

**HOŞGÖRÜ
VE
UZLAŞMA
İKLİMİNDE TÜRKİYE**

Dr. Devlet BAHÇELİ

MHP

Dr. Devlet BAHÇELİ'nin
TBMM MHP Grup Toplantısı
Konuşmaları

Devlet İdaresi Milletimizin Bize Emanetidir.

Dr. Devlet BAHÇELİ
MHP Genel Başkanı

İÇİNDEKİLER

- 7** / 18 Ocak 2000 Günü TBMM MHP Grup Toplantısı'nda
Yapmış Oldukları Konuşma Metni
- 21** / 25 Ocak 2000 Günü TBMM MHP Grup Toplantısı'nda
Yapmış Oldukları Konuşma Metni
- 35** / 15 Şubat 2000 Günü TBMM MHP Grup Toplantısı'nda
Yapmış Oldukları Konuşma Metni
- 51** / 22 Şubat 2000 Günü TBMM MHP Grup Toplantısı'nda
Yapmış Oldukları Konuşma Metni
- 71** / 29 Şubat 2000 Günü TBMM MHP Grup Toplantısı'nda
Yapmış Oldukları Konuşma Metni
- 89** / 21 Mart 2000 Günü TBMM MHP Grup Toplantısı'nda
Yapmış Oldukları Konuşma Metni
- 107** / 28 Mart 2000 Günü TBMM MHP Grup Toplantısı'nda
Yapmış Oldukları Konuşma Metni
- 123** / 11 Nisan 2000 Günü TBMM MHP Grup Toplantısı'nda
Yapmış Oldukları Konuşma Metni
- 139** / 18 Nisan 2000 Günü TBMM MHP Grup Toplantısı'nda
Yapmış Oldukları Konuşma Metni
- 153** / 09 Mayıs 2000 Günü TBMM MHP Grup Toplantısı'nda
Yapmış Oldukları Konuşma Metni

167 / 23 Mayıs 2000 Günü TBMM MHP Grup Toplantısı'nda
Yapmış Oldukları Konuşma Metni

181 / 06 Haziran 2000 Günü TBMM MHP Grup Toplantısı'n-
da Yapmış Oldukları Konuşma Metni

197 / 13 Haziran 2000 Günü TBMM MHP Grup Toplantısı'n-
da Yapmış Oldukları Konuşma Metni

217 / 20 Haziran 2000 Günü TBMM MHP Grup Toplantısı'n-
da Yapmış Oldukları Konuşma Metni

Sayın Genel Başkanımız

DR. DEVLET BAHÇELİ'nin

18 Ocak 2000 Günü TBMM MHP
Grup Toplantısı'nda Yapmış Oldukları
Konuşma Metni

Değerli Dava Arkadaşlarım, Basınımızın seçkin temsilcileri,

Yeni yılın, ilk grup toplantısına başlarken, yeni yılınızı ve geçmiş mübarek Ramazan Bayramınızı kutluyor, 2000 yılında bu çatı altındaki çalışmalarımızın başarılarla geçmesi, ülkemiz ve milletimiz için hayırlara vesile olması dileğiyle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Türkiye'nin bugün karşı karşıya bulunduğu birçok sorunu bölgemizde ve dünyada yaşanan sıcak gelişmelerle birlikte değerlendirdiğimizde nasıl bir tarihî dönemden geçtiğimizi, daha iyi görebiliriz diye düşünüyorum.

Yeni bir yüzyıla Türkiye, önünde devasa problemlerle ve büyük fırsatlarla dolu bir şekilde yani, çelişkilerle girmektedir. Bu çelişkileri aşmak her şeyden önce ülke ve toplum gerçekleriyle dünya ve bölgemizde yaşanan gelişmeleri, içinde yer aldığımız ilişkileri tutarlı bir şekilde değerlendirmekten geçmektedir.

Bu ikilemi aşacak strateji, taktik ve politikaları ortaya koymazsak kısa vadeli düşünüp gerekli uzak görüşlülüğü sergileyemezsek şüphesiz Türkiye'nin bu sorunu çözmesine, yani, Türkiye'nin kazanmasına fazla katkıda bulunamayız. Biz, her şeye rağmen Türkiye kazanacak diyoruz ve bunun sorumluluğuyla hareket ediyoruz.

Kıymetli Dava Arkadaşlarım, Değerli Basın Mensupları,

Türk milliyetçilerinin vazgeçemeyeceği sevdası Türkiye'dir. Türkiye'ye zarar verecek her adım, bizim varlık sebebimizi de ortadan kaldıracak olumsuz bir gelişme niteliğini taşır. Dün olduğu gibi bugün de yarın da Türkiye sevdasını vazgeçilmez kılan bir anlayışın temsilcileri, Türk milliyetçileri olarak bu yolda ilerlemeye devam edeceğiz.

Türkiye, bölgesinde, Türk İslam alemi'nin gelişme potansiyelini ve ümidini temsil eden bir ülke olarak bu coğrafyayı ayağa kaldıracak büyük oluşumların takipçisidir.

Türkiye bir taraftan bölgesel ittifaklarla bölge barışının ve kalkınmasının yolunu açmaya çalışırken diğer taraftan Türk Dünyası'nı petrol ve doğal gaz borularıyla, yeni iş birliği stratejileriyle birbirine entegre olan ekonomiler haline getirmeye gayret göstermektedir.

Bugün Kafkaslarda yaşanan istikrarsızlık, Çeçenistan'da yeniden hortlayan Rus vahşeti, bölgenin yeni ittifaklarla güçlü ve istikrarlı bir barışa kavuşmasının ne kadar aciliyet arz ettiğini ortaya koymaktadır.

Türkiye tarihsel bağlarıyla olduğu kadar, geleceği ile de bu bölgede ortaya çıkabilecek gelişmelerle iç içe olacaktır. Tarih ve coğrafyanın bize çizdiği "kader sahası" olan bu bölgeyi barış ve istikrar sahası haline dönüştürme mücadelesi, yeni yüzyılın büyük Türkiye'sini yaratma mücadelesidir.

Değerli Dava Arkadaşlarım, Kıymetli Basın Mensupları,

Türkiye'nin Batı ile olan ilişkileri önemli bir noktaya gelmiştir. Türkiye artık Batı için kolay vazgeçilebilecek bir ülke, bir müttefik değildir. Türkiye'nin hem büyük bir ekonomik pazar niteliği hem yükselen üretim gücü hem de taşıdığı siyasî ve ekonomik entegrasyon potansiyeli Batı'nın gözünde Türkiye'nin önemini artıran faktörlerdir. Bugün Avrupa Birliğini de Türkiye'nin adaylığını da bu açıdan değerlendiriyoruz.

Bütün bunlar milletler arasındaki ilişkilerde çıkar çatışmalarının bir mücadele faktörü oluşturduğunu unutturmamalıdır. Şimdi Türkiye ile iş birliği yapan bazı ülkelerin daha düne kadar emperyalist yaklaşımlarıyla Türkiye'yi saf dışı edecek, parçalayacak, zayıflatacak, istikrarsızlaştıracak oluşumlara destek verdikleri, bu hainler üzerinde böyle projeler kurdukları çok

iyi bilinen hususlardır.

Türkiye'nin 20 yılına mal olan, insanlarımızın canına, ülkenin kaynaklarının boşa harcanmasına, kalkınmamızın engellenmesine yol açan terörün, bu boyutta ele alınması gerekir. Türkiye'nin bu cinayet örgütünü çökertip insanlık suçu işlemiş bu örgütün başı olan caniyi, Yugoslavların Arkon'undan daha fazla kan dökmüş bu caniyi, kısıvrak yakalayıp hak ettiği cezaya çarptırmanın önemini, terörün bu niteliğini kavradığımızda daha iyi görürüz.

Ancak, ülkemiz ve insanlarımız Türkiye'nin almakta olduğu bu mesafeye yüz çevertilerek ne yazık ki bir süreden beri, sadece bir noktaya odaklandırılmış durumdadır. Bölücü örgütün hain başına bağımsız Türk yargısı tarafından verilmiş ve kesinleşmiş olan cezanın infazı noktasında toplum birtakım tereddütlerin, tartışmaların içerisine itilmektedir.

Bu yapılırken de bazı odaklar, siyasetçiler ve siyasî partiler konuyu esasından saptırmakta, başka mecralara kaydırmakta ve bu hainin başı olduğu örgütü ülkemizin bir siyasal muhatabı konumuna sokmak gayreti gütmemektedirler.

Bazıları ise gelinen noktanın geçmişte attıkları imzalarla Türkiye'yi mecbur kıldıkları bir nokta olduğunu bile bile konuyu siyasî istismar meselesine dök-

mektedirler.

Üstelik, bağı yanık, yürekleri acılarla dolu şehit ailelerini dahi oynadıkları tehlikeli oyunun fonunda kullanmaktan çekinmemektedirler.

Bağımsız Türk yargısının, hain başı ile ilgili vermiş olduğu karar 30 Aralık 1999 günü kesinleşmiş ve dosyası başbakanlığa gönderilmiştir. Bu ana kadar, Partimiz, yargının vereceği karar her ne olursa olsun saygı duyacağını ve üzerine düşeceğini Türk milletine açıklamıştır. Karar kesinleştiği andan itibaren de hiçbir gücün, mazeretin bu hainin hak etmiş olduğu cezayı bulmasını engelleyemeyeceğini ifade etmiştir.

Kararın kesinleşmesinden itibaren, idam kararını veren hakim, Yargıtay Başkanı, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı dahil olmak üzere birçok yargı mensubu ve hukuk otoriteleri Avrupa İnsan Hakları Ana Sözleşmesi'nin ek 11'inci protokolünü imzaladığımız için Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin yargı yetkisini tanımış olduğumuzu ve anayasal bir zorunluluk neticesi ihtiyatî tedbir kararına uymamız gerektiğini söylerken Sayın Cumhurbaşkanı da bu görüşe iştirak ettiklerini açıklamıştır. Sayın Başbakan, idama karşı olduklarını ve idam cezasının kaldırılması gerektiğini kamuoyuna duyurmuşlar, yine hükûmetin diğer ortağı olan partiden AB ile ilişkilerimize vurgu yapılarak benzer düşünceler seslendirilmiştir. Bunu takiben, hain

başının dosyasının bir an önce Türkiye Büyük Millet Meclisine gelsin feveranında bulunan muhalefet partilerine mensup bazı milletvekilleri istifa tehdidinde bulunmuşlar ve dosya Meclise gelse de idam cezasına evet demeyeceklerini açıkça beyan etmişlerdir.

12 Ocak Zirvesi'nde üyesi olduğumuz koalisyon hükûmetini oluşturan parti liderleri ile vardığımız mutabakat kamuoyuna da açıklandığı üzere Türk devletine karşı açılan çok yönlü bir cepheye ortaya çıkan terör örgütünün siyasallaştırma çabasına karşı verilen bir cevap niteliğindedir.

Bu mutabakatta hiçbir kararın canıye verilen idam cezasını ortadan kaldırmayacağı açıkça belirtildiği gibi kararın tamamen iç ve dış yargı sürecinin tamamlanması ile sınırlı bir ertelemeyi kapsadığı açıkça ifade edilmiştir. İnsanlık suçu işlemiş caninin hiçbir şekilde affedilmesinin söz konusu olmadığı hususundaki görüşlerimiz, koalisyon ortaklarının temel yaklaşımları haline dönüşmüş, böylece hükûmet kararı haline gelmiştir.

Elbette ki Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin ihtiyatî tedbir kararı ilanihaye sürmeyecektir. O zaman, infaz süreci başlayacak ve adalet tecelli edecektir, milletimiz MHP'nin verdiği sözlere sadakatini görürken şu anda aslan kesilen, insanlarımızı provoke etmeye, bilhassa yürekleri yaralı şehit ailelerimizi istismar etmeye yeltenenlerin gerçek yüzlerini de oy-

larının rengini de o zaman görecektir.

Yüce milletimiz, kimin neyi, niçin söylediğini ve kimin ne yapabileceğini çok iyi bilmekte ve değerlendirmektedir.

MHP, Türkiye'nin uluslar arası platformlardaki sözlerine ve itibarına önem vermektedir; tıpkı, Türkiye'nin bir suçlu ile, canı ile aynı kefeye konmasını, değerlendirilmesini kabullenmeyeceği gibi, bir suçlu ve canı için güvenilemez bir ülke durumuna düşürülmesini de kabullenemez.

Yine Partimiz, Türkiye'nin hangi hükûmet döneminde olursa olsun devlet olarak altına imza attığı anlaşmaları, yükümlükleri göz ardı edemez.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin yargı yetkisini tanıyan ek 11 numaralı protokolü imzalayan Refah Hükûmeti'ni oluşturan partilerden Doğru Yol Partisi ile, önemli bir kısmı Refah Partisinde de görev yapmış bulunan bugünkü Fazilet Partili milletvekillerinin ve o günlerde parlamentoda görev yaparken bu hükûmeti kuruluşundan itibaren dışarıdan destekleyenlerin bu konuda daha hassas olmaları gerekmektedir. Çünkü, terör örgütünün hain elebaşının bugün için infaz sürecinin uzamasına neden olan ek 11 nu-

maralı protokolü kendileri imzalamışlardır.

Bilinmelidir ki bugün artık, bölücü terörü ve onun başındaki insan kasabı caniyi Türkiye'ye karşı kullananların silahı elinden alınmıştır. İnisiyatif, Türk devletine geçmiştir. Emperyalist unsurların Türkiye'ye karşı kullandıkları bu maşa, şimdi onlar için kullanılmaz hale gelmiştir. Bu aşamada, bu çevrelerce Türkiye'ye karşı oluşturulabilecek baskı ve lobi çabalarına karşı Türkiye'nin vereceği cevap açık ve seçik olarak ortaya konmuştur.

Meseleyi bu çerçevede kavramadan, sanki cani affedilmiş gibi kampanyalar düzenleyenler, şehitleri ve şehit yakınlarını adeta provoke etme çabaları içerisinde girenler, Türkiye'nin ihtiyaç duyduğu huzur ve barışı tehdit eden terör kalıntılarının arzu edeceği bir ortamın yaratılmasına vesile olmaktan kaçınılmazdır.

**Değerli milletvekili arkadaşlarım,
Saygıdeğer basın mensupları,**

Bin yıldır vatanımız olan bu toprakların her katresinde, zerresinde binlerce şehidimizin mübarek kanı vardır. Bunun içindir ki vatan topraklarımız her şe-

yin üzerindedir, bunun içindir ki mukaddestir. Asla, namert eli değmesine izin vermeyiz... Bu vatan için canlarını veren aziz şehitlerimiz de her şeyin üzerindedir. Onların hakkını, emeğini ödemek mümkün değildir. O yüzden de dinimiz, şehitlik ve gazilik mertebelerini peygamberlikten sonra insanoğlunun ulaşabileceği en yüksek mertebeler olarak tayin etmiştir.

Her biri bir kahraman olarak aramızdan ayrılan aziz şehitlerimiz ve kahraman gazilerimiz bu vatan için üzerlerine düşen görevleri yapmışlar, hem manevî anlamda en büyük mertebeye, hem milletin gönlünde en saygın unvana sahip olmuşlardır. Bizlere düşen görev, tıpkı onlar gibi vakur, kararlı bir şekilde ülkemizin ve milletimizin birliği, bütünlüğü, geleceği için mücadeleye etmektir.

Aziz şehitlerimizin ailelerini, kahraman gazilerimizi sokaklara dökerek onların uğruna can verdikleri nazlı bayrağımızın üzerine siyah kurdeleler takarak yalnızca şehitlerimizin ruhlarını incitmiş olurlar.

Değerli vatandaşlarımdan ve bilhassa şehit ailelerimizden asil ve vakur tavırlarını hiç bozmamalarını istiyorum. Kat'î suretle şüpheleri olmasın ki adalet tecelli edecektir. Milliyetçi Hareket Partisi, ülkesine ve vatanına kastedenlere karşı anayasada ve ceza yasasında var olan cezaların kaldırılmasına ve dolayısıyla başta bölücü örgütün hain başı olmak üzere ül-

ke ve millet bölücüsü, eli kanlı katillerin kurtulmasına izin vermeyecektir.

Tartışmaların uzatılmasının, amacından saptırılmasının ve siyasal emellere alet edilmesinin bölücü örgütün istediği siyasallaşma zemininin oluşmasına da imkan sağlayabileceği gözden kaçırılmamalıdır.

Herkese, her mevkideki insanlarımıza bu anlamda da büyük sorumluluklar düşmektedir. Bu sorumlulukları yerine getirmeyi bir kenara bırakarak gözlerini hırs bürüyenler, millete verdikleri sözleri binlerce kez unutanlar, aldıkları emaneti suistimal edenler bugün en fazla ses çıkaranlardır.

Türk milliyetçileri, şehit kanları üzerine siyaset yapmazlar. Çünkü, milliyetçiler bu ülke ve bu insanlar için şehit olanların ve gerektiğinde şehit olmaktan bir an bile tereddüt etmeyenlerin ta kendileri olduklarını ispatlayarak bugünlere geliyorlar.

Bölücü örgütü simgeleyen renklerle propaganda afişi bastıranlar, kendilerine en yakın ve yüksek parti mevkilerinde bu örgütün hain başına destek çıkanları tutanlar, elbette ki şehitlerin bizim için neyi ifade ettiğini anlayamazlar.

**Değerli Dava Arkadaşlarım,
Kıymetli Basın Mensupları,**

Biz, Türkiye'nin önünü açacak içte ve dışta gelişmesini sağlayacak yeni siyasî argümanlar üretmek durumundayız. Türkiye'nin politik manevra alanını kuvvetlendirecek, Türkiye'nin konumunu güçlendirecek politikalar üretmek mecburiyetindeyiz.

Türkiye'yi içeride siyaset sahasını genişletecek, toplumsal barışı güçlendirecek, terörü tamamen kazıyacak, yıllar yılı tartışılan bir demokratikleşme ve sivil anayasaya doğru götürmek, dışarıda emperyalist emelleri geri püskürterek Türkiye'nin bölgesel ve uluslar arası iş birliği yapılarındaki yerini ve rolünü kuvvetlendiren girişimler içinde olmak zorundayız.

Önümüzdeki soru şudur: Türkiye yirmi birinci yüzyılda eski hastalıklarından kurtulmuş, yani terör, yoksulluk, yolsuzluk, milleti inleyen enflasyon, hayat pahalılığı ve işsizlik belalarını yenmiş bir ülke olacak mıdır?

Türkiye, siyasal yapısındaki antidemokratik unsurları tasviye ederek modern demokrasilerde olduğu gibi düşünce, inanç, teşebbüs, örgütlenme ve benzeri alanlarda insanların özgürlüklerini garanti altına alan demokratik devlet yapısına sahip olacak mıdır? Bunlara evet demek, bunun için mücadele etmek, Türkiye'nin kaderine sahip çıkmak, geleceğini inşa etmek demektir.

Bu mücadele çetin ve uzun solukludur. Bizler, bu mücadelenin taraftarları bu zorluğu ve çileyi zaten kabullenmiş insanlarız. Önümüzde hiçbir engel bizi bundan vazgeçiremez. Milletimize olan inancımız başarımızın temel şartıdır.

Bir kez daha, yeni yılın, yüzyılın ve bin yılın ülkemiz ve milletimiz için hayırlara vesile olmasını diliyorum, 2000 yılının ilk grup toplantısında, bu duygu ve düşüncelerle hepimizi saygıyla selamlıyor ve başarılar diliyorum.

Sayın Genel Başkanımız

DR. DEVLET BAHÇELİ'nin

25 Ocak 2000 Günü TBMM MHP
Grup Toplantısı'nda Yapmış Oldukları
Konuşma Metni

**Değerli Dava Arkadaşlarım,
Sayın Basın Mensupları,**

Konuşmama başlarken hepinizi saygı ve sevgiyle selâmlıyorum.

Ülkemiz yaklaşık bir haftadır her normal insanı dehşete düşüren bir vahşet manzarasıyla, toplu mezar görüntüleriyle sarsılmaktadır. Halkımız, PKK terörünün ardından, Hizbullah terörünün yol açtığı katliamlarla birlikte, terörizmin ürkütücü ve düşündürücü yüzüyle bir kez daha karşı karşıya kalmış bulunmaktadır. Bütün bunlar inşallah terörün kökünün kazınmasına vesile olacak, halkımız da bu konuda daha duyarlı ve uyanık bir yaklaşım içinde bulunacaktır.

**Muhterem Milletvekilleri,
Sayın Basın Mensupları,**

Bu hadiseyi değerlendirmeye geçmeden önce, gündemdeki bir diğer önemli konu olan cumhurbaşkanlığı seçimi üzerinde kısaca durmak istiyorum.

Anayasamıza göre, cumhurbaşkanı, devletin başı olarak, devlet organlarının düzenli ve uyumlu çalışmasını ve anayasanın uygulanmasını gözeten çok hayatî bir konuma sahiptir. Siyasî sistemin işleyişinde böyle bir yere sahip olması, cumhurbaşkanlığı seçim-

lerini de ister istemez önemli kılmaktadır. Cumhurbaşkanlığı seçimleri, özellikle çok partili siyaset tarihimizde sürekli sancılı ve tartışmalı bir süreci ifade etmiştir.

Türkiye'nin hem iç hem de dış politika alanında hayatî dönemeçten geçiyor olması, meseleyi tekrar sıcak bir gündem maddesi hâline getirmiş bulunmaktadır.

Daha önce de çeşitli vesilelerle belirttiğimiz gibi, cumhurbaşkanının halkoyuyla seçimi konusu, sadece anayasa değişikliği ile sınırlı kalacak bir yöntem farklılaşmasını ifade etmemektedir. Çünkü cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesi durumunda, siyasî rejimimizde buna paralel değişikliklerin yapılması, kuvvetler dengesinin yeniden oluşturulması zorunluluğunun ortaya çıkacağı aşikârdır. Zaten bugün böyle bir anayasal değişikliğin ve daha sonra da seçimlerin gerçekleşmesi ihtimalinin, siyasî partiler arasında görüş birliğine varılamadığı için ortadan kalktığı görülmektedir.

Bugün cumhurbaşkanlığı seçimi tartışmaları, Sayın Süleyman Demirel'in tekrar seçilebilmesi ya da görev süresinin uzatılmasına ilişkin anayasal değişiklikler noktasına ulaşan bir boyut kazanmıştır.

Gerek Sayın Başbakan'ın Demokratik Sol Parti

Genel Başkanı olarak, Sayın Süleyman Demirel'in görev süresinin uzatılmasına ilişkin nabız yoklaması amacıyla yapmış oldukları liderler turundaki öneriler ve gerekse DoğruYol Partisinin anayasa değişikliği ile ilgili kanun teklifi ve liderler turundaki önerileri ortak yönler içermektedir.

Her iki partinin görüş ve önerilerini birlikte mütalâa ettiğimizde iki aşamalı bir sürecin öngörüldüğü anlaşılmaktadır. Birinci aşama anayasa değişikliğini, ikinci aşama ise cumhurbaşkanının seçimini ifade etmektedir.

Sayın liderlerin sunduğu öneriler, şüphesiz, referandumsuz bir anayasa değişikliğini öngören 367 oya, başka bir deyişle parlâmentomuzun üye tam sayısının 2/3 çoğunluğu tarafından kabul edilmesine bağlıdır. Bu ise, partiler arasında netleşmiş genel ve yaygın bir uzlaşma zemini anlamına gelmektedir.

Ancak, bu durumun, ikinci aşama olarak nitelendirildiğimiz cumhurbaşkanının 16 Nisan 2000 - 15 Mayıs 2000 tarihleri arasındaki normal seçim sürecinde birden fazla aday çıkması hâlinde kimin seçileceğinin işaretini vermeyeceği açıktır. Çünkü, gizli oyla yapılacak bir seçimde seçim sonucunu önceden kestirmek mümkün olamayacaktır.

O hâlde, Türkiye, cumhurbaşkanının iki dönem

seçilebilmesi ile görev süresine ilişkin anayasa değişikliğine gidilirken adımlarını siyasî sistemin hem bugününü hem de yarınını düşünerek atmak mecburiyetindedir.

Cumhurbaşkanının görev süresinin uzatılması veya seçim tarzının belirlenmesine ilişkin değişiklikler düşünülürken, hiç kuşkusuz siyasî sistemin yapısını doğrudan etkileyecek bu tür düzenlemelerin çok yönlü ele alınması, Türk toplumunun ve siyasetinin temel ihtiyaçlarının ve dinamiklerinin de göz önünde bulundurulması zorunludur.

Yine, böyle bir değişiklik girişimi gerçekleştirilirse ne cumhurbaşkanlığı makamını ne de o makamın seçim mercii olan Türkiye Büyük Millet Meclisini yıpratacak, töhmet altında bırakacak davranışlara fırsat vermemek gerekmektedir. Ayrıca, cumhurbaşkanlığı seçimini ülkemizde sürekli potansiyel kriz alanı hâline getirmekten kaçınılmalıdır.

Türkiye’de cumhurbaşkanı seçimleri artık demokratik sürecin doğal bir parçası hâline gelmeli, olağanüstü bir süreç olarak algılanmamalıdır.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin bugünkü yapısının hiçbir partinin tek başına cumhurbaşkanlığı seçiminde belirleyici olmasına imkân vermediği dikkate alındığında bu sürecin çok iyi değerlendirilmesi zo-

runluluğu ortaya çıkmaktadır.

Milliyetçi Hareket Partisi, konuya, hem biraz önce vurguladığım ilkeler düzeyinde hem de meclisteki sandalye dağılımı bağlamında yaklaşmaktadır. Sadece Sayın Demirel’in görev süresinin uzatılmasında değil, cumhurbaşkanlığı seçiminin alternatifleri çerçevesinde de partiler arasında diyalogun varlığı ve samimî, açık ve net bir uzlaşmanın şekillenmesini arzulamaktadır.

Kıymetli Arkadaşlarım, Sayın Basın Mensupları,

Bilindiği gibi Türkiye, soğuk savaş döneminde terör hareketlerinden, uluslar arası provokasyonlardan çok çekmiş ve zarar görmüş ülkelerin başında gelmektedir. Türkiye sürekli kaos ortamına sürüklenmeye çalışılan bir ülke olmuştur.

Türkiye’nin içinde bulunduğu sosyopolitik, sosyoekonomik şartlar ve sıkıntılar da terörizmin beslenip büyüyeceği elverişli bir zemin oluşturmuştur. Ülkemizin karşı karşıya kaldığı siyasî ve entelektüel körlük, terörizm belâsının çok iyi analiz edilip önlenmesini zorlaştıran bir unsur olmuştur.

Türk milleti ve gençliği, 1960’lı yılların sonu ile

1970’li yıllarda giderek yoğunlaşan terör olayları karşısında hiç de hak etmediği büyük bir insanî ve siyâsî fatura ödemek zorunda kalmıştır. Sonuçta kaybeden, demokrasimiz olmuş, kalkınma çabamız sekteye uğramış, insanlar arasında tamiri çok zor olan ayrılıklar ve husumetler doğmuştur. Kazananlar ise sadece Türkiye’nin düşmanları olmuştur.

1980’li yıllardan itibaren ise terörizm renk ve nitelik değiştirmiş, ama gerçek amacı ve toplumsal maliyeti hiç değişmemiştir. Terörist faaliyetlerin gerçek amacının, Türkiye’nin zayıflatılması, istikrarsızlaştırılması ve uluslar arası alanda insiyatif kullanmasının önüne geçilmesi olduğuna şüphe yoktur.

1980’li yılların ortalarından itibaren hızla gelişen PKK terörüne, 1990’lı yıllarda Hizbullah terörü eklenmiştir. İki terör hareketi de bazı iç ve dış çevrelerin ülkemizin yumuşak karnı olarak gördükleri Güneydoğu Bölgesi merkezli olarak gelişmiş ve yaygınlaşmıştır. Biri, daha çok etnik farklılıkları, diğeri ise dinimizi kendine maske edinmiş; bu hassasiyetleri istismar ederek militan devşirmeye ve taban oluşturmaya çalışmıştır.

Türkiye’de yıllardır yaşanan enflâsyon, işsizlik ve gelir dağılımı adaletsizliğinin sebep olduğu sefalet, güçlü bir demokratik hukuk devletinin inşa edilemeyişinin yol açtığı sıkıntılar ve haksızlıklar, terör hareketlerinin temel dayanak noktalarına yenilerini eklediği

için palazlanmaları kolaylaştırmıştır.

En az bunlar kadar önemli olan bir hususu da entelektüellerin ve sivil toplum kuruluşlarının büyük bir kısmının bilerek ya da bilmeyerek teröre karşı açıkça tavır almaktan kaçınmaları oluşturmuştur. Bu zaman zarfında, terörün iç kaynaklı mı, yoksa dış kaynaklı mı olduğu tartışmalarından, terörü çeşitli gerekçelerle mazur göstermeye varan ya da meseleyi sadece devletin yanlışlıklarında arayan birçok görüş ispatlanmaya çalışılmıştır.

Bazı çevreler, ne PKK terörü ne de Hizbullah terörü karşısında, bırakınız tavır almayı, kınamaktan bile kaçınmışlardır. Daha hâlâ, barışın sağlanması ve insan hakları adı altında PKK’yı meşrulaştırmaya çalışanlara ya da onun taleplerini seslendirmeye gayret edenlere rastlanmaktadır.

Herkes tavrını açıkça ortaya koyarak, tercihini Türkiye’nin birliğinden ve dirliğinden yana yapıp yapmadığını kanıtlamak zorundadır.

Son günlerde bütün çıplaklığıyla su yüzüne çıkan Hizbullah örgütünün sebep olduğu vahşet de her kurumu, her kişiyi ve özellikle de her düşünen ve yazan insanı derin derin düşündürmelidir. Gözler önüne serilen toplu mezarların, işkence yöntemlerinin, en temel evrensel mesajları hoşgörü, yardımlaşma ve da-

yanışma olan yüce dinimizle, tabi ki hiçbir ilgisi olmaz. Katliamların, bırakınız dinî eferanslarla, hiçbir insanî görüş, düşünce ve gerekçe ile açıklanması mümkün değildir.

Bu dehşet manzaraları, öncelikle dindar insanlarımızın görev ve sorumluluklarını bir kat daha artırmış bulunmaktadır. Çünkü bu gerçek, hem manevî değerlerimizin çeşitli amaçlar için bir araç olarak kullanılmaması hususunda gösterilecek duyarlılığın hem de Cumhuriyetimizin temel niteliklerine hep birlikte sahip çıkılmasının önemini, bütün çıplaklığıyla ortaya koymuştur.

Muhterem Dava Arkadaşlarım,

Değerli Basın Mensupları,

Hangi düşünce ve amaç uğruna olursa olsun, terörü, şiddeti bir yöntem olarak benimseyen, amacına ulaşmak için her şeyi meşru gören herhangi bir örgüt, terör örgütüdür. Teröristlerle ve terör örgütleriyle mücadele etmek de her devletin öncelikli vazifesidir. Bu süreçteki temel kural, haksızla haklıyı, suçluyla suçsuzu iyi ayırt etmek, mücadeleyi hukuk devletinin yöntemleriyle ama kesin bir şekilde sürdürmektir.

Terörle mücadele, hem terörizmle hem de teröristle mücadele olarak iki cephede kararlı şekilde yü-

rütülmesi gereken zahmetli bir süreci ifade eder. Bu bağlamda, psikolojik ve sosyolojik sebeplerin iyi teşhis edilerek üzerine gidilmesi de şarttır. Bir taraftan bütün terörist unsurlar yakalanıp tesirsiz hâle getirilirken, diğer taraftan terörizmi besleyen ya da destekleyen iç ve dış kaynakların kurutulması gerekmektedir.

Biraz önce de belirttiğim gibi yıllardır PKK terörü tartışmaları yapılırken, bu örgütün dış kaynaklarına da dikkat çekenlerin eleştirildiği ve meselenin bir yönüyle ele alınmaya çalışıldığı bilinmektedir. Bu kadar güçlü ve yaygın örgütlenmeye sahip olan terör örgütlerinin dış destekçilerinin olmaması mümkün değildir. Hizbullah olayının boyutları bu gerçeği bir kez daha ortaya koymuş bulunmaktadır.

Türkiye'nin sosyokültürel ve sosyo ekonomik yapısı ile jeopolitik konumu, terörist faaliyetlere muhatap olmasını kolaylaştıran temel dinamikleri oluşturmaktadır. Terörizmin taraftar bulması bakımından elverişli olan toplumsal vasatın ortadan kalkması gerekmektedir. Bunun için de, toplumda adalet ve hakaniyet duygusunun gelişmesini mümkün kılacak şekilde ciddi adımlar atılmalıdır. Özellikle, yoksulluk ve yolsuzluk olgularının üzerine sistemli bir şekilde gidilmesi, demokratik hukuk devletinin standardının yükseltilmesi hayati öneme sahiptir.

Hem bütün devlet kuruluşlarının hem de toplumun terörizm karşısında kararlılığını ortaya koyması, mücadelenin bir diğer ön şartını oluşturmaktadır. Terörizme ve teröriste dolaylı da olsa meşruluk atfetme anlamına gelebilecek çözüm önerilerinden, yaklaşım biçimlerinden şiddetle kaçınmak şarttır. Terörle, sadece güvenlik güçleriyle değil, aydınıyla, medyasıyla, sivil toplum kuruluşlarıyla ve siyasî partileriyle bütün toplumun ittifak hâlinde ve samimî bir şekilde mücadelesinin gerekli olduğu açıktır.

Terörün, haklısı haksız, iyisi kötüsü olmaz. Demokratik hukuk devletlerinde, siyasî amaçlar uğruna suç işlemeyi, insanları hunharca katletmeyi haklı gösterecek ya da böyle bir çağrışıma yol açacak hiçbir dava ve gerekçe olamaz. Demokrasilerde, kavga, şiddet ve ayrışmanın değil; tartışma, rekabet ve uzlaşmanın esas olduğu unutulmamalıdır. Yine devletin ve toplumun, terör örgütleriyle ve teröristlerle mücadelede taviz ve zaaf anlamına gelecek tutum ve davranışlar içine girmekten şiddetle kaçınması şarttır.

Türkiye, bir taraftan her türlü terörün kökünü kazımaya, diğer örgütlü suçlarla mücadele etmeye çalışırken, bir taraftan da yoksullukla ve yolsuzluklarla kararlı ve sistemli bir mücadele yürütmek zorundadır.

Böyle bir mücadelenin büyük bir fedakârlık ve sabır istediği açıktır.

Ancak, ülkemizin ve milletimizin yeni yüzyılda, iyi bir başlangıç yaparak kararlılıkla yol alabilmesi için bu bir zorunluluktur. Türk devleti ve demokrasisi, terör, yolsuzluk ve mafya gibi belâların ve ayıpların gölgesinden kurtulmalıdır.

Ülkemizin daha insanî, daha demokratik ve daha adil bir ekonomik ve siyasî yapıya kavuşması için böyle bir dönüşümü yaşaması gerekmektedir.

Türkiye, her türlü suç teşekkülleriyle, terörle, mafya ile baş edebilecek güçtedir. Hükûmetimiz, anarşinin, hangi adla olursa olsun terörün, suç teşekküllerinin, mafyanın bir daha ülkemizin ve insanlarımızın yolunu tıkayan, ufkunu daraltan, yarınlara ilişkin umutlarına gölge düşüren bir unsur olarak varlığını sürdürmesine izin vermeyecektir.

Değerli Dava Arkadaşlarım,

Kıymetli Basın Mensupları,

Bütün bu adımlar, aynı zamanda siyasî ve ekonomik reformların başarı şansını da yükseltecektir. Devlet-millet kucaklaşmasını hızlandıracak olan bu tarihî adımlar, yeni bir yüzyılın başında ve yeni bir çağın eşiğinde ihtiyaç hissettiğimiz millî ve manevî silki-

nişin ve toplumsal özgüven duygusunun gelişiminin temel dinamosunu da oluşturacaktır.

Biz Milliyetçi Hareket Partililer olarak, her zaman terörle, yolsuzlukla ve yoksullukla mücadele konusunda duyarlılığımızı korumaya devam edeceğiz. Çünkü bizler, millî kimliğini kaybetmeden çağın dinamiklerini kavramış, özgüven duygusu yükselmiş ve siyasî temizlik hareketini başarmış bir Türkiye'nin önünün sonuna kadar açık olduğuna inanıyoruz.

Lider ülke olarak dünya ekonomisi ve siyaseti üzerinde söz sahibi olmak, işte o zaman insanımız için daha anlamlı ve daha gerçekçi bir hedef hâline gelecektir. Partimiz ve milletimiz, bu tarihî yolda emin adımlarla yürümeye devam edecektir.

Bu duygu ve düşüncelerle yüksek heyetinizi bir kez daha saygılarımla selâmlıyorum.

Sayın Genel Başkanımız

DR. DEVLET BAHÇELİ'nin

15 Şubat 2000 Günü TBMM MHP
Grup Toplantısı'nda Yapmış Oldukları
Konuşma Metni

**Muhterem Dava Arkadaşlarım,
Sayın Basın Mensupları,**

Malûmlarınız olduğu üzere, Meclisimiz kısa bir tatil döneminin ardından bugün toplanarak çalışmalarına devam edecektir. Bu vesileyle, yüce Meclise çalışmalarında başarılar diliyor, yüksek heyetinizi saygı ve sevgiyle selâmlıyorum.

Bu dönem zarfında, cumhurbaşkanlığı seçimleri ve terör meselesi ülke gündemindeki ağırlığını korumaya devam etmiştir. Geçtiğimiz yıllarda terörle mücadelenin zorlu şartları içinde Batman'da ortaya çıkan bir uygulama biçiminin yarattığı tartışmalar da medyamızın gündeminde ağırlıklı bir yere sahip olmuştur.

Tabi bütün bunların, gündemimizde ağırlıklı bir yere sahip olması ve bunun da çeşitli siyasî ve ideolojik hesapların yoğun bir şekilde tedavüle sokulmasının bir aracı hâline getirilmesi, başka bazı önemli sorunların ve gelişmelerin bir nebze de olsa geri plâna itilmesine sebep olmaktadır.

Yine merkezinde yer aldığımız ve dünyanın en hassas coğrafyası olan Balkanlar, Kafkasya ve Orta Doğu'da yeni çatışma ve gelişmeler yaşanmaktadır. Türkiye'nin komşularıyla, özellikle Yunanistan ile ge-

liştirmek istediği dostane ve istikrarlı ilişkilerin öneminin muhataplarımız tarafından yeterince kavranamadığı gözükmektedir. Bu süreçte, karşı tarafın da aynı şekilde iyi niyetli ve samimî olmasının, bölgede ve ikili ilişkilerimizde kalıcı bir barışın ve iş birliğinin tesisi için gerekli olduğu unutulmamalıdır.

Son günlerde, Rus ordusunun Çeçenistan'daki operasyonları zulüm boyutu kazanmış bulunmaktadır. Terörle mücadele gibi bir gerekçeyle açıklanması hiçbir şekilde mümkün olmayan bu durumun, sivil halkın zaman zaman toplu olarak katledilmesine kadar vardığı görülmektedir. Rus vahşetinin bir an önce durması gerekmektedir. Bu konularda çok duyarlı oldukları bilinen bazı Batılı çevrelerin seslerinin fazla çıkmaması da dikkat çekicidir.

Ülkemizin etrafında sıcak gelişmeler yaşanırken, ülke içinde de halkımız yılların birikimi olan sosyoekonomik sorunlarla başa çıkmaya çalışmaktadır.

Özellikle dar gelirli vatandaşlarımızın çektiği sıkıntılar, ağır kış şartlarının da olumsuz etkisiyle had safhaya ulaşmıştır. Bizler, halkımızın büyük bir çoğunluğunun içinde bulunduğu sosyoekonomik sorunların ve çektiği sıkıntıların farkındayız. Türkiye'de çeyrek asrı bulan yüksek enflasyon belâsının ve işsizliğin, aile bütçelerini allak bullak ettiğini, sosyal ve kültürel dokumuzu nasıl tahrip ettiğini biliyoruz.

Bunun için en öncelikli hedeflerimizden biri, ekonominin derlenip toparlanması, önümüzü görmeyi sağlayacak istikrar ve güven ortamının tesis edilmesi olmuştur. Ocak ayı enflasyon oranı beklentilerin üzerinde çıkmasına rağmen, endüstriyel üretimde bir kıpırdanmanın gözlenmesi sevindirici bir nokta olmuştur. Önümüzdeki yıllar içinde, ekonomik tedbirlerin nasıl sonuç vereceğine dair olumlu göstergelerin ortaya çıkacağını ümit ediyoruz.

Bütün ekonomik aktörlerin bu konuda kararlı olması, sosyal sorumluluk duygusu içinde hareket etmeleri, en az devletin kararlılığı kadar önemlidir. Türkiye ekonomik diriliş ve yeniden yapılanma mücadelesini rayına oturtuktan sonra, sür'atle sosyal hastalıklarını iyileştirmeye yönelmek zorundadır.

Bu vesileyle bir noktanın altını özellikle çizmek istiyorum. Türkiye, siyasî ve ekonomik istikrarın tesisi yanında, toplumsal istikrarı da ihmal etmemelidir. Çünkü gelir dağılımı adaletsizliğin, fukaralığın ve işsizliğin had safhada olduğu ülkelerde gerçek barışı ve huzuru hâkim kılmak mümkün değildir. Bu sebeple, siyasî ve ekonomik istikrarın oluşturduğu sacayağını, toplumsal istikrarın varlığı tamamlar. Bu sacayağının eksik olması ya da aksaması, aynı zamanda güçlü ve güvenli Türkiye tablosunun da eksik kalması anlamına gelecektir.

Bu hususun, yıllardır başımızı ağrıtan, toplumsal ve ekonomik kaynaklarımızı tüketen terör belâsının kökünün kazınması bakımından da etkisi büyüktür. PKK teröründen sonra Hizbullah terör örgütünün gündeme geldiği son günlerde, bu nokta daha da önem kazanmış bulunmaktadır.

On beş yılı aşkın zamandır ülke olarak yürüttüğümüz topyekûn mücadelenin en kısa zamanda sonuçlandırılması gerekmektedir. Teröre, bilerek ya da bilmeyerek destek sağlayanların, ideolojik meşruluk atfetmeye çalışanların, ortaya çıkan terör canavarının ve vahşet manzaralarının karşısında bir özeleştiriyapması kaçınılmazdır. Dün sabah, Van ilimizde 5 güvenlik görevlimizi şehit vermemiz, acılarımızı bir kat daha artırmıştır. Gelineen noktada terör gibi insanlık dışı vahşî bir yöntemin bütün boyutlarıyla kavranması en büyük dileğimizdir.

Bu konuda, artık büyük bir tecrübe birikimine sahip olan devletimiz de terörle mücadelenin terörist unsurlar ve terörizm olmak üzere iki cephede yürütülmesi gerektiğini dikkate almak zorundadır. Doğru olan, terörün palazlanmasına fırsat verilmeden baştan önlenmesidir.

Değerli Arkadaşlarım, Sayın Basın Mensupları,

Terörle mücadelenin hukuk devleti zemininden ayrılmadan yürütülmesi ve başarıya ulaşılması şarttır. 1990'lı yılların başında PKK terörünün azgınlaştığı bir dönemde Batman'da yapılan özel uygulamaların bu manada bazı eleştirilere uğramasını tabii karşılamak gerekir. Çünkü kamu kaynaklarının denetimsiz harcanması, bazı ciddî soru işaretlerinin varlığı, hukuk devleti sistematigi ve temiz siyaset açısından sakınca arz etmektedir ve üzerinde durulmayı gerekli kılmaktadır.

Ancak, bu hususun, terörle mücadeleyi yargılamak amacıyla bir fırsat telâkki edilmesi, terörizmi dolaylı da olsa onaylamak anlamına gelecek şekilde kullanılması çok sakıncalıdır ve gayriahlâkîdir. Kendi ülkesine, toplumsal barışına ve huzuruna kasteden her hareketi en kararlı biçimde bertaraf etmek, her devletin ve milletin en tabii ve öncelikli görevidir. Terörle mücadele şartları içinde ortaya çıkan yanlışlıkları bahane ederek, bu görevin sorgulanması ya da güvensizlik ortamının yaratılmaya çalışılması yanlıştır.

Biz Milliyetçi Hareket Partisi olarak, teröre karşı tavır almayı ve teröristi açıkça kınamayı, devletin terörle mücadele yöntem ve araçlarını eleştirme hak-

kının ön şartı olarak kabul ediyoruz. Güvenlik güçlerini suçlamayı, eleştirmeyi alışkanlık hâline getirenlerin, terör örgütleri karşısındaki yaklaşımlarını bu ülke insanları çok iyi bilmektedir.

İşte, aynı siyasî mücadele alanında olduğu gibii terörle mücadelede de samimiyet, tutarlılık ve kararlılık çok önemlidir.

Bunun yanında kamu yöneticileri ve politikacılar da kendi koydukları kurallara önce kendileri uymak zorundadır. Bu, sadece hukuk devletinin temel özelliklerinden biri değil, vatandaşa saygının da bir gereğidir.

**Değerli Arkadaşlarım,
Kıymetli Basın Mensupları,**

Türkiye'nin uzun süredir yaşamakta olduğu terörün iki amacı olduğunu tespit etmemiz gerekir. Bunlardan birisi, Türkiye'yi engellemek, yani istikrarsızlaştırmak, dinamizmini yok etmek, diğeri ise demokratikleşmesini baltalamak ve demokratikleşmenin sağlayacağı imkânlardan onu mahrum bırakmaktır.

Yaşanan olaylar şunu ortaya koymaktadır ki, terörle mücadele etmek, bunda etkili ve kararlı olmak kadar demokratikleşme sürecinde de ısrarlı olmayı zorunlu kılmaktadır. Şu açıkça ortaya çıkmıştır ki,

Türkiye'nin demokratikleşme sürecini tamamlamadan önündeki sorunları halletmesi, toplumsal dinamizmini bütünüyle ortaya koyması mümkün değildir. Terörle mücadeleyi, sapmalara uğratmadan başarmanın yolu da demokratikleşme sürecinden geçmektedir.

Hukuk devleti kavramı ve pratiğini geliştirip güçlendirmek, demokratikleşme sürecini başarmak Türkiye'nin kalkınma, büyüme ve toplumsal barışı tesis etmesinin de temel şartı hâline gelmiştir. Türkiye kanlı cinayet örgütlerine, milletimizin ve ülkemizin birliğinin düşmanı olan unsurlara karşı verdiği mücadeleyi kalıcı ve kesin bir neticeye de ancak bu şartı yerine getirdiği zaman varmış olacaktır.

**Muhterem Arkadaşlar,
Saygıdeğer Basın Mensupları,**

Türkiye'nin ulaşması gereken hedefleri açıktır. Bu hedefler, bu ülkeyi güçlü hâle getirecek toplumsal refahı artıracak, bölge ve dünya barışına katkı yapmamızı sağlayacak hedeflerdir. Ülkemizin son yıllarda içine düşürüldüğü, bugün hâlâ içinden çıkmaya çalıştığı, gündemini meşgul eden olay ve tartışmaları

hızla geride bırakması gerekmektedir.

Türkiye'yi hâlâ sorunları arasında boğulmuş, onlarla baş edemez bir üçüncü dünya ülkesi hâlinde hapsedmeye çalışanlara karşı, ısrarlı bir şekilde takip etmeye çalıştığımız istikrar politikalarının çok yönlü olarak toplumsal ve siyasî sistemimizi normalleşmeye götürecek bir anlayışın temsil ettiğine tekrar dikkatinizi çekmek istiyorum.

Değerli Dava Arkadaşlarım,

Türkiye'de siyasî istikrarı sağlamak zorundayız. Siyasî istikrar, ülkemizin siyasî ve idarî yapısında köklü demokratik bir atılımı sağlamasının temel şartıdır.

Siyasî sistemin unsurları ve kurumları arasında bozulmuş dengeleri tesis etmeksizin ülkemizin mesafe alması mümkün değildir. Türkiye'nin küresel yarışta yer alan güçlü bir ülke olmak yerine, geri bir üçüncü dünya ülkesi veya sıradan bir Orta Doğu ülkesi rejimini andıran manzaralara sahne olması, ne Türkiye'nin tarihine, ne bugün Türk İslâm Coğrafyası'ndaki misyonuna, ne de Batı ile ilişkilerimizde geldiğimiz noktaya ve insanımıza lâıyk bir görüntüdür.

Biz siyasî istikrardan söz ederken, istikrar kavramını "hiçbir şey değişmesin, mevcut sağlıklı yapıyı muhafaza edelim" şeklinde değil, tam tersine mev-

cut sorunlu, hastalıklı yapıyı dönüştürecek siyasî anlamda normalleşmeyi sağlayacak yaklaşımları kuşatacak şekilde kullanmaktayız.

Biliyoruz ki Türkiye ancak kargaşa ve belirsizliklerden kurtulup normalleşince, istikrar içinde, demokratikleşme ve kalkınma sürecine hız verebilir.

Demokratikleşme, toplumla devlet arasındaki ilişkilerde geniş bir mutabakat sağlayarak devletin hukuk devleti normlarına uygun bir tarzda terörle mücadelesinde daha etkin bir konuma ulaşmasını temin edebileceği gibi toplumda belirsizlikleri besleyen antidemokratik oluşumlara yol açan huzursuzlukları da ortadan kaldıracaktır. Dolayısıyla toplumda ciddi bir sorun olmaya devam eden "güven bunalımı diye ifade edilen" sağlıklı, beklenti ve tedirginlikleri de sona erdirecektir.

Bu yönüyle istikrar içinde demokratik açılımlar gerçekleştirmek, toplumla devlet arasında kurulacak güven ilişkisini besleyecek ve Türkiye krizlere açık bir siyasal yapıdan, sağlıklı bir siyasal kurumlaşmaya ve kurumlar arasındaki demokratik ilişki düzenine geçme fırsatı bulacaktır.

Bugüne kadar takip etmekte olduğumuz "istikrar anlayışı" bu yönüyle değerlendirilirse Türkiye'yi yeniden büyük bir ülke hâline getirecek, köklü reform ve yenileşme politikalarına geçiş için temel bir hazırlık

süreci olarak ele alınabilir. Bu doğrultuda atacağımız ilk adım, daha önce de vurguladığım gibi toplumsal uzlaşma belgesi olan bir “Sivil Anayasa” inşa etmekten geçmektedir.

Kısaca vurgulamak gerekirse, ülkemizde istikrarı, sivilleşmeyi ve demokratik bir siyasal sistemi geliştirmeyi tarih bizim önümüze görev olarak koymuştur. Türkiye'nin büyük bir ülke olduğuna inanan Türk milliyetçileri bu büyük ülkenin sorunlarını çözmek için üzerlerine düşen bu tarihî görevi yerine getirmek durumundadır.

Değerli Arkadaşlarım, Sayın Basın Mensupları,

Türkiye siyasî kargaşa, etnik terörün yanı sıra çok uzun bir süre ekonomide de başka bir tür terörün baskısı altında yaşamıştır. Biraz önce de ifade ettiğim gibi, büyük milletimizi yaklaşık on beş yıldır baskı altında tutan, gelir dağılımını bozan, adalet duygusunu yıpratıp sarsan, insanları rencide eden bir hayatı yaşatan bu uygulamaya ekonomide istikrarı sağlamak üzere uygulamaya koyduğumuz politikalarla son vermek istiyoruz.

Milliyetçi Hareket Partisi olarak bu istikrar politikalarının başlangıçta getireceği olumsuz etkileri de

göz önüne alarak ısrarla uygulamak istiyoruz. Çünkü biliyoruz ki ekonomik istikrarsızlık başta ücretleri ile geçinen, sayıları milyonlarla ifade edilen düşük ve orta gelirli insan gruplarını olumsuz etkilemekte, müdahale edilmezse, yarını yaşanamaz hâle getirecek daha kötü şartların oluşmasına yol açacaktır.

Paranın giderek faiz ve rantıye arasında dönererek büyümesinin kural hâline gelmesi, iç ve dış borçların kamu ekonomisinin işleyişini engelleyerek sosyal harcamaları imkânsız hâle getirmesi ve yatırım-üretim ilişkilerinin tamamen durması gibi bir felâkete dönüşecek eğilime dur demek zorundaydık. Bunu yaparken, tıpkı siyasî alanda olduğu gibi ekonomide de atılması gereken ilk adımın istikrarı sağlamak olduğunun bilincinde olmalıydık.

Bunun arkasından yapılacak ilk iş ise Türkiye'yi hızlı sanayileşmeyle, toplumsal ve ekonomik kalkınma siyasetleriyle “ileri sanayi toplumu” hâline dönüştürecek köklü bir ekonomik değişim programı uygulamasına götürmek olacaktır.

Kıymetli Arkadaşlarım,

Milletimizin yaşadığı coğrafya zayıf ve istikrarsız toplumlara fazla hayat hakkı tanımayan bir coğrafyadır. Türkiye hızlı bir şekilde büyük atılımları başarmak mecburiyeti ile karşı karşıyadır.

Türk Dünyası'nın, Türk-İslâm Coğrafyası'nın Balkanlardan Kafkasya'ya uzanan bu bölgenin kendi ayaklarının üzerinde durabilmesi ancak büyük ve güçlü Türkiye ile mümkündür. Ülkemizin önünde büyük bir iş birliği bölgesi vardır. Biz, içeride yaratacağımız barış ve kalkınma atılımıyla, sadece milletimizin ve ülkemizin değil, dünyanın en sancılı bu coğrafyasındaki ülkelerin ve dünya barışının gelişmesini de temin etmiş olacağız.

Türkiye'yi kargaşa içinde bir ülke hâlinde görmek isteyenlerin, önünü göremez hâle getirmeye çalışanların yapmak istediği şey, geçmiş iki yüzyılda olduğu gibi, bu yeni yüzyılda da onu saf dışı bırakmak için geri bir ülke manzarasına mahkûm etmeye çalışmaktır.

Tekrar vurgulayarak ifade etmek istiyorum bizim Milliyetçi Hareket Partisi olarak, istikrara vurgu yapmamızın nedeni, Türkiye'nin önünü görecektir şartları hazırlayarak onu bir an önce gelişmeye ve harekete geçirmektir. Biliyoruz ki Türk toplumu, ekonomik kalkınma ve sosyal gelişmeye susamıştır. Ortaya koyacağımız "yeni bir çağda Türkiye için toplumsal uzlaşma projesi", sivil anayasa girişimi, milletimizin sahip olduğu potansiyeli ortaya çıkararak somut sosyal ve ekonomik neticelere ulaşmasına imkân sağlayacaktır.

Muhterem Milletvekilleri, Değerli Basın Mensupları,

Yeni ve zorlu bir çağın başında, Türk Devleti'nin, ekonomisinin ve toplumunun artık kendini yeni ufuklara yönlendirmesi lâzımdır. Siyasetin ve devletin, sorun çözme kabiliyetinin yanında, ileriye görme ve yorumlama kabiliyetinin ve kararlılığının bulunması gerekmektedir. Hayatımızın her alanını kuşatmaya başlayan küreselleşme sürecinin, insanlarımız, ekonomimiz ve geleceğimiz üzerindeki etkilerini en iyi şekilde yönlendirebilmemiz için bu şarttır.

21. yüzyıl okyanusunda yol alan Türkiye gemisinin hem su almaması hem de rotasız kalmaması, Türk aydınının ve siyasetçisinin bu müşterek tarihî görevlerini lâıykıyla yerine getirmesine bağlıdır.

Milliyetçi Hareket Partisinin, gerek istikrar, kalkınma ve demokrasiye birlikte vurgu yapması, gerekse yeni, tutarlı ve dürüst bir siyaset anlayışının yerleşmesi üzerinde ısrarla durması, öncelikle bu yüzdendir. Yine, bu temel değerler ve prensipler arasında bir öncelikler sıralaması yapma zamanının geçtiğine inanmaktadır.

Türkiye, artık istikrar ve demokrasi içinde kalkınmasını tamamlamak, kalkınırken de istikrar ve demokrasisini geliştirmek zorunluluğuyla karşı karşıyadır.

21. yüzyılın başında dünya ve Türkiye gerçeğinin boyutlarının bizlere gösterdiği temel tercih ve anlayış budur. Türkiye Cumhuriyeti, hem toplumla hem de tek tek vatandaşlarıyla olan ilişkilerini tanzim ve tamir ederken bu noktayı sürekli olarak göz önünde bulundurmalıdır.

Türk milleti, millî birliğini, demokrasisini ve kalkınmasını, birlikte geliştirip mükemmelleştirecek tecrübe birikimine ve kaynaklara sahiptir. İşte Türk siyaset ve siyasetçisi, bu birikimlerin ışığında ülke kaynaklarını en iyi ve en verimli bir şekilde kullanarak ülkesini geleceğe hazırlayıp taşımakla mükelleftir.

Türk milliyetçileri olarak bizler inanıyoruz ki böyle bir genel sorumluluk ve görev duygusu taşımayanlar ile Türkiye'ye kötülük edip zaman kaybettirmek isteyenler aynı adreste ikâmet edenlerdir. Bütün partiler olarak geçmişle gelecek arasındaki bağı güçlendirmek, Türkiye ve dünya gerçekliğini çok iyi kavrayıp birlikte değerlendirmek için daha fazla zaman ve enerji harcamayalım; büyük ve fedakâr milletimize daha fazla zaman kaybettirip haksızlık etmeyelim. Çünkü o, hizmetlerin en iyisine, geleceklerin en güzeline lâyıktır.

Bu duygu ve düşüncelerle hepinizi bir kez daha en içten duygularıyla selâmlıyorum.

Sayın Genel Başkanımız

DR. DEVLET BAHÇELİ'nin

22 Şubat 2000 Günü TBMM MHP
Grup Toplantısı'nda Yapmış Oldukları
Konuşma Metni

**Kıymetli Milletvekili Arkadaşlarım,
Saygıdeğer Basın Mensupları,**

Grup toplantımızın açılış konuşmasına başlar-ken hepinizi sevgi ve saygılarımla selâmlıyorum.

Bilindiği üzere, ülkemizin siyasî ve ekonomik dönüşümleri gerçekleştirip etkin, istikrarlı ve huzurlu bir ülke olarak hak ettiği düzeye yükselme mücadelesi, zorlu ve sancılı bir süreci ifade etmektedir. Türkiye'nin hem hassas bir coğrafyaya sahip olması hem de dünyada yaşanan gelişmelerin ulaştığı boyutlar, bu mücadelemizi her cephede birden yürütmemizi zorunlu kılmaktadır.

Başka bir şekilde ifade edecek olursam, ülkemizin ekonomik istikrarı ön plâna çıkartıp siyasî istikrarı ihmal etmesi ya da ikinci plâna itmesi mümkün değildir. Benzer şekilde, siyasî istikrarı temel alıp ekonomik ve toplumsal istikrarı ihmal etmemiz de mümkün değildir.

Zaten ekonomik ve siyasî istikrarsızlık birbirinin ikiz kardeşi gibidir. Birbirini besler, sorunların karşılıklı olarak derinleşmesine hizmet eder.

1920'li yıllarda başlayan yeniden imar ve inşâ çabaları, çeşitli şekillerde ve hızda günümüze kadar devam etmiştir. Aynı dönem boyunca çeşitli aksama

ve sıkıntılarla da iç içe geçen bu süreç önemlidir, ama ülkemizin arzu edilen bir noktaya ulaşmasını mümkün kılamamıştır.

Tabii olarak bu durumun iç ve dış dinamikler şeklinde iki ana başlık altında değerlendirilebilecek birçok sebebi bulunmaktadır. 20. yüzyıl tarihimize kuş bakışı bir göz gezdirdiğimizde, bu sebeplerin neler olduğunu az çok hatırlamamız mümkündür. Güçlü bir hukuk devleti ve demokrasiye sahip olamamızın, kişi başına düşen millî gelirin 3000 dolar seviyesinde seyretmesinin, güçlü bir kültür ve tarih birliğine rağmen millî bütünleşme sürecinin tamamlanamayışının sebepleri üzerine düşünmek, dün ve bugün yaşadığımız sıkıntılar hakkında fikir sahibi olmak için yeterlidir.

Ülkemize ve tarihimize haksızlık etmemek için siyasî, ekonomik ve toplumsal gelişmeyi birlikte ve kısa süre içinde sağlamanın zor olduğunu, öncelikle ifade etmek istiyorum. Dünyanın hangi ülkesinde olursa olsun mevcut imkânlar dahilinde bunu başarmanın kolay olmadığını belirtmek gerekmektedir.

Bütün bu genel değerlendirmeleri özellikle biriyle bağlantılı şu iki noktanın altını çizmek için sizlere hatırlatmış bulunuyorum. Ülkemizde hem entelektüel hem de siyasî hayatta sağlıklı bir eleştiri geleneğinin, bir öz eleştiri kültürünün zayıflığına ve bunun rolüne işaret etmek istiyorum.

İster siyasî, isterse entelektüel camiada olsun, böyle bir geleneğin yokluğu ya kısır çekişmelere ya da diyalogsuzluğa yol açmaktadır. Bu da ister istemez, bir taraftan sağlıklı bir tartışma ve rekabet kültürünün gelişmesini engellemekte, diğer taraftan otokontrolsüzlüğü beraberinde getirmektedir.

Türk siyasetinin bu karakteristik yapısının önemi ve ağırlığı zannedildiğinden daha fazladır. Siyasetin daha sahici bir süreç hâline gelmesi, demokrasinin gelişmesi ve yerleşmesi, her şeyden önce böyle bir zihni iklimin varlığına bağlıdır. Hem siyaset hem de entelektüel dünyamızın böyle bir zihniyet dönüşümü yaşamadan gerçek gücüne ve işlevine kavuşması çok zor, hatta imkânsızdır.

Sivil toplum örgütlerinin etkinliğinin artması da dahil olmak üzere, demokrasinin gelişimine yönelik kurumsal ve hukukî mekanizmaların varlığı, tek başına yeterli olmayacaktır.

Örneğin; Türkiye’de demokratikleşme ve insan haklarına sıkça vurgu yapanların bir kısmı, bir arada yaşama kültürünün önemine, müşterekliklerin siyasî değerine aynı düzeyde vurgu yapmazlar ya da hiç önemsemezler. Benzer şekilde, Türkiye’de mevcut devlet yapısının ve anayasanın değiştirilmesinin meseleyi tek başına çözümleneceğine inananların sayısı da az değildir.

Ancak, ülkemizde, demokrasinin ve hukuk devletinin geliştirilmesi konusunun toplumsal bir ihtiyaç hâline gelmesine ve bu bağlamda ciddî bir toplumsal talebin varlığına rağmen, birçok demokrasi ve insan hakları söylemine çok fazla itibar edilmemesi üzerinde kafa yorulmaz. Türkiye’de, siyasî rakipler çok kolay karalanır, haksız eleştirilere tâbi tutulur, ama aynı çevrelerin aynaya bakmaları, nedense hiç akıllarına gelmez.

Yine tarihin, inançların, etnik hassasiyetlerin, aktüel siyasî ve ideolojik mücadelenin ilk başvuru silâhları arasında başı çekmesi, ülkemizdeki siyaset kültürünün temel elementlerinden birini oluşturmaktadır. Siyasî argümanların sürekli olarak böyle bir alandan beslenmesi, siyasî mücadelenin ve bölünmenin kaçınılmaz biçimde bu etnik ve kültürel fay hatlarıyla bire bir örtüşmesine yol açacaktır.

Etnik ve dinî fay hatlarıyla siyasetin bire bir örtüşmesinin, parçalanmayı, ayrışmayı beraberinde getireceği; böyle bir siyasetin uzlaşma ve hoşgörüyü yok edebileceği gözden uzak tutulmamalıdır.

Demokratik siyaset, her şeyden önce, hem rekabet hem de uzlaşmayı aynı anda içinde barındıran bir siyasî süreci ifade eder. Demokratik siyaset, eğer

ayrışma, bölünme ve kavga üzerine bina edilir ve kurulanırsa, kaotik ortamın yaratıcısı olur ve kendi kuyusunu kazın bir siyasî organizmaya dönüşür.

Demokratik siyasetin, daha çok ayrışma ve çatışma mı, yoksa daha çok demokrasi ve demokrasi içinde dayanışma mı üreteceği konusu, demokrasinin doğrudan kendi meselesi değildir. Bu, öncelikle siyasî ve sosyal aktörlerin bir meselesidir. Dolayısıyla, demokrasi ve insan hakları konusunda duyarlı davranan herkesin, böyle bir iddianın sahibi olan her partinin toplumsal ve etik açıdan sorumluluğu çok fazladır. Zaten güçlü ve sağlıklı demokrasiler, böyle bir sorumluluk sahibi olan duyarlı vatandaşların omuzlarında yükselip yaşayabilir.

Bunun için demokratik siyaset, ayrışma ve çatışma yerine uzlaşma ve hoşgörüyü esas almak, yeni değer ve çözümler üretmeyi hedeflemek zorundadır. Demokratikleşme talepleri ve projeleri de böyle bir duyarlılık ekseninde şekillenmeli ve dile getirilmelidir.

Türkiye’nin, gerçekte demokrasinin altını oyma anlamına gelecek etnik ve dinî kavgalara zemin yaratıcı siyaset yaklaşımlarına ihtiyacı yoktur. Ülkemizi, yeni bir ortaçağlaşma anlayışının izlerini taşıyan politikalara teslim etmemiz mümkün değildir.

**Muhterem Dava Arkadaşlarım,
Sayın Basın Mensupları,**

Milliyetçi Hareket Partisi, siyasî partilerin ve elitlerin bugün bu coğrafyada demokrasiyi ve hukuk devletini geliştirip güçlendirmek gibi zor ama ulvî bir görevleri bulunduğu bilincindedir.

Böyle bir tarihî görev ve sorumluluğun idraki içinde meseleye samimî bir şekilde yaklaşmakta, siyasî hayatımızın her türlü hassasiyetlerini ve eksikliklerini göz önüne alarak makûl ve tutarlı bir üslûp ve yöntem benimsemeye çalışmaktadır.

Bizler, ne cumhuriyetimizden, ne demokrasimizden ne de inançlarımızdan ve üniter devlet yapımızdan vazgeçebiliriz. Bunun aksini iddia edenler ya bu ülkede demokrasinin istikrar içinde gelişip yerleşmesini gerçekten istemeyenlerdir ya da bu ülkenin birliğinden ve dirliğinden rahatsız olanlardır. Bunların demokratikleşme adı altında ileri sürdükleri görüşlerini çok sık telâffuz etmeleri bu sonucu değiştirmeyecektir.

Türkiye’de dünyanın diğer istikrarlı demokrasilerinde olduğu gibi demokrasinin gelişip yeşereceği millî ve manevî müşterekliklerimizin şekillendirdiği sosyolojik bir zemine ihtiyaç vardır.

Böyle bir sosyal ve kültürel zeminden mahrum bir demokratik rejimin uzun süre ayakta durması, halkın sosyal ve ekonomik sorunlarına kalıcı çözümler üretmesi neredeyse imkânsızdır. Türkiye’nin, etnik ve dinî farklılıkların ve çatışmaların kamusal alana taşınıp onlara siyasî misyon yükleyerek ilerlemesi de uzun süre ayakta durması da mümkün değildir.

Böyle bir sürece, belirli bir tecrübe birikimine ulaştığına inandığımız demokrasimizin sürüklenebileceğine ihtimal vermiyoruz. Zaten, büyük Türk milletinin engin sağduyusu ve vatanseverlik duygusu bu konuda en önemli güvencemizdir.

Bu ifadeler karşısında endişe kaynağımızın ne olduğu sorusu akıllara gelebilir. Türkiye’mizin sahip olduğu jeopolitik ve jeoekonomik mevki, PKK ve Hizbullah terör örgütlerinin varlığı ve son olarak Avrupa Birliği’ne tam üyelik tartışmalarının yoğunlaştığı bir konjonktürde ortaya çıkan bazı gelişmeler, bizler açısından üzerinde hassasiyetle durmayı gerekli kılan faktörlerdir.

Uzun yıllardır birçok masum insanın ve güvenlik mensubumuzun hayatına mal olan terör hareketleri, gelişmemizi de dinamitleyen temel faktörlerden biri olmuştur. Sınırdaş birçok ülkenin doğrudan ve dolaylı desteklerinin varlığı, terör hareketlerinin önemini daha da arttırmaktadır. Bir başka sebep, hâlâ ülke

içinde terör örgütlerine ve terörizme açıkça cephe almayan unsurların varlığıdır. Terörizm karşısında sapla samanı birbirine karıştıranların bu alışkanlıklarından artık vazgeçmeleri gerekmektedir.

Terör hareketlerinin yoğun olduğu Güneydoğu Anadolu Bölgemiz’de yaşayan vatandaşlarımıza da o bölgede görev yapan kamu görevlilerine de bu manada büyük sorumluluklar düşmektedir. Terör örgütlerinin çabalarının boşa çıkarılması için gereken titizlik ve kararlılık gösterilmelidir. Bu çerçevede, devletimiz de üzerine düşen görev ve sorumlulukları aynı titizlik ve kararlılık içinde ortaya koymalıdır.

Bir taraftan haksızlıkları, adaletsizlikleri ortadan kaldıracak, demokratik hukuk devletinin standartlarını yükseltecek politikalar geliştirilmeli, diğer taraftan sosyal ve ekonomik tedbirler kararlılıkla uygulanmalıdır. Zaten, Meclisimiz ve hükümetimiz, yaşanan deprem felâketlerine ve sıkıntılara rağmen, bu bölgesinde yaşanan sorunları da çözmeye çalışmaktadır.

**Muhterem Milletvekili Arkadaşlarım,
Değerli Basın Mensupları,**

PKK terör örgütünün, elebaşısı yakalandıktan sonra yeni bir strateji oluşturup uygulamaya çalıştığı bilinmektedir. Bazı iç ve dış çevrelerin buna çanak

tutmaya çalıştığı, bilerek veya bilmeyerek yeni manevralarını kolaylaştırıcı bir tavır sergilemeye devam ettikleri görülmektedir.

“Barış süreci” ve “demokratik çözüm” sloganları arkasında gizlenen siyasallaşma taktiklerine prim verilmemesi, bu noktada herkesin çok dikkatli ve özenli davranması önem taşımaktadır.

Türk milleti ve devleti, kendi vatanına kastedenlere, eline silâh alıp tehditler savuranlara ne göz yumar ne de fırsat verir. Bu gerçeğin herkes tarafından iyi kavranması gerekmektedir. Türkiye’nin yeni çağın eşliğinde yakaladığı gelişme azminin ve dinamizmin heba olmasına yol açacak davranışlardan ve girişimlerden sakınmak, bu ülkede yaşayan herkesin temel vatandaşlık görevlerinden biridir.

Geçmişten bu yana ismi ile faaliyetlerinin PKK terör örgütleriyle birlikte anılmasına sebep olan siyasî söylemlerin sahiplerinin de artık bir yol ayrımına geldiklerini kavramaları önem arz etmektedir. Türkiye’nin birliğinden ve dirliğinden yana açıkça tavır koyarak ikircikli siyaset anlayışlarını terk etmeleri zorunludur.

HADEP ve benzeri siyasî oluşumların, “demokratik rejimden ve yasalardan istifade etmek” ile “PKK stratejilerinin uygulama enstrümanlarından biri olmak” arasındaki çizgiyi net bir şekilde çizmeleri, hem bölge insanının hem de bütün halkımızın ve ülkemizin

zin yararınadır.

Türkiye'nin diğer bölgelerinde olduğu gibi, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki yerel yönetimler de aynı düşünce ve yasal çerçeveler içinde faaliyetlerini düzenlemek ve hizmet üretmek zorundadır. Ancak, bazı belediyeler, daha çok uluslar arası temaslarıyla ve PKK stratejisiyle paralellik arz eden siyasî mesajlarıyla dikkat çekmişlerdir. Bu yolun bir çıkmaz sokak olduğunu en kısa zamanda fark etmeleri gerekmektedir.

**Kıymetli Dava arkadaşlarım,
Saygıdeğer Basın Mensupları,**

Ülkemizin, bölücü ve yıkıcı terör belâsıyla ve ona destek olan çevrelerle mücadelesi, kararlılıkla ve titizlikle sürdürülmesi gereken bir mücadeledir.

Bu süreçte, sadece Türkiye'nin ve Türk milletinin dostlarını değil, terörizmi bir insanlık suçu kabul eden, ırkçılığa karşı çıkan her ülkeyi ve kuruluşu yanımızda görmek isteriz.

Ancak bu konuda bir hayli sıkıntı yaşayacağımız anlaşılıyor. Özellikle Avrupa Birliği içinde yer alan bazı unsurların, Türkiye'deki terör hareketleri ile demokratikleşme arasında bir ayırım yapmakta zorlandıkları görülmektedir. Terörizm, insan hakları, demokrasi ve ırkçılık konusunda, Avrupa Birliği'nde kafaların

hayli karışık olduğu anlaşılmaktadır.

Bazı Avrupa ülkeleri temsilcilerinin Türkiye'ye niçin geldiklerini, kimleri muhatap olarak kabul ettiklerini ve ülkemizi gerçekte nasıl algıladıklarını anlamak bile zorlaşmaktadır. Uluslar arası düzeydeki her türlü temas sırasında özen gösterilmesi gereken asgarî kurallar bellidir. Uluslar arası teamüllere ve nezaket kurallarına saygı, bunların en başında gelenidir. Ülkemize gelen diplomatik heyetlerden ve temsilcilerden bu kurallara özen gösterilmesini beklemek en tabii hakkımızdır.

Avrupa Birliği-Türkiye Karma Parlâmento Komisyonu'nun Avrupa Birliği kanadının Türkiye'ye yapacağı geziyi bir mahkûma ziyaret ile özdeşleştirme-si, sadece bizleri üzmemiş, şüphesiz Avrupa Birliğinin ciddiyetine ve saygınlığına da gölge düşürmüştür. Avrupa Birliği bünyesinde PKK ve yandaşlarına karşı hayranlık duygusu taşıyanlar bulunabilir. Ama bunların Türkiye-Avrupa Birliği ilişkisine taşınması, demokrasi ve insan hakları çerçevesinde mütalâa edilmesi kabul edilemez bir durumdur.

Artık Avrupa Birliğinin Türkiye'ye karşı uyguladığı çifte standartlardan, Avrupa değerleriyle çatışan tavır ve söylemlerden kaçınması gerekmektedir. Aksi takdirde, terör örgütüne, onun başına ve yandaşlarına gösterilen özel ilgiyi farklı şekillerde yorumlama

hakkımızın doğacağı aşikârdır. Demokratikleşmenin etnik kimliklerin tanınmasına indirgenmesini, Türkiye'ye bakış açılarındaki körlükleri başka türlü açıklamak zorlaşmaktadır.

Bu çerçevede İsveç Dışişleri Bakanı Sayın Anna Lindh'in ülkemize ziyareti esnasında yaptığı açıklamalar ile görüşme trafiği de bu çerçevede dikkat çekici olmuştur. Bölücü unsurlarla dirsek teması olan kişilerle yaptığı özel görüşmeler ve kullandığı ifadeler, nezaket ve diplomasi kurallarını olağanüstü zorlayıcı bir mahiyet arz etmiştir. "Avrupa'nın en önemli sorunlarından birisi ırkçılıktır." diyen Sayın Lindh'in, Türkiye'deki ırkçı-bölücü terör karşısında aynı yaklaşımı sergilememesi, üzücü ve düşündürücüdür.

**Muhterem Milletvekilleri,
Sayın Basın Mensupları,**

Buraya kadar sizlerle paylaştığım değerlendirmeleri ve yaşanan gelişmeleri, siyasî, ekonomik ve sosyal sorunlarla birlikte mütalâa ettiğimizde, Türkiye'nin kritik bir dönemeçten geçtiği açıkça görülecektir.

Daha öncede ifade ettiğimiz gibi Avrupa Birliği'ne üyelik sürecimizin kolay bir süreç olmayacağı anlaşılmaktadır. Bu konuda maalesef, bazı çevrele-

rin, Türkiye'yi karalama yarışına girdikleri, ülke içindeki bazı çevrelerin de kendi ülkeleri yerine Avrupa Birliği yönetiminin sözcüsü gibi davrandıkları göze çarpmaktadır.

Türkiye, temel tercihini Avrupa Birliği'nden yana yapmıştır. Ancak, bu ilelebet devam edecek bir mecburiyet olarak algılanmamalıdır. Türkiye-Avrupa Birliği ilişkilerinin geçmişte niçin tıkanıp unutulmadan, karşılıklı anlayış ve iş birliğinin bu sürece hâkim olmasını bekliyor ve arzuluyoruz. Ve yine, Avrupa Birliği yöneticilerinin "Türkiye'ye sürekli çuvaldız batırma alışkanlığını" terk ederek kendilerine iğne batırmayı da öğrenmeleri gerektiğine inanıyoruz.

Bu meyanda, tarihî dostlarımızdan biri olan Fransa'nın tarihî bir yanlışa sebep olmayacağını ümit ediyoruz. Ermeni soy kırım tasarısının kabulünün Türk-Fransız ilişkilerini derinden yaralayacağı unutulmamalıdır. Tarihin siyasallaştırılarak yeni bir husumet konusu hâline getirilmesinin hiç kimseye, hiçbir faydasının olmayacağı açıktır.

Bütün bu ve benzeri girişimlerin, uluslar arası barışa ve istikrara, dostluk ve iş birliği çabalarına bir yararı olmayacağını en güçlü şahidi, yine tarihin kendisidir. Bizim Türkiye Cumhuriyeti ve Türk milleti olarak kimsenin tarihî sicilini deşmek ve deşifre etmek gibi bir saplantımız yoktur. Ama, millî onurumuzla oynanmasına, millî duyarlılıklarımızın ve çıkarları-

mızın yok sayılmasına tahammülümüz de yoktur.

Değerli Dava Arkadaşlarım, Sayın Basın Mensupları,

Konuşmamın son bölümünde, komşumuz İran'da yapılan meclis seçimleri ile gündemimizdeki yerini muhafaza eden cumhurbaşkanlığı seçimleri tartışmalarını kısaca değerlendirmek istiyorum.

Son günlerde bölgemizde ortaya çıkan gelişmelerden birisi de İran'da yaşanan parlâmento seçimidir. İran halkının demokratikleşme yönünde ortaya koyduğu tercih ve gelişmeler, bölge barışı açısından olduğu kadar, dünya barışı bakımından da oldukça önemlidir.

Devrimci hareketlere, İran devriminden bu tarafa ortaya çıkan olaylar ve değişimler ekseninde baktığımızda, tarihin kriz dönemleri aşıldıktan sonra yeni toplumsal durum karşısında kendilerini yeni şartlara uymak zorunda hissettikleri görülmektedir. Değişmeye direnen, toplumsal iradeyi dikkate almadan devrimci maceracılığı sürdürmeye çalışan siyasetler, giderek içine kapanan yapılar hâline dönüşürler. Bu yapılar ya toplum tarafından ortaya konulan gelişme taleplerine cevap vererek değişmeye ve demokratikleşmeye yönelirler ya da devrimci devlet terörüne başvuran otoriter yapılar hâline gelirler. Siyasî tarih bu tür gelişmelerin ve olayların bolca sergilendiği ör-

neklerle doludur.

İran seçimleri, hangi ideolojik varsayımlarla hareket ederlerse etsinler, demokrasiye karşı devrimci-radikal siyasî yaklaşımları benimseyenlerin tutumlarını uzun süre devam ettirmelerinin tarihî şartlarının tamamlandığını gösteren önemli bir dönüm noktasıdır. Komşu ülke İran'ın böyle bir yaklaşım yerine demokrasi sürecini benimsemesi bu bakımdan çok önemli bir gelişmeye işaret etmektedir.

İran'ın demokrasi yoluyla aşırılıklardan uzak bir değişim geçirmesi, kapalı siyasî yapılardan demokratikleşmeye yönelmesi beraberinde köklü modernleşme dinamiklerini harekete geçirecektir. Bölgesel olarak demokrasi ve modernleşme tecrübesi bakımından daha gelişmiş bir konumda bulunan ülkemizin bu anlamdaki tecrübeleri bölge barışı ve istikrarı için ekonomik ve toplumsal modernleşme bakımından yararlanılabilecek bir nitelik taşımaktadır.

Bütünüyle bölgesel gelişme açısından, Orta Doğu'dan Avrasya'ya uzanacak bir istikrar ve iş birliği bölgesinin yaratılması ihtiyacı, bölgede yaşanan her demokratikleşme hareketini önemli hâle getirmektedir. Bu yönüyle İran'daki seçim neticelerini saygıyla karşılıyor, İran halkının mutluluğuna vesile olmasını diliyorum. Ve ümit ediyorum ki demokrasi içinde gelişmenin ürünleri ve nimetleri her yerde olduğu gibi bu

bölgede de barış ve iş birliğine imkân verecektir.

Kıymetli Milletvekili Arkadaşlarım,

Saygıdeğer Basın mensupları,

Hatırlanacağı üzere, daha önce cumhurbaşkanlığı seçimlerini değerlendirirken birkaç noktanın altını ısrarla çizmiştik.

Bunlardan birincisi, cumhurbaşkanlığı görev süresi ve seçilme yöntemi ile kimin seçileceği konusunun ayrı ayrı ele alınmasının gerekliliğidir. Son günlerle gelinceye kadar, görev süresi ve iki kez üst üste seçilebilme hakkını ifade eden “5+5 formülü” üzerinde bütün partiler arasında görüş birliğinin sağlandığı kamuoyunca bilinmektedir. Ancak, bugün gelinen noktada, cumhurbaşkanlığı seçimlerinde yeniden başa döndüğü görülmektedir.

İkincisi, bu tartışmaların Türkiye gündemini boğmasına izin verilmemesi meselesidir. Seçilme yöntemi ve görev süresi hususunda oluşan mutabakatı hayata geçirmek, işi yokuşa sürmemek, bu açıdan da önem taşımaktadır. Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin kendi doğal ve demokratik mecrasında yeni krizlere yol açmadan çözmek şarttır. Meselenin diğer boyutunu, anayasa değişikliğinin referandumsuz gerçekleşmesini sağlayacak bir iradenin ortaya konulması

oluşturmaktadır.

Parti olarak Türkiye'nin boş yere zaman ve enerji kaybetmemesi için böyle bir duyarlılığın ve kararlılığın sergilenmesinin önemli olduğunu düşünüyoruz.

Sonuç olarak huzurlarınızda bir hususa özellikle vurgu yapmak istiyorum.

Türk demokrasisinin ve siyasetçisinin rüştünü ispat etmesinin araçlarından birisi olacak bu sınavı başarmak zorundayız. Her partinin ve çevrenin, çeşitli siyasî hesaplar yapmadan, yeni krizlere ve çatışmalara kapı aralamadan sonuca ulaşmanın önemini kavraması gerekmektedir. Ayrıca, Türk milletinin temsilcisi yüce Meclisin bu meseleyi en iyi şekilde sonuçlandıracağına şüphe yoktur.

Unutulmamalıdır ki cumhurbaşkanlığı seçimleri, Türk siyaseti ve siyasetçisi için bir ölüm kalım mücadelesi değil, demokrasimizi ve devlet yönetimimizi daha iyi noktaya taşımanın bir aracıdır.

Konuşmama son verirken yüksek heyetinizi bir kez daha saygılarımla selâmlıyorum.

Sayın Genel Başkanımız

DR. DEVLET BAHÇELİ'nin

29 Şubat 2000 Günü TBMM MHP
Grup Toplantısı'nda Yapmış Oldukları
Konuşma Metni

**Değerli Dava Arkadaşlarım,
Basınımızın Kıymetli Temsilcileri,
Saygıdeğer Misafirler,**

Grup toplantımızın açış konuşmasını yapmak üzere huzurlarınıza gelmiş bulunuyorum. Sözlerime başlarken hepinizi saygıyla selâmlıyorum.

Geçtiğimiz cumartesi günü Körfez Belediyesi'nin Toplu Konut İdaresi Başkanlığının destekleriyle inşa etmekte olduğu ve depremzede vatandaşlarımızla tahsis edilecek 5000 konutluk İlimtepe Konutları'nın 120 konutluk ilk etabının anahtar teslim törenine katılmak üzere Körfez ilçemizdeydim. Öncelikle, deprem afetinde ailelerini ve yakınlarını kaybedenlere verilecek olan bu konutların ortaya çıkmasında büyük emek ve gayretleri olan değerli belediye başkanımız Sayın Erhan Yenilmez'i burada, huzurlanızda kutluyorum.

Bilindiği üzere 17 Ağustos 1999 günü 9 ili kapsayan 7.4 büyüklüğündeki deprem ile 12 Kasım 1999 tarihinde meydana gelen 7.2 büyüklüğündeki depremle birlikte binlerce insanımız hayatını kaybederken onbinlerce insanımızda evini, iş yerini kaybetmişti.

Bu ziyaretim sırasında yetkililer ve halkla yaptığımız temaslar, aradan geçen yaklaşık 6 aylık süre

içerisinde devlet ve millet dayanışmasıyla hayatın normale dönmeye başladığını ve hükûmetimizin aldığı sosyal ve ekonomik önlemler neticesinde yaraların hızla sarıldığını ortaya koymaktadır.

O günlerden bugüne kuşbakışı bir değerlendirme yaptığımız zaman, Allah'a şükür ki deprem öncesinde başlayıp sonrasında da devam eden ekonomik kriz ortamına, ağır kış şartlarına ve felâketlerin büyüklüğüne rağmen önemli bir mesafe katedilmiş bulunmaktadır. Kısa sayılabilecek zaman içerisinde bu denli önemli mesafe alınmasında yüce milletimizin her zaman olduğu gibi bu ağır felâket karşısında da yekvücut olma başarısının büyük payı bulunmaktadır. Hâlihazırda, hükûmet olarak plânlandığı şekliyle bütün depremzede vatandaşlarımızın geçici barınma problemlerini çözümlenmiş bulunmaktayız. Söz verildiği gibi, 36 bin prefabrik konut 1999 yılı Kasım ayının sonunda tamamlanarak hak sahiplerine teslim edilmiştir. Düzce depremi sonrasında plânlanan 10477 prefabrik konuttan 6407'si de tamamlanmış durumdadır. Diğerlerinin yapımı ise sürmektedir.

Alınan ekonomik tedbirlerle deprem afetlerinin açtığı derin yaralarının sarılması için gerekli finansman sağlanmış, bu noktada gerek depremzede kardeşlerimize ve gerekse tüm topluma, büyük bir şeffaflık içerisinde yapılan harcamalar konusunda bilgi ak-

tarılması yoluna gidilmiştir.

Bölge insanının depremin getirdiği problemlerden en az düzeyde etkilenmesi için ne gerekiyorsa yapılmaktadır. Ağır kış şartlarında vatandaşlarımızın mağduriyetlerinin artmaması için kira yardımı, çadırkentler ve prefabrike konutlar dışında tatil beldelerinde ve kamu tesislerinde konaklama imkânları da tanınmıştır.

Şu anda, depreme maruz kalan yerleşim yerlerindeki ticaret ve sanayi işletmeleri büyük ölçüde faaliyetlerine başlamış bulunmaktadır. Hükûmetimizin bölge için getirdiği vergi, yatırım muafiyetleri ve indirimleri bu canlanmada önemli derecede etkili olmuştur. Bölge, inanıyorum ki pek yakın bir zamanda yine eski ekonomik gücüne ve istihdam potansiyeline ulaşacaktır.

Öte yandan, deprem bölgesinde hasar tespit çalışmaları hızla tamamlanmış, vatandaşlarımızın bir an önce kalıcı konutlarına yerleşebilmeleri için yer tespiti ve zemin etüt çalışmalarına gidilmiştir. Şu anda, yıkılan bazı yerleşim yerlerinde tekrar şehirlerin canlandırılmasının sakıncalı olacağına dair görüşler de dikkate alınarak şehirlerin daha risksiz alanlara doğru kaydırılması hesapları yapılmakta, bu yapılırken de şehirlerin ulaştığı iktisadî potansiyelin göz ardı edilmemesi için azamî çaba sarf edilmektedir.

İnşallah, 2000 yılının sonuna kadar bütün hak sahibi depremde vatandaşlarımızı kalıcı konutlarına yerleştirerek hayatlarını huzur içerisinde sürdürmelerinin mutluluğunu hep birlikte paylaşacağız.

Ancak, burada belirtmekte yarar gördüğüm bir önemli nokta vardır ki o da vatandaşlarımızın depremzedelere ilk günlerde gösterdiği yakın ilgi ve hassasiyetin aynı ölçüde devam ettirmeleri gerektiridir. Zira, afete maruz kalan bölgede yaşayan insanlarımızın maddî ve manevî manada bizlerin ilgisine ihtiyaçları sürmektedir. Hepimizin de gayet iyi bildiği gibi acılar, ancak paylaşıldıkça azalır. Önümüzdeki mübarek Kurban Bayramı'nı da vesile kılarak tüm milletimizin ve camiamızın depremzede kardeşlerimizle yeniden kucaklaşmasının yararlı olacağına inanıyorum.

Değerli Milletvekilleri,

Saygıdeğer Basın Mensupları,

Konuşmamın bu bölümünde ülke gündemini uzunca bir süredir meşgul eden anayasa değişikliği tartışmalarına temas etmek istiyorum.

Ülkemizde, anayasa tartışmalarının uzunca bir süredir yapıldığı malûmlarınızdır. Bu tartışmaların geçmişi, ilk yazılı anayasa tecrübemiz olan 1876 Kânunuesasî'ye kadar gitmektedir. Türkiye, o zamandan

bu yana çeşitli vesilelerle yapılan anayasa değişikliklerine ve tartışmalarına sahne olmaktadır.

Modern siyasî kurumların ve kuralların ortaya çıkışından itibaren geçen 5 çeyrek asırlık dönemde, 5 kez anayasa yapılmış, birçok kez de ciddî boyutlara varan anayasa değişiklikleri gerçekleştirilmiştir. Bu tablo, aynı zamanda ülkemizdeki siyasî gelişme ve istikrarsızlık düzeyinin bir göstergesidir. Diğer bir deyişle, siyasî hayatımızda ortaya çıkan krizler ile anayasal geleneğimiz arasında büyük paralellikler bulunmaktadır.

Anayasa yapma ve değiştirme bakımından yaşanan bütün tecrübelere rağmen, bugün ulaştığımız boyut tatminkâr olmaktan uzaktır. En başta, temel siyasî kurum ve kurallar konusunda güçlü bir mutabakat ortaya çıkmamaktadır. Böyle bir siyasî zeminden mahrum bulunan Türk siyasetinin her türlü anayasa tartışmasını sürekli olarak sıfırdan başlaması da kaçınılmaz olmaktadır. Bu da sonuç almayı zorlaştırmakta, siyasetin yeni sosyal ve ekonomik politikalar geliştirmesini, dış politikaya daha fazla zaman ve enerji harcamasını güçleştirmektedir.

Tabii olarak bütün bunların tarihî ve zihnî bir boyuta da sahip olan çok çeşitli sebepleri bulunmaktadır. Ana sebepleri, demokratikleşmeyle ilgili samimî ve tutarlı olmayan farklı siyaset yaklaşımlarından si-

yaset sınıfının çözüm ve uzlaşma üretmekte zorlanmasına, bürokratik yönetim geleneğinin ağırlığından sosyal ve ekonomik alanda yaşanan krizlere kadar birçok başlık altında toplamak mümkündür.

Ancak, hem ülke olarak üzerinde titrememiz gereken hassasiyetlerimizin varlığı hem de anayasa yapmanın ve değiştirmenin gerektirdiği titizlik, daha demokratik ve daha uzlaşmaya dayalı bir anayasaya kavuşmamıza engel değildir. 1982 Anayasası'nda, kabulünden itibaren yapılan değişiklikler, bu açıdan küçümsenemeyecek adımları ifade etmektedir.

Meclisimizin geçtiğimiz yıl içinde başardığı değişiklikler de hem uzlaşma düzeyi hem de muhtevası bakımından çok önemlidir. Bütün bunlar, yeni ortaya çıkan ihtiyaçlar ve önemli sorunlar karşısında yapılmış olsa da son tahlilde ülkemizin ve demokrasimizin geleceği bakımından yararlı olmuştur.

Ülkemiz, son birkaç aydır cumhurbaşkanlığı seçimlerinin gündeme gelmesiyle birlikte, yeni bir anayasa tartışması sürecini daha yaşamaya başlamıştır.

Cumhurbaşkanlığı görev süresine ilişkin olarak gelinen noktayı ifade eden “5+5 formülü” üzerinde bugün geniş bir konsensusun şekillendiği göze çarpmaktadır. Bunun yanında, anayasanın, milletvekillerinin özlük haklarını düzenleyen 86. maddesi ile siyasî partilerin uyacakları esasları düzenleyen 69. madde-

siyle ilgili değişiklik önerileri de gündeme gelmiş bulunmaktadır.

Siyasî partiler arasında cumhurbaşkanının seçim yöntemine ilişkin tartışmaların varlığı, yeni değişiklik önerileriyle ilgili bazı eleştirilerin ve tereddütlerin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Fakat, gelinen son noktayı, partiler arası bir pazarlığın ürünü ya da milletvekillerimize verilen rüşvet şeklinde değerlendirmek hem üzücüdür hem de düşündürücüdür.

Üzücüdür; çünkü, yüce Meclisin mensuplarının bu şekilde töhmet altında bırakılması doğru değildir. Meclisimizin kendi özlük haklarına ilişkin bir düzenlemeyle, ülkenin kaderini yakından ilgilendiren bir anayasal değişikliği birbirine karıştıracaklarını düşünmek büyük bir haksızlıktır. Aynı zamanda yanlıştır; çünkü, özlük haklarıyla ilgili değişikliklerin anayasal bir çerçeveye kavuşturulması bir zorunluluk hâline gelmiş bulunmaktadır.

Siyasî partilerin kapatılmasına ilişkin konu ise zaten çok önceden beri akademik ve siyasî plâtlformlarda tartışılmaktadır. Biz, Milliyetçi Hareket Partisi olarak siyasî partilerin kapatılmasının esas değil, istisna olması gerektiğini savunan bir partiyiz. Demokrasilerin kurumlaşmasında, siyasî geleneklerin yerleşmesinde, siyasî partilerin sürekliliğinin önemi çok büyüktür. Türkiye’de askerî darbeler sonrasında ya

da Anayasa, Mahkemesi kararıyla partilerin sık sık kapatılması, siyasî geleneklerin oluşumunu ve yerleşmesini engellemektedir.

Tabi ki hiçbir demokratik hukuk devletinde, her hangi bir kişi veya kuruluş gibi siyasî partiler de suç işleme ayrıcalığına sahip değildir. Herkes gibi her kurum ve kuruluş da anayasal ve yasal çerçeveler içinde var olmak ve faaliyetlerini sürdürmek zorundadır.

Burada önemli olan, suç işleyen ile tüzel kişilik arasındaki ayrımı da paralelliği de doğru ve sağlıklı bir şekilde kurmaktır. Herhangi bir siyasî parti mensubunun ya da yöneticisinin suç işlemesi durumunda, prensip olarak partinin değil, suç işleyenlerin cezalandırılması gerekir. Suç işleme fiilinin süreklilik arz etmesi ve parti yönetiminin buna çanak tutması durumunda, tüzel kişilik ile suç arasında özdeşlik bulunması hâlinde, parti faaliyetlerinin yasaklanması hukuk devletinin bir gereğidir.

Bunun için diyoruz ki suçluların cezalandırılması esas, parti tüzel kişiliğinin cezalandırılması ise istisna olmalıdır. Hem demokrasinin hem de hukuk devletinin gereğinin bu olduğuna şüphe yoktur.

Anayasa değişikliklerinin zor bir süreci ifade ettiği göz önüne alınarak anayasa değişiklik paketinin daha da geliştirilmesi mümkündür. Meclisimizin bün-

yesinde bulunan Uyum Komisyonu'nun bugüne kadar yaptığı çalışmalar belli bir noktaya gelmiş bulunmaktadır. Her siyasî partinin üzerinde mutabık olduğu öneriler demetini birlikte görüşerek kapsamlı bir anayasa değişikliğini gerçekleştirebiliriz. Huzurlarınızda bütün siyasî partilerimize böyle bir çağrıda bulunmayı tarihî bir görev addediyorum.

Değerli Arkadaşlarım, Saygıdeğer Basın Mensupları,

Türkiye'nin karşı karşıya kaldığı terör sorununu aşmada ortaya koyduğumuz kararlı tutum terörden beslenen çevrelerde, hesaplarını terör üzerine kurmuş bulunan iç ve dış mihraklarda büyük rahatsızlık yaratmıştır. Bunlar arasında uluslar arası uyuşturucu mafyasından, onların yerli ortaklarına silâh kaçakçılığından, Türkiye üzerinde kirli emeller besleyen, ülkemizi bölmek isteyen karanlık niyetlilere kadar bir dizi fesat unsuru bulunmaktadır. Bu çevrelerin kullandığı veya onlarla irtibatlı olan elemanlar, bugün boş durmamakta, teröre karşı alınan tedbirlerin etkisi karşısında yeni taktiklerle varlıklarını devam ettirecek, kanlı ve karanlık emellere hizmet edecek her türlü imkânı yaratmak istemektedirler.

Şunu açıkça tespit etmek durumundayız ki terö-

rü besleyerek ülkemizin başına belâ edenler, Türkiye'nin kalkınmasını hızla tamamlayarak bölgesel bir güç hâline yükselmesini, milletlerin ancak birkaç yılda yakalayabileceği bir ortamdan yararlanmasını engellemeye çalışmaktadırlar. Bu unsurlar, Türkiye'nin bölgesel bir güç olduğuna; önüne açılan Balkanlardan Kafkasya'ya, oradan bütün Avrasya'yı kuşatan ekonomik, kültürel ve siyasî iş birliği alanında etkinlik kazanacağını ve sadece bölgesel bir güç olmayıp küresel bir güce dönüşeceğini hesaplayıp Türkiye'nin önünü kesmeye çalışmaktadırlar.

Terörü besleyenlerin ulaşmak istedikleri amaçlar bellidir:

1. Terör olayları ile içeride güveni sarsmak, toplumdaki kardeşlik kültürünü parçalayarak kültürel ve etnik temellerden çatışmalara dayalı bir parçalanma siyaseti oluşturmak,
2. Yaratılacak bunalımın siyasî alandan toplumsal alana, oradan ekonomik yapıyı felç edecek boyutlara getirip ekonomik büyüme ve toplumsal gelişmeyi frenleyecek bir noktaya taşımak,
3. Türkiye'nin sorun çözme kabiliyetini yok ederek biriken sorunların altından kalkamayan bir ülke hâline getirmek,

4. Ülkemizin bölgesel ve küresel gelişmelerden ilgisini kesip doğrudan doğruya iç dinamizmini, yine iç sorunlarla boğuşarak tüketmesini sağlamak,
5. Bütün bunların neticesi olarak içe yönelmiş, sorun çözemedikçe siyaseten içine kapanan halkla devlet arasında ihtilâflar yaratan, bunu önlemek için de bir baskı rejiminin şartlarını oluşturmaya yönelmek.

Görüldüğü gibi bu amaçları hedefleyenler, Türkiye'nin toplumsal ve ekonomik kalkınmasını durdurup zayıflatmak, demokratikleşme sürecini engellemek ve böylece güçsüz ve takatsız bırakılmış bir Türkiye'yi parçalamaya yönelmek, eğer onu beceremezlerse hiç olmazsa etkisiz, kendi sorunları içinde boğulmuş bir ülke hâline getirmek istemektedirler.

Muhterem Dava Arkadaşlarım, Değerli Basın Mensupları,

Terör olayı karşısında terörist unsurlarının faaliyetlerine her aşamada destek veren bazı batılı ülkelerin tutumlarını anlamak çok zor değildir. Onların bizimle aynı ittifak ve ortaklık zeminlerinde bulunması bu durumun anlaşılmasını zorlaştırmamalıdır. Onlar Balkanlardan Kafkaslara, bütün Orta Doğu'ya ve Av-

rasya'ya uzanan bu büyük uygarlık alanının dirilişinin yolunun Türkiye'den geçtiğini bildikleri için bu bölgelerde yeniden güçlü, istikrarlı, dayanıklı siyasal yapıların kurulmasını mümkün kılacak, bu bölgeyi harekete geçirecek olan Türkiye'nin önünü kesmeye çalışmaktadırlar.

Bizler, bütün bunları bilerek dikkate alarak çalışmak mecburiyetindeyiz. Türkiye'yi geri bırakmaya, geri kalmışlığa mahkûm etmeye çalışanlara karşı kendi hedeflerimize ulaşmak için ısrarlı bir şekilde, kendi doğru siyasetlerimizi savunmak ve uygulamak zorundayız. Bu siyasetler, bir gelişme stratejisinin üç önemli aşamasını dengeli bir şekilde ele alarak pratiğe geçirmeyi şart koşturmaktadır.

Bunlardan birincisi, ekonomik istikrarı sağlayacak tedbirlerde başarılı olmak ve bu istikrarın hızlı büyümeyi motive edecek bir şekilde sağlam temellere dayanmasını sağlamaktır. Bu hususta uygulamaya koyduğumuz istikrar tedbirlerinin olumlu neticelerini üçüncü aydan sonra çok net bir şekilde görülebileceğini ifade etmek istiyorum. Onun için istikrar programından taviz vermeden bunun bir yıllık hedefleri tutturmasını sağlamak en acil görevlerimizden birisidir.

Gelişme stratejisinin ikinci önemli unsuru Türk Dünyası ve bölgesel ittifaklarla sağlıklı ilişkiler geliştir-

mek, bu konuda somut adımlar atarken Avrupa Birliğine katılma sürecinde, Batıyla olan ilişkilerimizde bölgesel gelişme politikalarıyla tutarlılığı esas almaktır.

Üçüncüsü ise, Türkiye'nin demokratikleşmesini bir an önce tamamlayacak şekilde, çalışmalara hız kazandırmaktır. Burada, bu demokratikleşme meselesinin diğer bütün süreçlerin üzerinde bir etkisi olduğunu dikkate olarak biraz daha ayrıntıya gitmek istiyorum.

Türkiye'nin dünyada yalnız bırakılmasını sağlamaya çalışan unsurlar, ülkemizi istikrarsızlaştırıp siyaseten içine kapalı bir hâle getirmede başarılı oldukları takdirde amaçlarına ulaşmakta epeyce mesafe almış olurlar.

Bunun için hem Türkiye üzerinde plânlanan yıkıcı politikaları etkisiz hâle getirmek hem de Türkiye'yi kendi doğrultusunda yönlendirmek için demokratikleşme meselesi önem kazanmaktadır. Bu aşamada, terörle ve terör örgütüyle ilişkisini kesmemiş, terör karşısında tavır takınmamış, hatta iş birliğisi görüntüsü taşıyan unsurların ortaya çıkarak illegaliteyi sahneye taşıma çabaları karşısında yapmamız gereken en etkili uygulama, Türkiye'nin siyasî yapısını demokratikleştirmek, hukuk devletini güçlendirmek olmalıdır.

Terörle flört ederek kanlı cinayetler işleyen cani-

lere karşı tavır takınmamış unsurlar bu tutumlarıyla iki şeyi ifade etmiş olmaktadır. Bunlardan ilki, bu unsurların demokratik değerlere karşı terörün aracı olarak mevcudiyetlerini korumak istediklerini dolaylı olarak itiraf etmeleri; ikincisi ise siyasî istikrarsızlığı besleyecek bir ortam yaratarak ülkedeki demokratikleşme çabalarının durdurulması ve hatta demokratik kazanımlardan bile geriye dönülmesini sağlayacak bir arayış içerisinde olmalarıdır.

Bu durum tamamen Türkiye'nin demokratikleşmeyi başarıp istikrarlı bir ekonomik ve toplumsal gelişme sürecine girmesini önleyecek ve küresel süreçte yer almasını istemeyenlerin arzuladığı bir neticedir. Türkiye'nin ekonomik kalkınmasının da toplumsal barışının da ancak demokratik gelişmeyle mümkün olduğunu bilenler, Türkiye'nin durdurulması için bu yolu kapamak istemektedirler.

Değerli Arkadaşlarım,

Kıymetli Basın Mensupları,

Demokrasi; açık toplum, açık siyasî kurumlar, şeffaf ilişkiler rejimidir.

Bu ilkeleri benimsemeden, hukuk devleti kavramına sahip çıkmadan, terörü reddetmeden, düşünce, inanç ve örgütlenme özgürlüklerini kurumlaştırmadan

demokratikleşmede mesafe almak zordur. Bu noktada Türkiye'nin önüne, demokratikleşme projelerinin üzerine etnik ayrımcılığı çıkarmak, demokrasinin hak ve özgürlükler rejimi olarak bireysel ve toplumsal çerçevelerini bunlarla değiştirmeye çalışmak önümüzdeki en büyük tuzaktır.

Huzurlarınızda bütünüyle Türkiye'nin yeniden büyük bir gelişme dönemini başlatacak, Türk toplumunun dinamizmini harekete geçirecek köklü bir toplumsal uzlaşma ve demokratikleşme perspektifine ihtiyaç olduğunu ifade etmek istiyorum. Türkiye'nin böyle bir atılımı gerçekleştirmek için ilk adımı demokratik bir anayasa ile etnisite ve mezhep ayrımcılığını dışlayan, vatandaşlık esasında eşitliği temel alıp hak ve özgürlükleri garanti altına alan yeni bir anayasal çerçeve oluşturma ihtiyacı vardır.

Şüphesiz demokratikleşme sadece anayasa değişikliği ile olacak bir süreç değildir. Fakat, böyle bir duyarlılıkla düzenlenecek anayasal alt yapı, diğer kurumsal değişikliklerin de temel çerçevesini oluşturarak toplumda bireyden aileye, aileden siyasî toplumsal kurumlara, oradan bütün toplumsal sisteme yayılacak demokratik değerlerin beslendiği bir zemin olabilir. Böyle bir zemin, Türkiye'nin kendi gücünün, potansiyelinin açığa çıkmasına imkân sağlayarak Türkiye'yi başarıya götürececek gelişmelerin siyasî ve ahlâkî

temelini hazırlar.

Sonuç olarak Türk devletinin ve milletinin varlığına kastetmiş, tarihte eşine az rastlanır cinayetler işlemiş bir terör örgütüyle ve onun uzantılarıyla dirsek teması içinde olanlara, teröre bilerek ya da bilmeyerek arka çıkanlara insanlık suçuna ortak olmamaları hususunu bir kez daha hatırlatmak istiyorum. Türkiye ile ilişkilerini bölücü-yıkıcı örgütün propagandalarıyla paralellik arz eden bir anlayışla dizayn etmeye çalışan ülkeler ile kuruluşların da tarihî bir yanlışın mimarları olmaktan özenle kaçınmaları gerekir.

Unutulmamalıdır ki Türkiye, her zaman için terörle baş edebilecek güçtedir. Terörizmin insanlığa karşı işlenmiş en büyük suçlardan biri olduğuna inanmaktadır. Hangi amaçla ve yolla olursa olsun terörizmin onaylanmasını, desteklenmesini gayriahlâkî ve gayriinsanî bulmaktadır. Bu vesileyle, bütün devletleri ve kuruluşları, bu konuda Türkiye'ye karşı daha açık, daha samimî ve daha tutarlı olmaya davet ediyorum.

Değerli Dava Arkadaşlarım,

Saygıdeğer Milletvekilleri,

Sözlerime burada son verirken hepinizi en içten duygularıyla selâmlıyor, saygılar sunuyorum.

de, aynı Türkiye gibi yükümlülükleri ve sorumlulukları artmıştır.

Avrupa Birliği, başını kuma gömerek küresel eşitsizliklere ve sorunlara gözlerini kapamamalıdır. Dar ülke ve bölge çıkarları sebebiyle Çeçenistan'da bir halkın, kentlerin, kasabaların açıkça yok edilmesine seyirci kalınmamalıdır. Türkiye'nin terör örgütleriyle mücadelesine sürekli eleştiriler yöneltmiş ve zaman zaman da bunları koruyup kollamış bir Avrupa'nın Çeçenistan'daki soykırıma varan bir durumu, Rusya'nın terörizmle mücadelesi olarak görmek istemesinin izahı mümkün değildir.

Bugün, dünyanın ve ülkemizin içinde bulunduğu şartlar bölgemizde güçlü ve istikrarlı bir Türkiye'ye olan ihtiyacı daha da artırmış bulunmaktadır. Türkiye sorunlarını çözen bir ülke hâline geldikçe demokrasisi ve ekonomisi güçlendikçe her alanda mesafe katedecektir. Artık ülkemizi, küçük hesaplara mahkûm etmeyecek, kısır çekişmeler içinde bunaltmayacak bir siyasî ve ekonomik gelişme çizgisini ve hızını yakalamamız şarttır.

Bu duygu ve düşüncelerle yüksek heyetinizi bir kez daha saygılarımla selâmlıyor, çalışmalarınızda başarılar diliyorum.

seviyeli siyasetin gelişimi hem de toplumsal huzurun ve istikrarın temini bakımından önemli bulmaktayız.

**Değerli Milletvekili Arkadaşlarım,
Sayın Basın Mensupları,**

Konuşmamın başına dönerek bir hususa tekrar vurgu yapmak istiyorum.

Türkiye'mizin sosyal ve ekonomik açıdan bugün geldiği nokta, çok önemlidir, ama yetersizdir. Halkımızın büyük bir çoğunluğunun içinde bulunduğu sosyal ve ekonomik şartlar, Batı standartlarının oldukça gerisindedir. Türkiye'nin en önemli meselelerinden biri, sadece siyasî göstergelerini değil, ekonomik ve sosyal göstergelerini de Avrupa Birliği standartlarına ulaştırmak ve hatta onları aşmaktır.

Türkiye, sosyal haklar, gelir dağılımı adaletsizliği, işsizlik, mal ve hizmetlerin kalitesindeki eksiklikler bakımından sıkıntılı bir yapıya sahiptir. Bütün bu alanlarda ciddî atılımlara imza atmamız şarttır.

Bunun yanında, ülkemizin, en kısa zamanda iyi işleyen adil ve hızlı bir yargılama ve ceza sistemine kavuşması zorunludur. Hukuk devletini her alanda geliştirip kurumsallaştıramayan bir Türkiye'nin demokrasi ve insan hakları meselesini gerçek manada çözüme kavuşturması mümkün olamaz. Bir grup insanın imtiyaz sahibi olduğu değil, bütün vatandaşlarımızın kolayca istifade edeceği güçlü bir hukuk devleti me-

kanizması, demokratik rejimimizi mükemmele ulaştırma çabamızın temel şartıdır.

Bunun için ülkemizin Avrupa Birliğine üyelik meselesini, siyasî kriterlere indirgemek, çoğu zaman da bu kriterleri azınlık hakları ve etnik kimlikler gibi bir çıkmaz sokağa hapsetmek doğru değildir. Türkiye'nin, ileri sanayi toplumlarının sosyal ve ekonomik seviyesine ulaşması, en az siyasî gelişimi kadar önemlidir.

Türkiye, 21. yüzyılın başında, bir taraftan kendi sosyal, ekonomik ve siyasî yapısını tamir edip yeniden inşa ederken, diğer taraftan da küresel ve bölgesel vizyonunu geliştirmek zorundadır. En başta da küreselleşme sürecini, belirli gelişmiş ülkelere özgü bir zenginlik paylaşımı olarak görmemek gerekir. 21. yüzyılın temel problemi, küreselleşme sürecini, daha insanî bir boyut ve hedef kazandırarak kontrol altına almaktır.

Avrupa Birliğiyle olan ilişkilerimizde de benzer bir yaklaşımın geliştirilmesi önem taşımaktadır. Bizim Avrupa Birliğine üyelik sürecimizin resmîyet kazanması, Birliğe karşı yükümlülüklerimizi artırmıştır. Ancak bu süreç, üzerinde yeterince durulmayan bir gerçeği daha beraberinde getirmiştir. Avrupa Birliğinin

nin, hukuk ve siyaset etiğini zorlamanın yararı olmayacağını bir kez daha hatırlatmak istiyorum.

Bir kısım yayın organı ve siyasetçiler “bugün Fazilete, yarın MHP’ye” diyerek, âdeta Milliyetçi Hareket Partisini birileri adına 312. madde ile tehdit edip yanlarına çekebilme hesapları içerisine girmektedirler. Bu çarpık ve pazarlıkçı zihniyet sahipleri bilmelidirler ki bir gün Milliyetçi Hareket Partisi, bu ülkenin insanlarını din, mezhep, etnik köken ayrımcılığıyla bölmeye, parçalamaya ya da birbirine düşürmeye meyil ederse zaten varlık sebebini inkâr etmiş olur.

Hukukun üstünlüğü, vatanın ve milletin bölünmez bütünlüğü ve siyasî etik konusundaki hassasiyetlerini her zaman muhafaza eden partimizin ve mensuplarımızın böyle bir eğilim içerisinde olması mümkün değildir. Milliyetçilik gibi milletimizin birliğini, dayanışma gücünü ve kardeşliğini oluşturan bir anlayışı ve düşünceyi potansiyel bir suç olarak algılamak ancak karanlık ve karmaşık zihniyetlerin ürünü olabilir.

Bir taraftan sorumlu, seviyeli ve temiz siyasetin tesisi için yasama dokunulmazlığının sınırlandırılmasını arzulamak, diğer taraftan ifade özgürlüğünün arkasına sığınıp sorumsuzca davranmak ve konuşmak bir çelişkidir. Siyasetçilerin, toplumdan sorumluluk ve yetki istedikleri ülke açısından hayatî öneme sahip

konularda sorumsuzca yaptıkları davranış ve konuşmalarının müeyyidesiz kalması, en başta demokrasiyi savunmasız bırakacaktır. Demokrasi de ifade özgürlüğü de bütün insanların huzuru, güvenliği ve refahı için olduğu sürece anlamlıdır ve önemlidir. Diğer bir deyişle meseleye tek boyutlu yaklaşım demokrasi havariliğine soyunanlar, aynı zamanda demokrasinin kendisine de zarar vermektedirler.

Bu çerçevede tartışılması gereken esas noktalardan biri budur. Bir diğeri de, 312. maddeye de atıfta bulunan Siyasî Partiler Kanunu ile Milletvekili Seçim Kanunu’nda yer alan ömür boyu siyasî yasak meselesidir.

Avrupa ülkelerinin bir kısmı da dahil olmak üzere, dünyanın birçok ülkesinde suç işleyen siyasetçilere siyasî yasağı cezası uygulanmaktadır. Bizim siyasî mevzuatımızda yer alan ömür boyu siyasî yasağı ise çok ağır bir cezadır.

Siyaset yasağının belli bir süreyle sınırlandırılması, aynı suçun bir kez daha işlenmesi durumunda ise siyasî yasağı cezasının ağırlaştırılması daha doğru bir uygulama olacaktır.

Milliyetçi Hareket Partisinin meseleye yaklaşımı bu çerçevededir. Böyle bir ilkeyi, hem demokratik ve

lanmaktadır. Gene Avrupa Birliğine girişimizin yeni ön şartlarından biri olarak takdim edilmeye başlanmıştır. Bazı çevrelere göre de bu maddenin varlığı Türkiye’de ifade özgürlüğünün yokluğunun delilidir.

Bütün bunlardan daha önemlisi, yüksek yargı organlarımızdan birinin iki üst düzey temsilcisinin mesele hakkında yaptıkları açıklamaların taban tabana zıt iki görüşü ifade etmesidir. Birine göre, cumhuriyetimizin korunmasının temel enstrümanlarından biri olan bu madde, aynı yargı organının diğer bir üst düzey yöneticisine göre demokrasiyle hiçbir şekilde bağdaşmamakta ve kaldırılması gerekmektedir.

Bütün bu görüşleri ve konunun ele alınıp takdim edilmiş biçimlerini tasvip etmek mümkün değildir. Mesele, her şeyden önce, dolaylı bir şekilde de olsa giderek cumhuriyet-demokrasi karşıtlığı noktasına sürüklenmektedir. Böyle bir havanın yaratılmasının hiç kimseye bir faydası dokunmayacaktır.

312. maddenin düzenlediği fiiller ile ifade özgürlüğü ve demokrasi arasında doğrudan bir ilişki kurulması yanlıştır. Demokratik değerler ile halkı kin ve düşmanlığa tahrik etmenin bağdaştırılmaya çalışılması, demokrasilerin içine virüs sokulmasıyla aynı anlama gelmektedir.

Her demokratik rejimde olduğu gibi ülkemizde de

insanlar arasında sosyal, etnik ya da dinî farklılıkları kullanarak kin ve düşmanlık tohumları ekmeye çalışmak cezasız kalmaz. Ülkemizde, 312. maddeyle ilgili zaman zaman yorum farklılıklarının ortaya çıkması ve bunun bazı tartışmaları beraberinde getirmesi, böyle bir düzenlemenin gerekliliğini ortadan kaldıramaz.

Ayrıca unutulmamalı ki, 312. madde Anayasa’nın 14. maddesindeki düzenlemeyle paralellik arz etmektedir. Bizim açımızdan, bu tür bir düzenlemenin varlığı, hem demokrasinin sağlıklı bir biçimde gelişebilmesi hem de toplumsal düzenin korunması bakımından önem arz etmektedir.

Bu maddenin varlığını demokrasi ve insan hakları açısından sakıncalı bulanlar, eğer demokratik kültürün gelişmesini ve toplumsal barışı gerçekten önemsiyorlarsa, her şeyden önce sorumluluk mevkiinde bulunan siyasetçilerin söylemlerini ve davranışlarını ciddi biçimde sorgulamak zorundadırlar. Bundan daha önemli olan öncelikle siyasetçilerin kendilerinin sorumluluklarının farkında olması, topluma bu açıdan öncülük etmeleri gerçeğidir.

Ülkenin olağan bir genel seçime gitmesini bile parti çıkarlarını ve bireysel hesaplarını ön plânda tutarak pazarlık masasına sürenlerin bizim hassasiyetlerimizi anlayabileceklerini zannetmiyorum ama demokrasimizi pazarlıklar demokrasisi hâline getirme-

zaman üzücü ve düşündürücü bir mahiyet arz etmiştir.

Özellikle kurban kesiminde, bu ülkenin din adamlarının, aydınlarının, ilgili kamu ve sivil toplum kuruluşlarının doğruyu ve güzeli özenli bir şekilde ortaya koymaları, şüphesiz en sağlıklı ve kalıcı yol olacaktır.

Bayramlarımızın, dünyada ender rastlanan ve hem manevî hem de sosyoekonomik boyutu bulunan güzel bir toplumsal dayanışma örneği olduğu unutulmamalıdır. Bunun için de özenle korunup geliştirilmesi gerektiği açıktır. Buna, günümüz insanlığının toplumsal yardımlaşma ve dayanışmaya giderek daha çok ihtiyaç hissettiği bir dönemde dikkat etmek oldukça önem taşımaktadır.

Aynı demokratik değerlerin ve kurumların geliştirilmesi meselesinde olduğu gibi toplumsal dokumuzun ve değerlerimizin yaşatılıp zenginleştirilmesi de tavırların gelişigüzellikten ve seviyesizlikten kurtulmasıyla mümkündür.

Millî ve manevî değerlerimizin hor görülmesi, küçümsenmesi, yerlerine başkalarının ithal edilmeye çalışılması, yenileşmeyi ve modernliği değil, kültürel ve ahlâkî yoksullaşmayı beraberinde getirir.

Bu ve benzeri sorunların tartışılmasında ve çö-

züm arayışında başarının ön şartı bellidir ve bir tanedir. Bu da toplum ile tartışmacılar arasında toplumsal güvenin tesis edilmesinden, saygı ve samimiyetin varlığına dair bir inancın toplumda yerleşmiş olmasından başka bir şey değildir.

Sosyal önderler ve aktörler de diğer alanlarda olduğu gibi ancak böyle bir sosyal iklimin varlığı durumunda başarılı olabilirler. Toplum ile aydınları ve siyasetçileri arasında gerçek manada bir güven köprüsü kurulamadığı sürece, siyasî ve toplumsal bir atılım yapmak, yenilikleri kalıcılaştırmak mümkün olamayacaktır.

İşte, demokratikleşme söylemlerinin çok fazla yankı yapmamasının, demokratikleşme çabalarında mesafe almakta zorlanılmasının temel sebeplerinden biri de budur.

Kıymetli Dava Arkadaşlarım,

Saygıdeğer Basın Mensupları,

Son on gündür yoğun olarak gündemimizde olan Türk Ceza Kanunu'nun 312. maddesi ile ilgili tartışmalar da, genellikle, daha önce ifade etmeye çalıştığım hususlar çerçevesinde cereyan etmektedir. 312. madde, bir süredir demokratikleşme meselesinin en önemli, en hayati boyutu hâline getirilmiş bu-

değildir.

Unutulmamalı ki onurlu ve adil bir birliktelik, sadece Türkiye'nin değil, bütün Avrupa'nın ve dünyanın yararına. Bölge ve dünya barışına, istikrarına ve refahına hizmet edecek güçlü ve saygın bir Avrupa Birliği, dayatmalarla ve ön yargılarla değil, ancak karşılıklı anlayış ve iş birliğine dayalı katılım stratejileriyle inşa edilebilir. Türkiye'nin Avrupa Birliğine üyeliği, medeniyetlerin ve kültürlerin buluşma noktasında olan bir ülkenin Birliğe katkı sağlaması anlamına gelecek, bu da kültürlerin ve medeniyetlerin yeniden kucaklaşmasını ifade edecektir.

Muhterem Milletvekilleri,

Değerli Basın Mensupları,

Yurt dışında, Türkiye düşmanı olan ya da Türkiye'yi yeterince tanımayan çevrelerin ortaya koydukları yaklaşımların, maalesef yurt içinde de seslendirildiği göze çarpmaktadır.

Ne pahasına olursa olsun bir an önce Avrupa Birliğine girilmesini savunan ve yeni misyonlarını bu anlayış üzerine oturtan çevrelerin varlığına rastlanmaktadır. Ne yazık ki bunlar arasında, terör örgütleriyle bile masaya oturulmasını arzulayanlar bulun-

maktadır.

Hükümet IMF'ye teslim oldu deyip, daha sonra da Avrupa Birliğine giriş gecikiyor eleştirisini yöneltenlerin söyledikleri ise sadece siyasî bir manevradan ibarettir. Bunun için de görüşlerinin ve eleştirilerinin ciddîye alınacak bir tarafı yoktur.

Adaylık sürecinin alt yapısı tamamlanmadan, karşılıklı olarak rıza ortaya çıkmadan ve güven tesis edilmeden tam üyeliğin gerçekleşmeyeceği iyi bilinmelidir.

Bunların yanında, kültürel ve ahlâkî değerlerimizle problemleri olanların meseleyi çok farklı bir bakış açısı ile ele aldıkları, bazı tartışma ve gelişmelere magazin boyutuyla yaklaştıkları görülmektedir. Avrupa Birliğine üyelik süreci ile Türk kültürünü ve geleneklerimizi karşı karşıya getirmeye çalışmanın hiç kimseye herhangi bir faydası dokunmayacaktır. Özellikle ve öncelikle, bu tür komplekslerle bir yere varılamayacağının bilinmesi lâzımdır.

En son olarak Kurban Bayramı dolayısıyla yapılan bazı tartışmaların ulaştığı boyutlar, bu yaklaşım biçiminin izlerini taşımıştır. Uzun yılların birikimi olan bir kısmı da zaten dinî değerlerimize uymayan yanlış alışkanlıkların tartışılmasında ortaya konulan gerekçeler ve Avrupa Birliğine yapılan göndermeler, zaman

seti yaklaşımlarını bir kenara iterek ülkemizi belirli bir tarzda zorlamaya çalışmalarını anlamak giderek güçleşmektedir. Böyle bir azınlık ve farklılık politikasını demokrasinin özü olarak takdim etmenin, samimî ve dostane bir yaklaşım olmadığı açıktır. Zaten halkımızın önemli bir çoğunluğunun Avrupa Birliği politikalarına mesafeli yaklaşmasının bir sebebi de budur.

Biz, Milliyetçi Hareket Partisi olarak, mezhep ve etnik farklılıkları siyasî ve toplumsal rekabetin, bir sonraki aşamada ayrışmanın konusu hâline getirecek siyaset yaklaşımlarını ve projelerini, hem onaylamıyor hem de yanlış buluyoruz. Bunu, öncelikle demokrasi adına; daha sonra da ülkemizin birliği ve geleceği adına reddediyoruz.

Avrupa, nasıl kendi geçmişinde yaşadıklarından ve vahşetlerden ders çıkartmaya, geleceğini buna göre inşa etmeye çalışıyorsa, Türkiye de çok tabîî olarak tarihten gerekli dersleri çıkartıp geleceğini sağlam bir şekilde kurmak için çaba harcamaktadır.

Bunun yanında, Avrupa'nın belirli bir sosyoekonomik ve siyasî gelişmişlik seviyesine ulaşmış olmasına rağmen, etnik ve dinî çatışmaları ve terörü aşmamış olması üzerine çok yönlü düşünmek gerekmektedir.

Bizler bu çerçevede bir şeye yürekten inanıyor ve savunuyoruz: Dünyanın en hassas, en önemli ve en sorunlu coğrafyasının merkezinde bulunan Türkiye'yi göz bebeğimiz gibi koruma azim ve kararlılığımız, kimseyi rahatsız etmemelidir. Bilâkis bu isteğimiz ve kararlılığımız karşısında saygı duyulmasını bekliyoruz.

Bize göre, ülkemizin demokratikleşme çabası ile böyle bir hassasiyete sahip olunması arasında hiçbir tutarsızlık bulunmamaktadır. Problem, Kopenhag siyasi kriterlerinin Türkiye'nin önüne Avrupa Birliğine giriş sürecinde aşılmaz bir azınlık hakları duvarı olarak yorumlanıp konmasında düğümlenmektedir. Gerçekte ise bu kriterler, sosyal ve ekonomik alanlarda olduğu gibi Türkiye'nin ileri ülkelerin standartlarını yakalaması için hem bir hedef hem de bir motivasyon aracı olmalıdır. Avrupa Birliği yöneticilerinin konuya yaklaşımları, Türkiye ile olan ilişkilerinde gözlenen usul ve üslûp farklılıkları, tutarlı ve gerçekçi bir politika geliştirmekte zorlandıklarını göstermektedir.

Ülke olarak herhangi bir kişi ya da kuruluşa "kaş yaparken göz çıkartmak" gibi bir ayrıcalığı tanımamız mümkün değildir. Hiçbir hedef ve ortaklık, ülkemizin geleceğinden ve dirliğinden daha öncelikli ve önemli

Muhterem Dava Arkadaşlarım, Saygıdeğer Basın Mensupları,

Uzun Bayram tatili boyunca ülke gündemini, Avrupa Birliği-Türkiye ilişkileri ile Türk Ceza Kanunu'nun 312. Maddesi etrafında dönen insan hakları ve demokrasi tartışmaları belirlemiştir.

Bilindiği gibi ülkemizde zaman zaman alevlenip sönmesine ve farklı boyutlarda ele alınmasına rağmen, demokratikleşme ve insan hakları tartışmaları uzun bir geçmişe sahiptir. Bu tartışmalar, muhtevası ve hedefleri bakımından dünya ve Türkiye gerçeklerine göre şekil ve öz değiştirerek bugünlere kadar süregelmiştir.

Ülkemizin Avrupa Birliği'ne üyelik sürecinin resmîyet kazandığı Helsinki Zirvesi sonrasında ise bu süreç yeni bir boyut ve yoğunluk kazanmıştır. Özellikle di Kopenhag Kriterleri adıyla anılan bir dizi siyasî, ekonomik ve hukukî prensipler manzumesi, Türkiye'nin yeni demokratik yol haritası olarak takdim edilmeye başlanmıştır.

Buraya kadar söylediklerimizde herhangi bir gayrtabiîlik bulunmamaktadır. Türkiye de, benzer durumdaki ülkelerle aynı genel süreçleri yaşamakta, benzer tartışmalara sahne olmakta ve benzer eleştirilerle karşılaşmaktadır.

Gayritabiî olan ve aynı zamanda her sağduyu sahibi insanımızı da rahatsız ettiğine inandığımız husus, bu tür tartışma ve eleştirilerde gözlenen bazı tezlerin ve üslûpların niteliğidir. Meselenin gerçekçi ve samimî bir şekilde değil de ön yargılı ve aceleci bir şekilde ele alındığı, toplumsal ve etik bir duyarlılıktan yoksun bir tarzda gündeme getirilmeye çalışıldığı göze çarpmaktadır. Bu ve benzeri yaklaşım biçimlerinin bazı iç ve dış çevrelere hâkim olduğu dikkat çekmektedir.

En başta, bazı Avrupa Birliği yöneticilerinin Türkiye'ye yaklaşımlarında ve demokratikleşme meselesini takdim edişlerinde, dostluk ve iş birliği havasının yerine, ikircikli ve ön yargılı bir anlayış kendini hissettirmektedir. Daha önce de çeşitli vesilelerle işaret ettiğim gibi demokratikleşmenin etnik kimliklerin tanınması sorunuyla özdeşleştirilmesi, bu yaklaşımların en bariz ve çarpık olanını oluşturmaktadır.

Sadece kamu düzeninin ve toplumsal birlikteliğin değil, demokratik sistemin de köküne dinamit koyma anlamına gelecek bu tür indirgemeci ve kategorik yaklaşımların, aslında Avrupa'da da çok taraftar bulmadığı bilinmektedir.

Türkiye-Avrupa Birliği ilişkilerine ısrarla bu noktadan başlanması ve kendi farklı etnik ve azınlık siya-

**Muhterem Arkadaşlarım,
Basınımızın Sayın Mensupları,**

Bu haftaki grup konuşmama, geçmiş Kurban Bayramı'nızı bir kez daha en iyi dileklerle kutlayarak başlamak istiyorum. Milletçe toplumsal yaralarımızın sarıldığı, daha huzurlu ve sevgi dolu bayramlara ulaşmak dileğiyle hepinize saygılar sunuyorum.

Ne üzüntü vericidir ki parlâmentomuz, genç bir üyesini daha kaybetmiş bulunmaktadır. Kurban Bayramı'nda kutsal hac farızasını ifa ederken kalp krizi geçirerek hayatını kaybeden değerli milletvekili Nizamettin Sevgili'ye Yüce Allah'tan rahmet; kederli ailesine ve Anavatan Partisi camiasına ve milletimize başsağlığı diliyorum.

Bugün kutlanan ve barışın, kardeşliğin, baharın simgesi ve müjdecisi olan Nevruz'un da bayramların anlam ve önemine uygun bir şekilde idrak edilmesini temenni ediyorum. Bu vesileyle bütün Türk Dünyası'nın ve halkımızın Nevruz gününü kutluyor, toplumumuzda yepyeni umutların ve güzelliklerin filizlenmesinde bir dönüm noktası olmasını umuyorum.

Sayın Genel Başkanımız

DR. DEVLET BAHÇELİ'nin

21 Mart 2000 Günü TBMM MHP
Grup Toplantısı'nda Yapmış Oldukları
Konuşma Metni

Sayın Genel Başkanımız

DR. DEVLET BAHÇELİ'nin

28 Mart 2000 Günü TBMM MHP
Grup Toplantısı'nda Yapmış Oldukları
Konuşma Metni

**Değerli Dava Arkadaşlarım,
Sayın Basın Mensupları,**

Konuşmama başlarken hepinizi öncelikle saygı ve sevgiyle selâmlıyorum.

Bilindiği gibi cumhurbaşkanlığı seçimleri ile anayasa değişikliği meselesi, birkaç aydan bu yana siyasi gündemin ağırlıklı konusu olmaya devam etmektedir. Buna ilâve olarak eski bir parti genel başkanının 1 yıl ceza almasıyla birlikte Türk Ceza Kanunu'nun 312. maddesi, gündemin yeni tartışmalı konularından biri hâline getirilmiştir.

Partimizin bütün bu konularda görüşlerini samimiyetle ortaya koyması karşısında, yeni istismar ve çarpıtma malzemesi olarak demokrasi ve insan haklarını seçen bazı çevreler, seçimlerden itibaren yoğunlaştırdıkları eleştiri ve karalama kampanyalarına bir yenisini daha eklemişlerdir.

Tabi ki partimizin hayat tarzı hâline gelen uzlaşmacı, birleştirici ve seviyeli siyaset yöntemi ve uslûbu gereği gayriciddî, ön yargılı ve plânlı yayın ve açıklamaları muhatap kabul edip tek tek cevaplandırarak, çekişmeden medet umanların ekmeğine yağ süreceğiz değiliz. Bizim çabamız, dün olduğu gibi bugün de halkımızın temiz duygularıyla oynanmaması için gösteri-

len titizlik ile sınırlı kalacak, toplumsal kaynaşma ve barışın tesisi, esas olmaya devam edecektir.

İzninizle, anayasa değişikliği, cumhurbaşkanlığı seçimleri ve 312. madde tartışmalarıyla ilgili görüş ve önerilerimizi, bunlara temel teşkil eden demokrasi ve siyaset kurumuna bakış açımızı özetlemeden önce, geçtiğimiz hafta sonunda toplanan Türk Kurultayı üzerine birkaç tespitimizi sizlerle paylaşmak istiyorum.

Hatırlanacağı gibi, bu yıl Türk Devlet ve Toplulukları Dostluk, Kardeşlik ve İşbirliği Kurultayları zincirinin 8. halkası tamamlanmış bulunmaktadır. Bu Kurultay, katılımcılar, komisyon çalışmalarında ele alınan konular ve sonuç bildirgesiyle Türk Dünyası'nın geleceğine ilişkin olarak çizilen ufuk bağlamında son derece başarılı geçmiştir. Emeği geçenleri ve değerli katılımcıları huzurlarınızda bir kez daha kutluyorum.

Rahmetli Başbuğu'muzun uzak görüşlülüğünün bir eseri olan bu kurultay, Türk Dünyası'nın temsilcilerini her yıl bir araya getiren önemli bir plâtfomdur. Türk Dünyası'nın en güçlü ortak sesi olması, Türk Kurultaylarını anlamlı ve önemli kılan en belirgin özelliğidir.

Yalnız, kurultayların böyle bir niteliğe haiz bulunması, onların fonksiyonel olması için yeterli olamaktadır. Hükûmetlerin, parlâmentonun, aydınlarını-

zın ve medyamızın meseleye topyekûn sahip çıkması gerekmektedir.

Türkiye'nin bölgesel bir güç olmasını, siyasî ve ekonomik açıdan uluslar arası saygınlığı ve etkinliğinin artmasını arzulayanların ve önemseyenlerin böyle bir etkinliğe daha fazla destek olması şarttır. Destek yetersizliğinin yanında, bazı çevreler de bu etkinliği ya görmezlikten gelmekte ya da küçümsemektedirler. Sadece ülkemizin değil, Avrasya'nın geleceği bakımından da düşündürücü olan bu yaklaşımların değişmesi lâzımdır.

Bizler, çok farklı kültürel ve toplumsal şartların varlığına, aralarında ciddî tarihî sorunların yaşanmış olmasına rağmen Avrupa'nın her açıdan büyük entegrasyonu gerçekleştirmeye çalışmasını onaylayıp Türk Dünyası'nın iş birliği ve dayanışma çabalarını küçümseyenleri anlamak da güçlük çekiyoruz.

Unutulmamalı ki Türkiye'nin eşit ve adil bir ortağı olacağı Avrupa Birliği hem Avrupa hem de bütün Avrasya için nasıl kazanç ise Türk Dünyası'nın refah, istikrar ve barış üzerine temellenmiş birlikteliği de aynı şekilde Avrupa ve hatta bütün insanlık için çok önemli bir kazanç olacaktır.

İşte, Türk Kurultaylarının temel amaçlarından biri, büyük Türk kültür coğrafyasında gelişecek böyle

bir iş birliği ağının zihni alt yapısını hazırlamak, müşterek bir bilincin gelişimine katkı sağlamaktır. Bizim çabamız ve dileğimiz, Türkiye'mizin böyle bir tarih ve evrensel ideale öncülük etmesidir. Hangi fikirden olursa olsun her Türk aydınının, medyamızın ve üniversitelerimizin meseleye karşı duyarlı bir yaklaşım içinde olmasıdır. Ülke olarak başarıya ulaşmamızda, böyle bir desteğin ve duyarlılığın değeri şüphesiz çok büyüktür.

Yeni yüzyılın ilk Türk Kurultayı'nın, geçen yüzyılın başında yeniden diriliş mücadelemizin meşalesinin yakıldığı Samsun'da toplanması bu açıdan anlamlı olmuştur. Ancak, medyamızın konuya yaklaşımı ve ilgisi daha canlı ve sürekli olduğu takdirde, inanıyorum ki ülkemizin stratejik çıkarlarına yönelik toplumsal bakış açısı da daha duyarlı ve zengin bir noktaya taşınmış olacaktır.

**Muhterem Milletvekilleri,
Değerli Basın Mensupları,**

Konuşmama başlarken de ifade ettiğim gibi anayasa değişikliği ve 312. madde ile ilgili tartışmalar, zaman zaman gündemi boğmuş, bazen de bir kaşık suda fırtına kopartılmaya çalışılmıştır.

Ortaya çıkan görüntüler, son birkaç yıldır demokrasi havarisi kesilen çevrelerin estirmeye çalıştığı rüzgârlar, belirli ölçülerde de olsa bir siyasî kriz beklentilerine yol açmıştır.

Partimizin bütün bu konulara, siyasî gündemde yer almaya başlamalarından itibaren bakış açısı bellidir ve değişmemiştir.

Milliyetçi Hareket Partisi, Türkiye'nin genellikle krizlere yol açan cumhurbaşkanlığı seçimlerini, artık olabildiğince sancısız bir şekilde çözmesi gerektiğine inanmaktadır. Bu çerçevede farklı görüşlerin varlığı, tartışmaların yaşanması demokrasilerin tabiatı gereğidir. Ama sonuca ulaşılması, kriz yaşanmadan çözümün ortaya çıkması da yine demokrasinin bir gereğidir.

Partimiz, bunun yanında, ülkemizin içinde bulunduğu iç ve dış şartlar ile siyasî iktidarın ve Meclisin mevcut yapısının meselelerin çözümünde azamî bir iş birliği ve uzlaşma çabasını zorunlu kıldığını ifade etmiştir.

Bunun önemi, dönemselsel olarak gündeme gelen ve çözümü devlet yönetimi bakımından hayatiyet arz eden bu sürecin gereksiz tartışma ve sıkıntılara yol açması durumunda, daha çok anlaşılmalıdır. Çünkü, bu tür bir gelişmenin yeni kriz ve sıkıntılara kapı aralaması söz konusu olabilmektedir.

İşte, böyle durumlarda ve zamanlarda, parti hesaplarının ve çıkarlarının bir kenara itilmesi zorunludur. Sorunun karşılıklı anlayış ve iş birliği çabasıyla, demokratik teamüllerin yol göstericiliğinde makul bir uzlaşmaya varılarak çözülmesi gerekmektedir. Bu yol, Türkiye'nin önünde bekleyen dağ gibi sorunlara daha güçlü bir şekilde ve bir an önce eğilebilmek açısından da büyük önem arz etmektedir.

**Kıymetli Arkadaşlarım,
Sayın Basın Mensupları,**

Huzurlarınızda bir hususun altını bir kez daha çizmek istiyorum.

Partilerin siyasî rant peşine düşeceği durumlar, millî ve stratejik sorunlar ya da kararlar değildir. Böyle zamanlarda, siyasetin alanının daralıp itibarının aşınmasına yol açacak tutum ve davranışlardan öncelikle siyasetçilerin kaçınması şarttır. Eğer partiler ve politikacılar demokrasiyi gerçekten benimsiyor ve önem veriyor iseler, siyasetin alanını genişleten ve itibarını arttıran politikalara da aynı şekilde değer vermelidirler.

Dünyada demokrasilerin karalamalar ve afakî nutuklar ile gelişip pekiştiği bir örneğe rastlamak mümkün değildir. Aynı şey ülkeye hizmet yarışı içinde

geçerlidir. Zaten demokrasinin temel mantığını, ülkeye hizmet yarışının çerçevesini çizen belirli siyasî ve ahlâkî normlar oluşturur.

Bu sebeple, demokrasinin gelişimi ve yerleşmesinin, siyaset ile toplum arasında var olan bağların güçlendirilmesinin temel ve vazgeçilmez yolu, duyarlı ve tutarlı politika ve davranışlardır. Bu da hiç şüphesiz siyasetin itibarının öncelikle siyasetçiler tarafından korunup kollandığı ve buna ilişkin bir kanaatin toplumda yaygınlaştığı zamanlarda kendini gösterir ve anlam kazanır.

Yakın ve uzak dönem siyaset tarihimiz, bunun aksinin gerçekleştiği durumlarda ortaya çıkan trajikomik örneklerle doludur.

Aslında, 50 yılı aşkın bir süredir yol almaya çalıştığımız çok partili siyaset hayatımıza biraz yakından dikkatlice bakmak, Türkiye'nin hem sağlıklı bir demokratikleşme sürecine olan ihtiyacını hem de yaşadığı demokrasi ve siyaset sorunlarını kavramak için yeterlidir.

Bir buçuk ay sonra 50. yılını dolduracak olan ilk rekabetçi seçimlerin yapıldığı tarihî 1950 Seçimlerinden günümüze kadar yaşananların gerçekçi bir muhasebesini yapmak, bunun üzerine kafa yormak anlamlı olacaktır.

Türkiye, 1950 yılında siyaset tarihinin bir ilkine, iktidarıyla muhalefetiyle 5 yıllık zorlu bir sürecin ardından belirli bir uzlaşmaya vararak imza atmıştır. Kritik anlarda uzlaşma yerine, karalama ve derin meşruluk tartışmaları ön plâna çıkartıldığında ise demokrasi gerilemiş ve siyaset kurumu zarar görmüştür.

Son 50 yıllık zaman dilimi içinde siyasetçiler, aydınlar ve partiler arasında, sosyal, ekonomik ve siyasî sorunları çözmeye matuf yol ve yöntemlerin geliştirilmesi açısından önem arz eden güçlü bir gelenek tesis edilememiştir. Bununla paralel olarak da uzlaşma ve rekabet arasında elzem olan hassas denge üzerine oturan katılımcı bir siyasî kültür şekillenememiştir. Ülkemizin bugünkü siyaset ve demokrasiye ilişkin gündeminde aslında bu tür problemler yer almakta, benzeri ihtiyaçlar önemini korumaktadır.

Eğer Türkiye’de, demokratik gelişme istikrarlı biçimde sürdürülmek, siyaset kurumunun değer ve çözüm üretme yeteneği güçlendirilmek isteniyor ise bu hususları önemsemek, tartışmak ve dikkate almak mecburiyeti vardır.

Bütün bunlar bize, geçmişten gerekli dersleri çıkartıp geleceğe yönelemeyen partilerin ve siyasetçilerin demokrasi konusundaki söylemlerinin, havanda

su döğmekten başka bir anlama gelmeyeceğini de göstermiştir. 18 Nisan Seçimleri öncesi ve sonrasında yaşanan gelişmeler, bu açıdan daha almamız gereken birçok mesafe bulunduğunu ortaya koymuştur.

Özellikle iktidar muhalefet ilişkilerinde ölçüyü kaçıranların, öz eleştiride bulunmadan ileri geri konuşma alışkanlığından vazgeçmeyenlerin varlığı, sağlıklı ve güçlü bir demokrasiye kavuşmamızı geciktirmektedir. Bu zihniyet, partimizin politika ve söylemleri karşısında sık sık kendini açığa vurmaktadır.

Milliyetçi Hareket Partisi’nin hiçbir parti ya da kişiyle özel bir problemi yoktur. Türkiye sevdalılarının problemi, Türkiye’nin her alanda güçlenmesi ve gelişmesinin önündeki engellerdir; Türk milletinin birliğine ve bütünlüğüne zarar vermeye çalışanlardır; siyasetteki seviyesizlik ve tutarsızlıklarıdır.

Demokrasiler için güçlü siyasî geleneklerin varlığı, çok önemli ve hayattır, ama kişiler vazgeçilmez değildir. Vazgeçilmez olan, kurallardır, kurumlardır, siyasî etikdir. Siyasetçilerin demokrasiler açısından varlığı ve önemi, bu kuralların ve kurumların gelişimine yaptığı pozitif katkıyla ölçülür.

Kişilerin siyasetteki varlıkları, halkın sorunlarına makûl çözümler bulma becerileri ölçüsünde bir anlam kazanır ve değer ifade eder.

Demokrasiyi, bunların dışında, kişiler ile özdeşleştirmek, kişiler ile daim kabul etmek, en başta bu değerlerin kendisine zarar verecektir. Sorumluluklarının farkında olamayan, siyasî başarısını başka siyasetlerin başarısızlığına endeksleyen anlayışların sahipleri, sonuçta sadece demokrasiyi ve ülkeyi değil, kendilerini de sıkıntıya sokmaktadır.

Anayasa değişikliği ve demokratikleşme tartışmaları da her çevrenin kendine göre geliştirdiği tezler yumağı içinde boğulmakta; buna karşılık Türkiye'nin ihtiyaçlarına ve yeni gelişmelere cevap verecek değişiklikler ise ya gecikmekte ya da gerçekleşmemektedir. Talepler, öneriler ve eleştiriler kadar, değişikliği realize etme duyarlılığı ve kararlılığı, bu sebeple önemlidir. Çünkü siyaset, ideal olan ile mümkün olan arasında bağ kurabildiği ölçüde sonuca ulaşabilmektedir.

Pazarlık ile uzlaşma, samimiyet ile tutarsızlık arasında var olan çizginin kendini hissettirdiği en esaslı alanlardan biri, bu noktada ortaya çıkmaktadır. İşte bu ve benzeri sebeplerle yaşadığımız olaylar ve gelişmeler, Türk siyaseti için tarihî bir sınav anlamı taşımakta, kendini ispatlama sorunuyla karşı karşıya bırakmaktadır.

Muhterem Arkadaşlarım, Saygıdeğer Basın Mensupları,

Konuşmama son vermeden önce, Ceza Kanunu'nun 312. maddesi etrafında dönen tartışmalara ve partimize yönelik eleştiri ve karalama teşebbüslerine temas etmek istiyorum.

Anlamamak ve çarpıtmak için direnen çevrelerin aksine, bizim bu çerçevede söylediklerimiz ve görüşlerimiz gayet açıktır ve tutarlıdır:

1. Türkiye'nin birliği ve dirliği Milliyetçi Hareket Partisi açısından hayatî öneme ve önceliğe sahiptir. Bu yaklaşım, sadece Milliyetçi Hareket Partisi bakımından değil, her parti ve kişinin de sahiplenmesi gereken, üzerinde titizlikle durulması şart olan bir anlayışı ifade etmektedir.
2. Türkiye'de dinî ve etnik farklılıkların değil, müşterek değerlerin ve hedeflerin ön plâna çıkartılması gerekir. Bu çerçevede toplumsal kesimler arasında kin ve nefret tohumları ekecek davranışlardan ve konuşmalardan kaçınmak şarttır. Siyasetçilerin böyle bir mesele karşısında taşıdıkları sorumluluk çok daha fazladır ve önemlidir. Bu ve benzeri sebeplerle, bu hususun Türk hukuk sistemi-

ğinde yer alması, hem toplumsal ahenk hem de demokrasi açısından önem arz etmektedir.

3. Ceza Kanunu'nun 312. maddesinin zaman zaman geniş yorumlanarak uygulanmasının yarattığı bazı tartışmalar, biraz önce ifade ettiğim şekildeki bir düzenlemenin gerekliliğini ortadan kaldırmamaktadır.
4. Türkiye, düşünce ve ifade özgürlüğü meselesini mutlaka aşacaktır. Bir taraftan demokratikleşme adımları hızlandıkça, diğer taraftan siyasetçiler görev ve sorumluluk bilinciyle hareket ettikçe meselenin çözümü, demokrasi ve insan hakları istismarcılarına rağmen mümkün olacaktır.

Bu vesileyle, 312. maddenin tamamen kaldırılmasını savunan siyasetçilerin, bu maddenin kalkması durumunda hangi siyaseti güdeceklerini merak ettiğimizi ifade etmek istiyorum. Böyle bir durumda siyasetin mezhep ve etnik farklılıklar üzerine bina edilmesi hesabı mı yapılmaktadır? Türkiye'nin kültürel ve toplumsal dokusunu tahrip etmeyi kolaylaştırmak hangi demokrasi ve insan hakları anlayışıyla bağdaşmaktadır?

Bir haftadır, değişik gazete köşelerinde ve kürsülerde, akılları sıra partimizin görüşlerini eleştirdikle-

rini zannedenler, aslında siyasî pişkinliklerine yeni örnekler eklediklerinin farkında bile değiller. Yaklaşık bir yıldır zaman zaman başvurdukları yöntemleri bugün de tekrarlamaya kalkanlar, yine partimizin geçmişine ve geleneğine atıfta bulunarak amaçlarına ulaşmaya çalışmaktadırlar.

Milliyetçi Hareket Partililerin, kendi geçmişlerini bir gün inkâr edip başka bir gün sahip çıkanlardan alacakları hiçbir akıl, hiçbir ders yoktur. Yine hiç kimse işine geldiğinde, "MHP'liden daha çok MHP'li olma" gibi bir hakka sahip değildir.

Bizim düşüncemiz, sonuçta sadece kendilerine zarar veren usûplardan ve yöntemlerden vazgeçmeleri temennisinden ibarettir.

Değerli Arkadaşlarım,

Bunun için her tartışmalı konu karşısında Milliyetçi Hareket Partisinin kendileri gibi tavır koymaya davet edip daha sonra da eleştirmeye gayret edenleri, artık demokrasi ve insan hakları adına da fetva verip yargılamaya çalışanları tarihe ve millete havale ediyoruz.

Bizler ülkemiz ve insanımız için doğru bildiğimiz yolda kararlı bir şekilde yürümeye devam edeceğiz. Bizim için önemli olan, demokratik siyasî hayatın ye-

gâne meşruluk mercii durumundaki kamu vicdanıdır.

Önümüzde, tartışmamız gereken; üzerinde zihin yorup gücümüzü ve enerjimizi yoğunlaştırarak çözmemiz gereken başta sosyoekonomik sorunlar olmak üzere birçok önemli konu bulunmaktadır. Artık Türkiye'nin gündeminin her gün, her hafta kısır çekişmelerle işgal edilmesine son vermek lazımdır.

Milliyetçi Hareket Partisinin gündeminde, Türk milletinin beklentileri, yarınları vardır.

Bu duygu ve düşüncelerle hepinizi bir kez daha en iyi dileklerle selâmlıyorum.

Sayın Genel Başkanımız

DR. DEVLET BAHÇELİ'nin

11 Nisan 2000 Günü TBMM MHP
Grup Toplantısı'nda Yapmış Oldukları
Konuşma Metni

**Muhterem Dava Arkadaşlarım,
Saygıdeğer Basın Mensupları,**

Grup toplantımıza hepinizi en iyi dileklerle selâmlayarak başlıyorum.

Türkiye gündemini değerlendirmeye geçmeden önce, geçtiğimiz haftanın partimiz açısından taşıdığı anlam ve öneme kısaca temas etmeyi gerekli görüyorum.

Bilindiği gibi Türk Milliyetçiliği Hareketinin fikir ve kültür hareketi hüviyetine siyasî bir derinlik de kazandıran şahsiyetlerin en başında Rahmetli Başbuğumuz gelmektedir. Zorlu, zorlu olduğu kadar da onurlu bir hayat, böyle bir mücadelenin gelişmesine ve başarısına adanmıştır. Arkasında idealist bir gençlik, aziz milletimizin can yoldaşı kader arkadaşı olan bir Milliyetçi Hareket Partisi ve çok önemli bir tecrübe birikimi bizlere miras olarak kalmıştır.

Muhterem Başbuğumuzun Hakk'ın rahmetine kavuşmasının üzerinden tam 3 yıl geçmiş bulunmaktadır. 4 Nisan, bir taraftan bütün Türk Dünyası'nı acılara boğan bir gün olarak hafızalara, yüreklere kazınmış; diğer taraftan da bu siyasî ve kültürel mirasın önemini sembolize eden bir gün olmuştur.

Onun dava arkadaşları, dostları ve genç evlâtları, bu acılı anı, onun ideallerine ulaşmanın muhasebesinin yapıldığı bir gün hâline dönüştürmüştür. İnaniyorum ki merhum Türkeş Beyin aziz hatırasına en çok yakışan anlamlı ve hayırlı yollardan biri budur.

Bu yıl, o soğuk ve hüznü 4 Nisan gününün omuzlarımıza yüklediği görev ve sorumluluk bilinciyle, daha ileriye daha güzele yönelmenin temelleri atılmıştır. Partimiz, siyasî hedeflerine ulaşmak, halkına daha iyi hizmet sunabilmek amacıyla yeni genel merkez binasının ortaya çıkmasını sağlayacak ilk ve önemli adımları atmıştır.

Milliyetçi Hareket Partisi, yeni çağın icaplarını yerine getirmesinin bir aracı olacak bu hizmet binasıyla birlikte, tek başına iktidara hazırlanacaktır. Daha önemlisi, milletimizin parlak geleceğine yönelik projelerin ve fikirlerin üretildiği merkezlerden biri hâline gelecektir. Huzurlarınızda, bu çabamızın Türk demokrasisi ve milletimiz için hayırlara vesile olmasını bir kez daha Cenab-ı Allah'tan niyaz ediyorum.

Yine, Kayseri'nin Pınarbaşı ilçesinde Rahmetli Türkeş Beyin anısına inşa edilen Türklük Anıtı da görkemli bir eser olarak tarihteki yerini almıştır. Bu vesileyle, bütün bu konularda emeği geçen arkadaşlarıma şükranlarımı ve teşekkürlerimi sunuyorum.

Değerli Arkadaşlarım, Kıymetli Misafirler,

Büyük ümitlerle girdiğimiz 21. yüzyılın başında dünyadaki gelişmeleri dikkatle değerlendirdiğimiz zaman önümüzde kaybedecek vaktimizin olmadığını görürüz. Geçtiğimiz iki yüzyılı bir türlü istediği gelişme seviyesini yakalayamamış, kayıp yüzyıllar olarak yaşamış milletimizi, bu yeni yüzyılda yeniden dünyanın büyük gelişme göstermiş milletleri arasına katmak için hızlı hareket etmek mecburiyeti vardır.

Günümüz dünyasında, toplumsal ve ekonomik süreçlerde olduğu kadar, milletler arası ilişkilerde de belirleyici olan temel eğilimleri dikkatle analiz ettiğimizde nelerin yapılması gerektiği konusunda önemli ipuçları elde etmemiz mümkündür.

Bugün küreselleşme diye ifade edilen olay bir boyutuyla ekonomik yapıların dünya ölçeğinde rekabete açık hâle geldiği yeni bir ilişki biçimini ifade etmektedir. Kendi içine kapalı toplumlar ve ekonomiler, bu yeni ilişki biçiminin karşısında hızla marjinalleşirken; küresel ölçekte hedefler tespit edip bunlara göre örgütlenmiş olan toplumlar, yeni ilişkilerin merkezinde yer almaktadırlar.

Açık toplum ve rekabetçi piyasa mekanizması kavramları, yeni çağın ilişki biçimlerini ifade eden

göstergeler olarak kabul edilmektedir. Açık toplum, devlet ve toplum ilişkilerini, özgürlükler esasında fertten aile, toplum ve devlete doğru yönlendiren yeni bir yapıyı ifade etmektedir. Bu anlayışla temel hak ve özgürlüklerin siyasî bağlamdaki aktörleri, “yurttaş” olan fertlerdir. Ve bu yurttaşın önünü kapatan engelleri kaldırmak, ona destek olmak, onun yaratıcılığının ortaya çıkmasını sağlamak ise demokratik devletin görevidir.

Dikkatle izlenildiğinde, devletin, demokratikleşmesi meselesinin çağımızın gelişme seviyesine ulaşmadaki etkin rolünü tespit etmek daha kolay olabilir.

İnsanların yaratıcı enerjisinden faydalanmayan, onu ortaya çıkaramayan, demokratik değerlere dayanmayan toplum ve ülkelerin büyük işler başarması günümüzde mümkün değildir.

Muhtelif vesilelerle üzerinde durduğum gibi küreselleşen dünyanın en önemli dinamizm kaynaklarından birisi de bilgi veya enformasyondur. Bugün toplumlar ve ülkeler arasındaki rekabet daha çok ürettikleri bilgi ve onun uygulama biçimleri üzerinden yürütülmektedir. Bilgi üretemeyen toplumlar yenilik yaratamamaktadırlar. Yenilik yaratamayan toplumlar ise bu ihtiyaçlarını başka toplumlardan transfer ederek gidermeye, satın almaya mecbur hâle girmektedirler. Hiç olmazsa satın alınan bilgi ve enformasyonu ikame edecek farklı bilgiler üretip satmak mevcut du-

rumu muhafaza etmenin şartı hâline gelmiştir.

Böyle bir dünyada, bilim zihniyetine sahip olmadan, bilgi üretmeden gelişmiş ülkelerle aradaki farkı kapatmanın yolu, mevcut yapıyı köklü bir şekilde değiştirmekten geçmektedir. Bunun için yeni bir ekonomik ve siyasî örgütlenmeyi sağlayacak esaslı bir yapısal dönüşüm programını uygulamak durumundayız.

Muhterem Milletvekilleri, Sayın Basın Mensupları,

Kısacası, 21. yüzyıla hâkim olan bu temel süreçlere baktığımız zaman kendi toplum ve ülkemizin içinde bulunduğu şartları daha iyi değerlendirebiliriz.

Türkiye'nin gerçek gündemini oluşturan sorunlar bu süreçlerle ilgilidir. Artık Türkiye'yi taşımakta zorlanan ekonomik, toplumsal ve siyasal yapıda köklü değişmelere gitmek mecburiyetindeyiz. Belki de bunun için atılması gereken ilk adım öncelikle mevcut zihniyet yapılarının değişmesi yönünde olmalıdır.

Türkiye'nin ekonomik yapısında belirleyici olan devletçi-müdahaleci zihniyeti, rekabet şartlarından uzak tekelci oluşumları hızlı bir şekilde rekabetçi piyasa mekanizmasına dönüştürmek zorundayız. Türk

ekonomisini de çağdaş toplumların ekonomilerindeki temel ilkelere göre düzenlemeden, “rant ekonomisinden” tam anlamıyla kurtarmak mümkün değildir.

½urası gün geçtikçe daha iyi anlaşılacaktır ki içinde bulunduğumuz Koalisyon Hükûmeti, ekonomide önemli bir başlangıç yapmıştır. Geçtiğimiz 20 yıl içerisinde Türkiye’yi, Türk toplumunu kemiren bir hastalık olan enflasyona olduğu kadar, ekonomide kriz ve dar boğazlara karşı da çözüm olacak ciddi bir mücadele yürütülmektedir. Yıllardır yapılamayanı yaparken ortaya koyduğumuz kararlılığın, aynı zamanda bir siyasî riski göze almak anlamına geldiğini hepimiz biliyoruz.

Bu konudaki başarının her türlü fedakârlığa değer bir nitelik taşıdığına inandığımız için bunu hiç çekinmeden yaptık ve yapmaya devam edeceğiz. Daha düne kadar istikrar programının başarılı olmayacağı konusunda en karamsar görüşleri ifade edenler bile bugünlerde enflasyonun düşme eğilimine girdiğini ve Türkiye’nin bu belâyı yeneceğini görmeye ve bunu ifade etmeye başlamışlardır.

Evet, Türkiye enflasyonu yenecektir, yenmek zorundadır. Mevduat faizlerindeki düşüş giderek kredi faizlerine yansıtacak, yılın ikinci yarısından itibaren bu gelişmeler yatırımları da uyarmaya başlayacaktır. Sözün kısası, Türk ekonomisi yeniden kendi

dengelerini kurup canlanma yolundadır. Bundan kimse şüphe etmemelidir. Biz bütün siyasî kararlılığımızla bu politikaları devam ettirmek düşüncesindeyiz. Türkiye’nin esas yakalaması gereken istikrarlı büyüme ve ileri hamleleri gerçekleştirme yönündeki amacına ulaşması için buna mecburuz.

Bunun için takip edeceğimiz politikalar bizi rekabetçi piyasa ekonomisine, bilgi teknolojilerine dayalı yeni üretim teknolojilerine götürecek olan bir dönüşüm stratejisinin parçaları olarak görülebilir. Özellikle ulaştırma ve haberleşme alanında çağdaş dünyanın yakaladığı dinamizmi ve ivmeyi sağlayacak yeni gelişmeleri bir an önce yakalamak durumundayız.

Bütün bunlar Türkiye’nin yeni bir büyüme ve toplumsal gelişme ihtiyacına cevap verecek politikalarlardır. Ve Türkiye’nin gündemi, bunlar üzerinde, bu gerçekler üzerinde yoğunlaştığında Türkiye zaman kaybetmekten de kurtulmuş olacaktır.

Kıymetli Arkadaşlarım,

Sayın Basın Mensupları,

Ülkemiz son zamanlarda anayasa değişikliği ile cumhurbaşkanının görev süresinin bitmesi vesilesiyle yaşanan tartışmalarda gene büyük zaman kaybetmiş, boş yere enerji harcamıştır.

Birçok kez ifade ettiğim gibi partiler arası yarışın sergileneceği ya da uzlaşma anlayışının ve kararlılığının gösterileceği alanlar ve anlar bellidir. Bunların birbirine karıştırıldığı durumlarda, siyasetin ümitten çok ümitsizlik, çözümden çok çözümsüzlük üretmesi kaçınılmazdır.

Demokrasinin kurumlaşması da siyaset ile toplum arasında güven bağının kuvvetlenmesi de bu tür ayrımların iyi yapılmasında sergilenen becerilere ve duyarlılıklara bağlıdır. Türk siyasetinin tarihsel açmazlarından birini bu zamanlarda sıkça gözlenen krizler ya da kriz beklentileri oluşturmaktadır.

Demokrasimizin kırılgan bir yapıya sahip bulunması, temel kural ve kurumlarının yeterince gelişip yerleşmemiş olması, sürekli bir titizliği ve samimiyeti daha çok zorunlu kılmaktadır.

Anayasa değişiklikleri ile cumhurbaşkanlığı seçimi sürecinin, böyle bir durumun en bariz örneklerini oluşturduğuna hiç şüphe yoktur. Ülke yönetimini ve demokrasinin işleyişini doğrudan ilgilendiren bu ve benzeri hayatî konularda, Türkiye sürekli yoğun tartışma ve gerilim yüklü süreçlerle karşı karşıya kalmaktadır.

Anayasa değişiklikleri ile cumhurbaşkanlığı seçimlerinin sahip olduğu görünüm, bir noktaya kadar tabiidir. Çünkü, tartışma ve rekabet demokrasinin te-

melini oluşturur. Bir noktadan itibaren ise demokrasiyi yeni sorunlarla karşı karşıya bırakabilir. Seviyeli, ilkel ve tutarlı siyaset, bunun için çok hayatî ve önemlidir.

Aynı şekilde, uzlaşma ve hoşgörü iklimi de demokrasinin ruhunu teşkil eder. Ahenkli bir demokratik siyasî yapı ve işleyiş için ruh ile beden birbirini tamamlaması kaçınılmazdır.

Ülkemiz, maalesef böyle bir hassasiyetin hâkim olduğu demokratik bir siyasî hayatın hâlâ uzağında. Anayasa değişikliği gibi cumhurbaşkanlığı seçimleri bu açıdan da çok önem taşımakta, demokratik istikrarın gelişimi bakımından bir dönüm noktasını ifade etmektedir.

Anayasa değişikliği paketinin, ilkeler bazında tartışılmasından çok, bir pazarlık ve taktik mücadeleye dönüşmesi, sonuç almayı mümkün kılmamıştır. Meclis iradesi, değişiklik önerilerini tasvip etmeyen bir doğrultuda tecelli etmiştir. Nihai karar tabii ki demokratik bir karardır ve tartışmalara hukukî olarak da son noktanın konması anlamına gelmektedir.

Bununla birlikte, anayasa değişikliği süreci, öncesi ve sonrasında birlikte siyasî yöntem ve etik bakımından tartışılmaya devam edilmektedir. ½üphesiz, teklifin altındaki imza sayısı ile Meclisin ortaya koyduğu irade arasında göze çarpan bariz fark, bu tartışmayı besleyen temel faktörlerden biri olmaktadır.

Biz, Milliyetçi Hareket Partisi olarak meseleye, prensipler çerçevesinde ve tutarlılık içinde yaklaşmaya özen gösterdik. Anayasa değişikliğini siyasî rejimimizin işleyişine yeni kuralların eklenip eklenmemesi meselesi olarak yaklaştık. Milletvekili arkadaşlarımın kendi imzalarına sonuna kadar sahip çıkmış olmalarını, sadece tutarlılık adına değil, bu bakımdan da takdir ile karşılıyorum. Milliyetçi Hareket Partisi, mevcut şartlar dahilinde doğru olanı yaptığına inanmış ve sonuna kadar da arkasında olmuştur.

Yüce Meclisin ortaya koyduğu irade, bu açıdan siyasî vicdanımızı yaralamamış, ancak konu üzerinde çok yönlü düşünmemize sebep olmuştur. Partimiz, her gelişme karşısında çok yönlü analizler yaparak milleti ve ülkesi için en iyinin, en güzelin arayışı içinde olmuştur, bundan sonra da olmaya devam edecektir.

Her siyasî partinin ve milletvekilinin de son gelişmeler hakkında bir değerlendirme yapması, Meclisin ve siyasetin itibarını er ya da geç zedeleyecek olan tavırlardan kaçınması önem arz etmektedir. Unutulmamalı ki olumsuzluklar karşısında kaybeden demokrasimiz ve halkımız olmakta; siyasetin ve siyasetçinin uğradığı itibar erozyonunun önüne geçmek, giderek daha çok zorlaşmaktadır.

Değerli Arkadaşlarım,

Saygıdeğer Basın Mensupları,

Bugün gelinen noktada anayasamızın çizdiği prosedür içerisinde yeni cumhurbaşkanı yüce Meclis tarafından seçilecektir. Bu konuda herhangi bir endişeye gerek bulunmamaktadır.

Burada bizim önerimiz yeni cumhurbaşkanının kim olması ve hangi partiden olmasından daha öncelikli ve daha önemli hususlarla ilgidir. Bunları kısaca şu şekilde ifade etmek istiyorum:

1. Yeni cumhurbaşkanı seçilmesi meselesi, sadece koalisyonu oluşturan partileri ilgilendiren bir konu değildir. Bu bakımdan cumhurbaşkanının seçilmesi meselesini doğrudan hükûmetle irtibatlandıran bir yaklaşım içerisinde bulunmamak gereği vardır. Kısaca, cumhurbaşkanlığı seçiminin hükûmet meselesinden ayrı olarak ele almak daha doğru bir yaklaşım olacaktır.
2. Yeni cumhurbaşkanı Mecliste bulunan bütün partilerle yapılacak diyalogla, mümkün olan en geniş uzlaşma zemininde ortaya çıkacak bir anlayış ve iş birliği sonucunda seçilmelidir.
3. Siyasî partiler ile Meclisimiz, cumhurbaşkanı seçimine, küçük ve kişisel hesapların değil, siyasetin prestij kazanma ve güven tazeleme-

sinin bir aracı olarak yaklaşmalıdır.

4. Yeni cumhurbaşkanının kim olmasından çok, nasıl bir şahsiyetin cumhurbaşkanlığı makamına seçilmesi önemlidir. Bunun için uzlaşma arayışlarında, cumhurbaşkanı olacak şahsın vasıfları belirleyici olmalıdır.
5. Yeni cumhurbaşkanı olacak şahsın, her şeyden önce Türkiye'nin bütünlüğü ve Türk devletinin millî ve üniter yapısı konusunda temsil edici, cumhuriyetin temel değerlerini sahiplenecek bir kimliğe sahip olması önemlidir.
6. Yeni cumhurbaşkanı olacak şahsın kamuoyumuzda bugüne kadar, dürüst, şaibesiz ve milletimizin manevî değerlerine saygılı hüviyeti ile tebaruz etmiş, demokrasinin ilkeleri konusunda duyarlı bir şahsiyet olmalıdır.

Bu çerçevede uzlaşma arayışları sonucu tespit edilebilecek şahsiyetin büyük milletimizi en iyi bir biçimde temsil edebilecek olduğuna inanıyoruz.

**Muhterem Dava Arkadaşlarım,
Saygıdeğer Basın Mensupları,**

Türk siyaseti, 18 Nisan Seçimleriyle birlikte yeni yüzyıla yeni ve güzel bir başlangıç yapmıştır. Sosyal ve ekonomik hayatımızın, kısacası halkımızın susa-

dığı istikrar ve uzlaşma ortamı büyük ölçüde tesis edilmiş; hepimizin, herkesin geleceğe yönelik beklentileri ve ümitleri gelişmeye başlamıştır.

Siyasî hayatımızın gelişiminde önemli dönüm noktalarından birini ifade eden cumhurbaşkanlığı seçimleri bu bakımdan da önemli bir sınavdır. Bunu, yeni gerilimlere ve krizlere meydan vermeden başarmak, şüphesiz 18 Nisan Seçimleri sonrasında başlayan atılımların ve ortaya çıkan istikrarın sürekliliğini de kolaylaştıracaktır.

Biz, yüce Meclisin, Türk milleti ve devleti açısından en doğru kararı vereceğine bütün kalbimizle inanıyoruz.

Bu duygu ve düşüncelerle bir kez daha saygı ve sevgiler sunuyorum.

Sayın Genel Başkanımız

DR. DEVLET BAHÇELİ'nin

18 Nisan 2000 Günü TBMM MHP
Grup Toplantısı'nda Yapmış Oldukları
Konuşma Metni

**Değerli Arkadaşlarım,
Sayın Basın Mensupları,**

Konuşmama başlarken hepinizi en iyi dileklerle selâmlıyorum.

Dört ayı aşkın bir süredir anayasa değişikliği ile cumhurbaşkanlığı seçimi tartışmaları ülke gündeminin ilk sıralarında yer almaktadır. Konuya ilginin düzeyi ve tartışmaların seyri, diğer ülke sorunlarına ve dış ilişkiler alanında ortaya çıkan gelişmelere gerekli önemi gösterip zaman ayırmamızı engellemiştir. En azından bu tür meselelerin geri plâna itilmesine sebep olmuştur.

Bugün burada daha çok ekonomimizin bir fotoğrafını çekmek, dün ve bugün muhasebesini yaparak halkımızın bilgisine sunmak istiyorum. Bu çerçevedeki görüşlerimizi cumhurbaşkanlığı seçim sürecinde yaşanan gelişmelerin kısa bir değerlendirmesini yaptıktan sonra sizlerle ve halkımızla paylaşacağım.

Bilindiği gibi aday olma süreci resmen başlamış bulunmaktadır. Biz, Milliyetçi Hareket Partisi olarak bu konudaki görüş ve önerilerimizi geçen hafta grup toplantımızda kamuoyuna açıklamıştık. Altı prensipte özetlediğimiz bu düşünce ve önerilerimiz, geniş yankı uyandırmış, kamuoyundan büyük destek görmüştür.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin beş partiden oluşan siyasî kompozisyonu ve bu kompozisyonun iktidar ile muhalefet arasındaki dağılımı, uzlaşma ve iş birliğini ön plâna çıkartmıştır. Buna ilâve olarak cumhurbaşkanlığı makamının taşıdığı önem, sahip olduğu görev ve yetkiler, iş birliği ve anlaşma zemininin oluşturulmasını daha da gerekli hâle getirmiştir.

İktidar ortağı partilerin yanında, muhalefet partilerinin de böyle bir yaklaşım içinde olduğu görülmektedir. Bu sürecin devam etmesi, halkımızın ve meclisimizin tasvip edeceği bir sonucun ortaya çıkması en büyük dileğimizdir.

Bir taraftan demokratik sürecin rüştünü ispat ederek makul bir sonuca varması, diğer taraftan 18 Nisan Seçimleri sonrasında şekillenmeye başlayan uzlaşma ve hoşgörü ikliminin bozulmaması önem taşımaktadır. Ülkemizin geleceği ve demokrasimizin kurumlaşması bakımından, 21. yüzyıla yaptığımız güzel başlangıçta bir önemli kilometre taşının daha döşenmesi, şüphesiz hayati değere sahiptir.

Takdir edileceği üzere, partimiz ve hükümetimiz bu açıdan gerekli olan özeni ve dikkati sergilemekten geri durmamaktadır. Demokrasi tarihimizde ender rastlanan bir anlayışın hayata geçirilmesi için çaba sarfedilmektedir. Gerçekten de hükümeti oluşturan

partiler ile muhalefet partileri arasında yapıcı bir diyalog ve iş birliği sürecinin başlatılmış olması, bunun için önemlidir. Prensipler ve yöntem üzerinde cereyan eden görüşme trafiği, önümüzdeki günler içinde daha somut bir çerçevede gelişmeye başlayacaktır.

Sürecin başarıyla tamamlanması durumunda, Türk siyasetinde yeni bir sayfa açılmış; demokrasimizin tarihî ihtiyaçlarından birini oluşturan sağlıklı iktidar-muhalefet ilişkilerinin tesisinde kayda değer bir adım atılmış olunacaktır.

Bütün bu çabalar, bazı çevrelerin ima ettiği gibi meclisimizin iradesine ipotek koyma anlamı taşımamaktadır. Muhtemel meşruluk tartışmalarının önüne geçmek, gereksiz çekişme ve krizlere yol açmamak için elverişli bir zemin ve ortam hazırlama anlamına gelmektedir. Bunun sağlayacağı temel fayda, her şeyden önce bu zamana kadar yaşadığımız tartışmaların ve gündemin kilitlenmesi sürecinin, seçimden sonra yaşanmaması olacaktır.

Ülke içinde ve dışında çözüm bekleyen, bir an önce el atılması gerekli olan sorunların varlığı bilinmektedir. En başta, önümüzdeki aylar içinde kritik bir dönemece girecek olan Avrupa Birliği ile ilişkilerimiz yoğun bir siyasî ve idarî hazırlığı gerekli kılmaktadır.

Yine, ekonomik programın kararlılıkla uygulanması ve takibi önem taşımaktadır. Kısa vadede çok hayati bir nitelik arz eden bu iki konuda ortaya çıkacak ihmal ya da kararsızlığın telâfisi mümkün olmayan yeni sorunlara yol açabileceği unutulmamalıdır.

**Muhterem Dava Arkadaşlarım,
Değerli Basın Mensupları,**

Tabii ki, ülkemizin temel sorunları, sadece Avrupa Birliği ile olan ilişkilerimizin geleceği ve hayat pahalılığı değildir. En az bunlar kadar önemli ve hayati olan en kısa zamanda neşter vurulması gereken birçok sorunumuz bulunmaktadır. Bunlar arasında, gelir dağılımının bozukluğu, işsizlik, eğitim ve adalet sisteminde aksayan yönler başlı çekmektedir.

Ancak, çeyrek yüzyılı aşan bir tarihî geçmişi bulunan kronik enflasyon belâsı, hem toplumsal ve ekonomik sistemimiz hem de uluslar arası ilişkilerimiz bakımından çok farklı bir yere ve öneme sahiptir.

Bu sorun, diğer toplumsal ve ekonomik sorunlar üzerinde çok yönlü bir etkiye, daha açıkçası olumsuz sonuçlara yol açtığı için can alıcı bir konumda bulunmaktadır.

Çünkü ülkemizde yıllardır yaşanan kronik enflasyon, ekonomide kaynak ve gelir dağılımını sürekli bozmuş, faizlerin yüksek ve istikrarsız bir şekilde gerçekleşmesine sebep olmuştur. Bunlar da üretim ve istihdamı artıracak yatırımları olumsuz etkilemiş, kamu bütçesinin dengesini bozmuştur.

Devlet, sonuç itibarıyla, faiz ödemekten ve yeni borçlar aramaktan aslî görevlerini yapmakta zorlanan bir noktaya gelmiştir. Borç faizlerinin vergi gelirlerinin tamamını yutması, reel faizlerin akıl dışı düzeylere yükselmesi, Türk ekonomisinin acı gerçekleri olarak ortaya çıkmıştır.

Buna karşılık, tam 26 yıldır enflasyonu düşürme vaadi bütün hükümet programlarında temel önceliklerden biri olarak yer almış, ancak başarılı ve kararlı bir mücadele sergilemek ve sonuç almak mümkün olamamıştır.

En son olarak, 1999 yılı Türk ekonomisinin her alanda tıkanıdığı kara bir yıl olarak tarihteki yerini almıştır. Ekonomik daralmanın had safhaya ulaştığı 1999 yılında “deniz bitti” yorumlarının sıkça yapılması boşuna değildir.

Yılların birikimi olan sorunların kaçınılmaz sonucunu yansıtan bu dramatik tablonun ortaya çıkmasında şüphesiz son iki yıldır yaşanan olağanüstü geliş-

melerin de payı büyüktür. 1997 yılında Uzak Doğu'da başlayıp 1998 yılı içinde Rusya'yı etkisi altına alan küresel ekonomik krizin Türk ekonomisi üzerindeki olumsuz etkileri, daha çok 1999 yılı içinde kendini göstermiştir.

1998 Ağustosundan itibaren yoğunlaşan Rusya krizi sonrasında yabancı yatırımcıların Türkiye'den kaçışı hızlanmış, rezervlerimiz azalmaya başlamış ve dış finansman imkânları daralmıştır.

Yine aynı dönem içinde petrol fiyatlarında gözlenen hızlı yükseliş süreci, ekonomik hayatın nefes almasını güçleştiren başka bir faktör olmuştur. Çünkü, 1998 yılı içinde 12.74 dolara kadar gerileyen bir varil petrolün fiyatı, içinde bulunduğumuz yılın ½ubat ayı başlarında 30 doları aşmıştır. Böyle bir artışın, sıkıntılı bir ekonomiyi daha çok baskı altına alması kaçınılmazdır.

Bütün bunlara, erken seçim tartışmalarının yarattığı belirsizlikler ile Marmara bölgemizde art arda yaşanan büyük deprem felâketlerinin eklenmesi, sorunların daha da derinleşmesini ve ekonomik aktivitenin giderek zayıflamasını beraberinde getirmiştir.

Kısacası, 1999 yılı, özellikle de 1999 yılının ilk üç çeyreği, ekonomik açıdan çok ciddî daralmanın yaşandığı ve sıkıntıların had safhaya ulaştığı bir dönem olmuştur. Buna karşılık, aynı yıl, özellikle de ikin-

ci yarısı, siyasî açıdan ciddî bir toparlanma ve güven ortamının oluşmaya başladığı bir yıl olmuştur.

57. Cumhuriyet Hükûmeti, üç partiden meydana gelmiş olmasına rağmen, hem istikrarlı ve uyumlu bir hükûmet modeli oluşturmuş hem de ekonomik sorunların üzerine kararlı bir şekilde gitmeye başlamıştır. Hükûmetin güvenoyu almasını izleyen aylarda, yeni vergi düzenlemelerinin yapılması, uluslar arası tahkime imkân sağlayan Anayasa değişikliğinin gerçekleştirilmesi, Bankalar Kanunu'nun elden geçirilmesi, en son olarak enflasyonla mücadele ve yeniden yapılanma programının açıklanarak hayata geçirilmesi mümkün olmuştur.

Hükûmetimizin, 1999 yılı içinde yaşanan bütün olumsuzluklara ve olağanüstü şartlara rağmen ortaya koyduğu siyasî irade ile somut politikaları hayata geçirmeye başlaması, karşılığını da kısa süre içinde almamızı sağlamıştır. Sadece iç piyasaların ve ekonomik aktörlerin güveni kazanılmamış, dış piyasalarda da Türk ekonomisine karşı duyulan ilgi ve güvenin arttığı gözlenmiştir.

Benzer şekilde geniş halk kesimleri ve toplumsal aktörler de hükûmetimize ve enflasyonla mücadele programına destek sağlamıştır. Bugün, izlediğimiz Türkiye İhracatçılar Meclisi ile Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinin müştereken hazırladığı "Türkiye Enf-

lâsyonu Yeniyor” başlıklı anlamlı kampanyası takdire şayandır. Huzurlarınızda Birlik ve Meclis yöneticileri ile emeği geçen herkese partim ve şahsım adına teşekkür ediyorum.

Yine, Türk kadınının kendiliğinden ortaya koyduğu çarşı-pazar denetimine kadar varan enflasyon karşıtı refleks her türlü övgüye lâyıktır. Bu manzara ülke olarak yıllardır özlemini çektiğimiz bir manzara- dır ve geleceğe olan inancımızı artırmaktadır. Milliyetçi Hareket Partisi olarak toplumsal sorumluluk bilincinin bugün ulaştığı boyutları memnuniyetle karşılıyor ve destekliyoruz.

Değerli Arkadaşlarım,

Sayın Basın Mensupları,

İç ve dış piyasaların daha 2000-2002 yıllarını kapsayan enflasyonla mücadele ve yeniden yapılanma programı yürürlüğe girmeden verdiği olumlu reaksiyonlar kayda değerdir. 1999 yılının Kasım-Aralık aylarında faiz oranlarında ortaya çıkan düşme trendi, buna karşılık Borsanın yükselme eğilimine girmesi ve hepsinden önemlisi reel ekonomide başlayan kıpırdanmalar, memnuniyet verici gelişmeler olmuştur.

2000-2002 dönemini kapsayan ve “enflasyonla mücadele ve yapısal değişim” olarak tanımladığımız programın, üç aylık sonuçları da ortaya çıkmış bulunmaktadır. Hatırlanacağı üzere, bu programın temel amaçlarını;

1. Tüketici enflasyonunun 2000 yılı sonunda % 25’e, 2001 yılı sonunda % 12’ye, 2002 sonunda ise % 7’lere indirmek;
2. Reel faiz oranlarını makul düzeylere düşürerek borç-faiz sarmalını kırmak,
3. Ekonomik kaynakların etkin ve adil dağılımını sağlamak,
4. Makro ekonomik dengeleri yeniden kurarak ekonominin büyüme potansiyelini artırmak oluşturmaktadır.

Üç aylık sonuçlar bu hedeflere ulaşacağımıza dair olumlu kanaatimizi pekiştirmiştir. Programın arkasında yer alan siyasî toplumsal destek de Türkiye’nin bu konuda makûs talihini yeneceğini göstermektedir.

Bizler, temel ekonomik sorunlara, özellikle de enflasyona karşı başlattığımız “topyekûn ve kararlı mücadele”nin başarıya ulaşacağına inanıyoruz. Türkiye bu başarıyı hak etmiştir. İnşallah yeni yüzyılın

başında çeyrek asırlık kronik enflasyon ayıbından kurtularak ekonomik hamleleri gerçekleştirmemiz ve canlanmayı kalıcı hâle getirmemiz mümkün olacaktır.

Aksi takdirde, enflasyonun azması, toplumsal güvensizlik ve yılgınlık sürecinin yeniden hâkim olmaya başlaması kaçınılmazdır. Makro ekonomik dengelerin sağlanamaması, enflasyonun kontrol altında tutulmaması durumunda, giderek önemli boyutlara ulaşan toplumsal sorunları çözmeye zaman ayırıp enerji harcamamız daha da zorlaşacaktır.

Bunun için başarısızlığa, ne toplumumuzun ne de ekonomimizin tahammülü kalmamıştır. Yakaladığımız tarihî fırsatı, toplumun bütün kesimleri arasında var olan iş ve güç birliğini, ekonomik mücadeleye olan ilgi ve özeni devam ettirmemiz lâzımdır.

Bu zamana kadar bu açıdan dikkate değer bir çaba, müşterek bir hassasiyet ortaya konulmuştur. Son birkaç aydır kendini hissettiren iyimserlik havası ile yaşanan olumlu gelişmeler böyle bir müşterek çabanın, kararlılığın ve inancın eseridir. Bu aynı zamanda, toplum, siyaset ve ekonomi üçgeni arasında gerekli olan bağın kurulduğunu, iyimser havanın pekiştini göstermektedir.

Gerçekten de uygulamanın hedeflenenlerden daha ileri bir noktada sonuçlar ortaya koyması birçok

açıdan önem arz etmektedir. Örneğin; programın ilk üç ayında %70'ler oranında beklenen iç borçlanma faiz oranları %35'ler seviyesine gerilemiştir. Dış borçlanmada ise yılın ilk çeyreğinde 1.5 milyar dolarlık hedefe karşın toplam 2.8 milyar dolarlık 3 tahvil ihracı gerçeği yaşanmıştır.

Enflasyon ile faiz oranlarında gözlenen düşme trendine, son günlerde özelleştirmede sağlanan başarıların eklenmesi, her şeyden önce ekonomik hayatımızın sağlığına kavuşma işaretleridir. Son aylardaki POA^{1/2}'in özelleştirilmesi, TÜPRA^{1/2}'in halka arzı ve GSM ihalesi ile 5 milyar 339 milyon dolar gelir elde edilmiştir. Bu rakam, 2000 yılı için hedeflenen 7 milyar 600 milyon dolarlık özelleştirme gelirin daha yılın ilk 3 ayında büyük ölçüde ulaşıldığını göstermektedir.

Geçtiğimiz hafta içerisinde yapılan GSM ihalesinde ortaya çıkan 2,5 milyar doların üzerindeki rakamın her kesimi memnun etmesinin, ekonomik ve toplumsal aktörlerin öz güvenini pekiştiren bir başarı olarak da anlamı büyüktür. Bunlar, sonuç itibarıyla ekonominin siyasete güveninin, ekonomik aktörlerin geleceğe daha umutla bakmaya başlamasının bir ifadesidir.

Bugün, Meclisin ve Hükümetin önünde bu olumlu gidişi daha da geliştirip kalıcı hâle getirmek gibi öncelikli bir görev bulunmaktadır. Türkiye, hem borç ve

faiz sarmalını hem de enflasyon ayıbını tarihe mutlaka gömmelidir. Bu, ülkemizin toplumsal istikrara kavuşması ve önünü görebilmesi bakımından da çok önemlidir. Yine unutulmamalı ki yatırımların ve ihracatın artarak belirli bir düzenliliğe sahip olması da büyük ölçüde böyle bir kararlılığın ve alt yapının varlığına bağlıdır.

**Kıymetli Dava Arkadaşlarım,
Saygıdeğer Basın Mensupları,**

Bütün bunların gerçekleşmesi, toplumsal ve ekonomik istikrarın kalıcılaşması, ülkemizin ekonomik ve sosyal potansiyellerinin açığa çıkmasını beraberinde getirecektir. Eğitimini, adalet sistemini gözden geçirerek yenileyen bir Türkiye'nin, kamu kaynaklarını yerli yerinde kullanıp kamu hizmetlerinin kalitesini yükseltmeye başlaması ülkenin hak ettiği seviyeye gelmesi kaçınılmazdır.

Böylece, lider ekonomi, lider devlet, lider toplum, kısacası lider ülke, yakın bir gelecekte bir hedef olmaktan çıkacak, güzel bir gerçek hâline dönüşecektir. Avrasya'nın kalbinde yer alan Türkiye'miz işte o zaman bu coğrafyanın ve insanlığın kutup yıldızı olacaktır.

Konuşmama bu duygu ve düşüncelerle son veriyor, yüksek heyetinizi bir kez daha sevgi ve say-

Sayın Genel Başkanımız

DR. DEVLET BAHÇELİ'nin

09 Mayıs 2000 Günü TBMM MHP
Grup Toplantısı'nda Yapmış Oldukları
Konuşma Metni

**Değerli Dava Arkadaşlarım,
Sayın Basın Mensupları,**

Konuşmama hepinizi en iyi dileklerle selâmlayarak başlıyorum.

Bilindiği üzere, uzun bir süredir çeşitli tartışmalara konu olan ve ülke gündeminin birinci sırasında yer eden cumhurbaşkanlığı seçim süreci tamamlanmış bulunmaktadır. Bu süreçte, gerek tartışma kültürümüzün mahiyeti, gerekse konunun sahip olduğu hayatiyet derecesi, ülke içinde ve dışında yaşanan gelişmelerin geri plânda kalmasına yol açmıştır.

Bugün, sizlerle birlikte, öncelikle yapılan tartışmaların ve gelinen noktanın bir değerlendirmesini yapmak; daha sonra da önümüzdeki aylara, yıllara ilişkin düşüncelerimi sizlerle paylaşmak istiyorum.

Bunlara geçmeden önce, yaşanan sıcak bir gelişmenin altını çizmeyi gerekli ve önemli görüyorum.

Hem ülkemiz, hem de insanlarımız, 12 Eylül öncesi ve sonrasında karşı karşıya kaldığı terör olaylarından çok sıkıntı çekmiştir. Türkiye, dünyanın uzun süre ve yoğun şekilde bu belâyâ maruz kalmış ülkelerinden biridir. Terör ve şiddet olayları, birçok cana mal olmasının yanında ekonomik kalkınmayı, toplumsal huzur ve dayanışmayı felç eden bir sonuç doğurmuştur.

Türkiye, 1984 yılından itibaren yaklaşık 15 yıllık

süre boyunca, yıkıcı, bölücü terör örgütüyle mücadele etmek zorunda kalmıştır. Buna, son yıllarda, terörü vahşice bir yöntem olarak kullanan Hizbullah gibi örgütler eklenmiştir. Türk devleti, son birkaç yıldır, özellikle de son birkaç aydır bu örgütlerle mücadelede kayda değer bir başarı sağlamıştır. Bu başarıda, hiç şüphesiz milletimizin desteği ile güvenlik güçlerimizin kararlı ve azimli çabaları en büyük paya sahiptir.

En son olarak, menfur bir suikasta kurban giden gazeteci-yazar Uğur Mumcu'nun katil zanlılarının ele geçirilmesi ve bu konuda ciddî soru işaretlerinin aydınlanması ihtimalinin ortaya çıkması, çok sevindirici bir gelişme olmuştur. Çünkü 7 yıldır aydınlatılmayan bu mesele, diğer benzer cinayetler gibi sadece Türk polisinin değil, Türk devletinin ve siyasetinin de bir onur meselesi hâline gelmiştir. Bunun yanında, toplumsal huzuru ve istikrarı baltalamaya yönelik benzer girişimler açısından caydırıcı bir nitelik taşıdığı için çok önem arz etmektedir.

Bu süreçte, gerçeklerin açığa çıkması, suikastın arkasının ve önünün aydınlanması en büyük dileğimizdir. Bu konuda hükümetimiz, bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da üzerine düşeni titizlik ve kararlılık içinde yerine getirmeye devam edecektir.

Yeni çağa, her alanda yeni ve güzel bir başlangıç yapmak için çabalayan Türkiye'nin her türlü terör

belâsını defetmesi zorunludur.

Hem ekonomik hem de demokratik gelişmemizin en büyük ayak bağlarından birinden daha kurtulmamız hayatî değere sahiptir. Bütün terör örgütlerinin kökünün kazınması konusundaki duyarlı ve kararlı tavrımızın temel sebebi budur.

Muhterem Milletvekili Arkadaşlarım, Saygıdeğer Basın Mensupları,

Ülkemizin hemen her alanda kalkınması ve önünün açılmasındaki en büyük engellerden biri terör ise diğerleri ekonomik ve siyasî istikrarsızlıklardır.

Bugün Türkiye'de, siyasî ve ekonomik istikrar büyük ölçüde tesis edilmiş durumdadır. Ancak bu durumdan, gelinen noktadan ciddî ciddî rahatsızlık duyan bazı çevreler bulunmaktadır. Bunların bir kısmı, meseleye demokratik kriterlerden yola çıkarak samimî bir şekilde yaklaşmaktadır.

Diğer bir önemli kısmı ise süreci baltalamaya çalışmakta, demokrasi ve inanç gibi temel kavram ve değerleri manipülâtif amaçla kullanmaktan kaçınmamaktadır. Bu zihniyete sahip olanlar, aynı zamanda, son yıllarda giderek hayatî ihtiyaç hâline gelen istikrar ve huzurun mimarlarından olan Milliyetçi Hareket Partisini sistematik biçimde hedef almaktadır.

Bazı hususların çok iyi kavranması gerektiğine inandığım için birkaç noktaya bir kez daha temas etmeyi zorunlu görüyorum.

Daha önce de ifade ettiğim gibi istikrar, başlı başına bir değer ya da hedef değildir. İstikrar, öncelikle toplumsal ve ekonomik sorunların çözümünde ihtiyaç duyulan elverişli zemini ifade eder. Toplumsal ve ekonomik aktörlerin önünü görebilmesini, en azından orta vadeli plânlar yapabilmelerini mümkün kılar. Kısaca ifade etmek gerekirse ülke üzerindeki sis bulutlarının dağılması, yarınlara ilginin artması anlamına gelir.

Bu noktada, sık sık demokrasi makyajlı eleştiriler yöneltmek, dün-bugün-yarın muhasebesini yapmaktan kaçınmak, ya ön yargının ya da bilgisizliğin bir eseridir. Türk siyasetinin kronik sorun ve açmazlarına dikkatlice bakmak ve hatta sadece 1990'lı yıllarda yaşanan sıkıntıların ve tartışmaların şekillendirdiği ilkesiz, seviyesiz ve itibarsız siyaset ortamını hatırlamak, bu gerçeğin kavranması için yeterlidir.

Şu tespiti hemen hemen herkesin paylaştığına şüphe yoktur. Bugün, demokratik sistemi ve hukuk devletini, insanımıza lâıyk, çağa uygun bir niteliğe kavuşturmak, Türk siyasetçisinin ve aydınınının temel meselelerinden biridir. Bizim, ayrıca vurgulama ihtiyacı hissettiğimiz husus, meselenin, sadece siyasî açılım ve demokratikleşme nutuklarıyla çözümlenmesinin mümkün olmadığı gerçeğidir.

Hiçbir zaman akıldan çıkartılmaması gereken şey, genelde siyaset kurumunun, özelde ise Meclisin

çözüm ve değer üretme alt yapısına sahip olmadan başarıya ulaşmamız imkânsızdır. Özellikle de istikrar, hoşgörü ve uzlaşma siyasetini küçümseyerek, tarihî ve millî hassasiyetlerimizi yok farz ederek, “antidemokratik” etiketini sağa sola gelişigüzel bir şekilde yaşıtırmaya çalışarak kalıcı başarı sağlamak mümkün değildir.

Bunun aksi yaklaşımlar, Türk ve dünya siyaset tecrübelerini kasıtlı ya da sınırlı okumaktan kaynaklanan bir siyasî ve ahlâkî duruşu ifade etmektedir. Çünkü yaşadığımız siyasî kriz ve açmazların temelinde, genellikle yönetim zaafı ile derin ve sürekli meşruluk tartışmaları yatmaktadır. Bu iki alanda ciddî bir ilerleme sağlanamadığı takdirde, siyasetin varacağı yer, hiç şüphesiz olmasın başladığı yer olacaktır.

İşte, demokratik siyasetin gelişmesi ve pekişmesi ile bu iki stratejik sorun arasında doğrudan bir ilişki vardır. Hatta birbirini besleyen bir bağımlılık ilişkisi bulunmaktadır.

Hoşgörü ve uzlaşma geleneğinin varlığı ve niteliğinin önemi de bu noktada ortaya çıkmaktadır. Türk siyaseti, sorun çözme kabiliyetini geliştirdiği, meşruluk tartışma ve krizlerini yumuşattığı ölçüde vuzuha kavuşacak, uzlaşmacı demokratik siyasî kültür kök salacaktır. Böyle bir kültür geliştiği ve önemsendiği ölçüde de demokrasinin kurumlaşması ve toplumsallaşması mümkün hâle gelecektir.

Milliyetçi Hareket Partisinin sadece seslendirmele kalmayıp birçok haksız eleştiriye muhatap olma pahasına hayata geçirmeye çalıştığı siyaset yöntemi ve üslûbu öncelikle böyle bir tespitten ve duyarlılıktan kaynaklanmaktadır.

Yine biliyor ve inanıyoruz ki ülkemizin yeni çatışma ve krizlere kapı aralamadan her alanda birden yol alması, her türlü sorunu hukuk devleti ve demokrasi içinde kalarak çözüme başarısını kanıtlanması, böyle bir kararlılığın müştereken gösterilmesine bağlıdır. Bu çerçevede unutulmaması gereken, içinde yaşadığı iklim hoşgörü ve uzlaşma olan; üzerine bina edildiği etik değerler dürüstlük, tutarlılık ve samimiyet olan siyaset kurumunun her türlü sorunu çözmesinin çok daha kolay ve mümkün olduğu gerçeğidir.

Partimizin, Türkiye'nin temel sorunlarını aşma noktasında sergilediği tutumunun arkasında, böyle bir inanç, böyle bir bilinç yatmaktadır. Bu inancımız da hiç şüphesiz, Türk insanının mutluluğunu, Türkiye'nin geleceğini, toplumsal huzuru ve dayanışmayı her şeyin üzerinde gören engin bir ülke ve millet sevgimizden beslenmektedir.

Bunu anlamak istemeyenler ya da çarpıtmak için özel gayret sarf edenler, eğer ülke sevgileri tamamen kaybolmamış ise er geç böyle bir çizgide buluşmak zorunda kalacaklardır. Bunun en önemli göster-

gelerinden biri, son zamanlarda şahit olmaya başladığımız bazı olumlu işaretlerdir.

Siyasî hayatımız, daha hâlâ güçlü ve kalıcı bir demokratik ve etik bir zemine kavuşmaktan uzak olsa bile bizler gelecekte ümitliyiz. Türk milletinin yeni siyaset anlayışının yerleşmesi konusunda büyük bir beklenti ve arzu içinde bulunması, bu sonuca ulaşmamızı sağlayacak temel dinamiği oluşturmaktadır.

Cumhurbaşkanlığı seçiminin toplumumuzda yarattığı iyimserlik havasının yanında, siyasî partilerin sergilemeye çalıştıkları imaj da yeni bir başlangıcın belirtileri olarak önem taşımaktadır. Zaman zaman ikircilikli bir tavır içinde bulunulması, söylem ile pratik arasında çelişkili sahnelerin yaşanması, tabii ki birçok açıdan düşündürücü bir mahiyet arz etmektedir.

Ancak, tablonun çok güzel, çok olumlu tarafları da bulunmaktadır. Bizler, meseleye daha çok bu açıdan yaklaşmak istiyoruz. Bütün parti liderlerinin ve siyasi partilerin uzlaşmaya sahip çıkması önemli bir başlangıç olmuştur. Yeterince farkında olunsa da olunmasa da uzlaşma ve hoşgörünün herkes tarafından paylaşılan ve olumlanan bir siyasî değer olarak genel kabul görmesi çok anlamlıdır.

İnancımız ve isteğimiz, Türkiye'nin her temel ve kritik sorunu karşısında benzer bir tavrın ve anlayışın bundan sonra da ortaya konmasıdır. Yine, Türk siya-

setinin uzlaşma ile rekabet arasında elzem olan hassas dengeyi gözetebildiğini kanıtlamasıdır. Gerekli durumlarda anlayış birliğinin tereddütsüz ve hesapsız sergilenmesinden, hem ülkemizin hem de demokrasmizin kazançlı çıkacağına şüphe yoktur.

**Kıymetli Arkadaşlarım,
Sayın Basın Mensupları,**

Türkiye Büyük Millet Meclisi, beş partinin genel başkanlarının yaptığı öneriyi benimsemiş ve cumhurbaşkanlığı seçim sürecini bu çerçevede tamamlamıştır. Geçmişte yaşanan tartışma ve krizler dikkate alındığında meclisin önemli bir başarıya imza attığını ifade etmek doğru olacaktır.

Biraz önce de temas ettiğim gibi seçim süreci, başından sonuna kadar tarihî uzlaşma girişiminin izlerini taşımaktadır. Yeni demokratik uzlaşma kültürünün güzel bir tezahürü olan cumhurbaşkanlığı seçimleri, her şeye rağmen demokrasmimizin yüz akı olmuştur. Bu süreçte ortaya çıkan bazı tartışmalar ve yapılan siyasî hesaplar bile böyle bir güzel tabloyu gölgeleyememiştir.

Hatırlanacağı üzere, Milliyetçi Hareket Partisi'nin genel yaklaşımı, en geniş mutabakat ile Meclisimizin ve milletimizin rahatlıkla tasvip edebileceği bir

şahsiyetin cumhurbaşkanı seçilmesi olmuştur. Seçim süresinde yaşanan meclis içi, meclis dışı aday tartışması, meselenin farklı bir alana kaydırılmaya çalışılmasından başka bir manaya sahip olmamıştır. Yüce Meclisin çatısı altında kullanılan oyların tamamı, temsil ettiği iradenin bir parçasıdır.

Sonuç itibarıyla, Türkiye Büyük Millet Meclisi 3.tur oylama sonucunda cumhurbaşkanını seçerek kritik bir görevini daha sorumluluk bilinci içinde yerine getirmiştir. Bundan sonra, Türkiye'nin 10. Cumhurbaşkanı olan Sayın Ahmet Necdet Sezer'e yardımcı olmak önem taşımaktadır. Bu vesileyle seçimin ülkemize ve milletimize hayırlar getirmesini temenni ediyorum, Sayın Sezer'e başarılar diliyorum. Yine, görev süresini 16 Mayıs'ta tamamlayacak olan Cumhurbaşkanımız Sayın Süleyman Demirel'e hizmetlerinden dolayı teşekkürlerimizi sunuyor, uzun ve sağlıklı bir ömür diliyorum.

**Muhterem Arkadaşlarım,
Saygıdeğer Basın Mensupları,**

Beş siyasî partinin genel başkanının halkımızın huzurunda imza atmasıyla ortaya çıkan ve dolayısıyla tarihî bir uzlaşmayı ifade eden teşebbüs, Türk demokrasi tarihi açısından bir dönüm noktası olmuştur. Bundan sonra, artık, hepimizin, herkesin ileriye bakması, halkımızın sorunlarına ve beklentilerine daha fazla ilgi göstererek çözümler üretmesi zamanı gelmiştir.

Bir yıla yakın bir süredir iktidar görev ve sorumluluğunu üstlenmiş olan 57. Hükûmet, birçok önemli kararı hayata geçirmeyi başarmış, ülkemizde ümit ve güven tohumları yeniden yeşermeye başlamıştır. Bütün bunların 3'lü koalisyon şartları içinde ve yaşanan büyük tabii afetlere ve birikmiş sorunlara rağmen gerçekleştiği göz önüne alındığında, değeri daha iyi anlaşılmaktadır.

Ekonomik istikrar tedbirlerinin olumlu sonuçlarının gözle görülür hâle gelmeye başlaması, ileriye yönelik ümitlerimizi daha da artırmıştır. Ekonomik programın ilk dört aylık uygulamasının ortaya koyduğu tablo, büyük ölçüde olumlu göstergeleri ifade etmektedir. En önemlisi, bu olumlu seyrin, önümüzdeki aylar içinde iyileşerek devam edeceğine dair güçlü beklentimizdir.

İnşallah, Türkiye çeyrek yüzyıldır terör belâsıyla birlikte en güçlü ayak bağını oluşturan enflasyonu yenecektir. İki büyük ayak bağından kurtulacak olan ülkemizin önü, böylece önemli ölçüde açılmış olacaktır.

Meclisimizin ve Hükûmetimizin sorumluluk ve görevleri, tabii ki bunlarla sınırlı değildir. Türkiye'nin, yapısal reformları tamamlayarak yoluna güçlü bir şekilde devam edebilmesi için daha yapacak işimiz bulunmaktadır. 57. Hükûmet'in kimliğinin ayırt edici vasıflarını da oluşturan uzlaşma ve atılım sürecinin zen-

ginleşerek sürdürülmesi için yeni politikalar geliştirerek hayata geçirmemiz şarttır.

Milliyetçi Hareket Partisi olarak, Hükûmet programında da yer almış olan şu hususların altını özellikle çizmek istiyoruz. Bu alanlarda mesafe kaydetmemizin, kısa ve orta vadede başarılı sonuçların elde edilmesinin çok yönlü ve zincirleme bir etki yaratacağına inanıyoruz:

1. Enflasyonu kontrollü bir şekilde aşağıya çekerken yatırımların ve ihracatın da yine kontrollü bir şekilde artırılması;
2. Giderek sosyal kangrene dönüşen işsizlik ve gelir dağılımı adaletsizliği gibi sorunları çözmeye yönelik kararlı ve sistemli yaklaşımların geliştirilmesi;
3. Sağlık ve eğitim hizmetlerinin kalitesini yükseltecek politikaların zaman geçirilmeden uygulanması;
4. Haksızlık ve yolsuzluklarla daha kararlı ve hızlı bir mücadele için yargı sisteminin rehabilite edilmesi;
5. Anayasa ve yasalarımızda gerekli değişikliklerin yapılarak demokratik hukuk devleti standartlarının yükseltilmesi;
6. Güçlü bir toplum ile ekonomik sistemin alt ya-

pısını oluşturan iletişim ve ulaşım ağının takviye edilmesi ve bu meyanda trafik kazalarını önlemeye yönelik yeni tedbirlerin uygulanması;

7. Bilimsel ve teknolojik araştırma ve geliştirme faaliyetlerine, özellikle de bilgisayar teknolojileri ile yazılım sistemlerinin geliştirilmesi üzerinde titizlikle durulması gerekmektedir.

Bütün bunlar, hem genç ve dinamik nüfusumuzun ülke kalkınmasına daha çok katkı sağlayabilmesi hem de siyasî ve ekonomik istikrar ile birlikte toplumsal istikrarın da gözetilmesi bakımından çok önem arz etmektedir. Bunlar, aynı zamanda, devlet ile toplumun, cumhuriyet ile demokrasinin daha çok kucaklaşması anlamına gelecektir.

Biz, Milliyetçi Hareket Partisi olarak böyle bir süreç ve yaklaşıma, her türlü katkıyı yapmaya devam edeceğiz. Hiç şüphesiz, Meclisimiz ve Hükümetimiz de dün olduğu gibi yarın da aynı iş birliği anlayışı ve kararlılık içinde hizmetlerini sürdürecektir.

Bu duygu ve düşüncelerle hepinizi bir kez daha saygılarımla selâmlıyor, sevgiler sunuyorum.

Sayın Genel Başkanımız

DR. DEVLET BAHÇELİ'nin

23 Mayıs 2000 Günü TBMM MHP
Grup Toplantısı'nda Yapmış Oldukları
Konuşma Metni

**Değerli Milletvekilleri,
Basınımızın Kıymetli Temsilcileri,**

Konuşmama başlarken hepinizi sevgi ve saygılarımla selâmlıyorum.

Türkiye, bugün birçok sorunu çözerek; daha da önemlisi, her türlü sorunun çözülebileceğine inanarak emin adımlarla ileriye doğru yürümeye başlamıştır. Bildiğiniz gibi, bu noktaya ulaşmak kolay olmamıştır. Bundan bir-iki yıl öncesine kadar Türkiye manzarasına bakıldığında, 57. Hükûmetin başarılarını daha iyi değerlendirebilmek mümkündür diye düşünüyorum.

Düne kadar faili meçhul cinayetler işlenen bir ülkeden, cinayet örgütlerinin üzerine kararlılıkla gidildiği bir ülkeye geçiş; bölücü terörün cinayet ve katliamlarının kan ve gözyaşına mahkûm ettiği kutsal vatan topraklarının hüznünden, bugünkü huzur ve barış ortamına geçiş kolay olmamıştır.

Diğer yandan, 20 yılı aşan bir süredir faiz ve enflasyonun birbiri ile yarıştığı ve %100'ler civarında dolaştığı tehlikeli gidişatın yerini, artık, %30'lara inen faiz ve aylık %2'ler civarında gerçekleşen enflasyon oranları almış bulunmaktadır. Daha şimdiden ekonomik hedeflere ulaşılacağına dair önemli göstergeler ortaya çıkmış durumdadır.

Bütün bu gelişmeler bize bir şeyi ifade etmektedir. Sorunlar doğru tespit edilip, bunların çözümüne uygun politikalar belirlendiği zaman, bu ülkenin ve milletin çözemeyeceği bir sorun, aşamayacağı bir engel bulunmamaktadır.

Değerli Arkadaşlarım, Kıymetli Basın Mensupları,

Temel amacımız ve bakış açımız en başından beri belirli bir çerçeve içinde yoğrulmuştur. Buna göre, içinde bulunduğumuz şartları, ülkemizin karşı karşıya bulunduğu sorunları belirleyip, hedeflerimizi bu sorunları aşmak, Türkiye'yi büyüklüğüne lâyık bir konuma kavuşturmak üzerine bina etmek önem arz etmektedir.

Bu tespitlerin başında, Türk devlet yapısında en üstten en alt seviyeye kadar temiz ve ilkeli bir yönetim anlayışının ne pahasına olursa olsun hâkim kılınması vardır. Temiz yönetim, yöneticilerin şaibelerden uzak, dürüst ve ahlâk sahibi kimseler olmasını şart koşar. İlkeli yönetim ise, artık çağımızda modern devlet yapılarının tartışmasız kabul ettikleri ve yönetimin vazgeçilmez esasları olarak uyguladıkları "hukuk devleti" prensipleridir. Böyle bir yönetim yapısı, aynı zamanda demokratik devletin ve toplumun ön şartlarını oluşturur.

Hukuk devleti kavramı, bilindiği üzere, bir hukuku bulunan devlet anlamıyla sınırlı değildir. Evrensel hukuk prensiplerine, demokratik değerlere dayalı hukuk sistemini esas alan devlet sistemi anlamına gelmektedir. Hukukun üstünlüğü yerine başka bir irade ya da düşünceyi geçirmek isteyenler hukuk devletini ihlâl etmiş olmakla kalmazlar, milletimizin demokratikleşme taleplerini de engellemeye çalışmış olurlar.

Biz, bugüne kadar bu anlayışla benimsediğimiz siyaset etme biçimini, ortağı olduğumuz koalisyon hükûmeti şartları içerisinde hayata geçirmeye çalıştık ve buna devam etmekteyiz.

Türkiye'yi kriz siyasetleriyle yönetmeye çalışanların, her tartışma ortamında ve karşılaşılan her bunalımda gerilim yaratarak sorunları içinden çıkılmaz hâle getirenlerin bizim bu tutumumuzdan rahatsız olmalarını anlayışla karşılamaktayız.

Türkiye'nin geride bıraktığı Cumhurbaşkanlığı seçimi, benimsediğimiz yaklaşımın Türkiye'nin önünü nasıl açtığı son örneklerinden birisi olmuştur.

Toplumumuzun karşılaştığı önemli siyasî meselelerden birisi olan Cumhurbaşkanlığı seçiminin, ülkemizi bir kaosa düşürmeden halledilmesi bu manada önemli bir adım olmuştur. Biz, bu konuda ne siyasî bir bencillik gösterdik ne de bunu yapanlara, yapmak

isteyenlere fırsat tanıdık. Tavrımız ve politikalarımız açık ve net oldu. Türkiye, seçimle gelinen kurumlarını, demokratik prensipler içerisinde, uzlaşmayla yenileyip güçlendirerek sürdürmeyi başarmalıdır deyip, bunu hayata geçirdik.

Böylece Türkiye, sadece Cumhurbaşkanlığı sorununu halletmekle kalmadı, parlâmento içerisinde de bir uzlaşma kültürünün gelişmesi hususunda ciddî bir kazanç elde etmiş oldu. Biliyoruz ki, parlâmentoları uzlaşma kültürü üretemeyen toplumlar, demokratik değerlere sahip olamayan, demokrasiyi çatışma ortamına dönüştürme eğiliminde olan toplumlardır. Ve böyle toplumlarda demokratik gelişme iç ve dış müdahalelerle akim bırakılmakta, tamamlanamamaktadır.

Değerli Arkadaşlarım, Kıymetli Misafirler,

Bugün Türkiye, kritik bir dönemeci daha geride bırakmıştır. Alınan mesafenin önemi, geçmişte yaşanan sorunlar hatırlandığında kendiliğinden ortaya çıkacaktır.

Bizim benimsediğimiz siyaset anlayışını kavrayamayanlar, Türkiye'yi bunalım içerisinde bırakıp gidenler, vicdanlarıyla başbaşa bir değerlendirme yaptıklarında sanırım bize hak vereceklerdir. Ancak, biz-

ler geçmişte takılıp kalmaya, seviyesiz ve anlamsız tartışmalara saplanıp kalmaya niyetli değiliz. Artık bugün gelinen noktadan sonraki durumu, yani önümüzdeki yeni problemleri, yeni dönemi ele almak zorundayız.

Siyasette başarılı olmak, toplumsal taleplere cevap verecek politikaları tespit ederek, sorunlara çözüm üretmekten geçer.

Dünkü sorunumuz istikrardır ve istikrar politikalarının temelinde de iç huzursuzluğun kaynağı olan terör ve şiddete dayalı yaklaşımların etkisiz hâle getirilmesi vardı. Bunu anti-terör ve toplumsal uzlaşma politikalarıyla belli ölçüde tesis etmiş bulunuyoruz. Bir başka ifadeyle, toplumsal istikrar tesis edilmiştir, bunun sürekli hâle getirilmesi için bugün "yapısal değişim" politikalarına ihtiyaç vardır.

Bu yapısal değişim politikalarının ilki, ülkenin bölgeler arası dengesizliklerden kaynaklanan ve potansiyelinin harekete geçmesini önleyen unsurların tasfiye edilmesidir. Bunu takiben GAP bölgesinde köklü bir toplumsal kalkınma politikasının uygulanması gelmektedir.

Çünkü, bölgesel gelişmeyi tamamlamak, ancak ekonomik olarak geri kalmış bu bölgenin, gelişmiş bölgelerle entegrasyonunu gerçekleştirmekle müm-

kündür. Bu ise, alt yapıda etkin ve hızlı ulaşım sistemlerinin devreye girmesini gerektirmektedir. O hâlde hedef ortadadır. GAP'a trilyonlarca lira akıtan Türkiye, bu bölge ile ekonomik entegrasyonunu sağlayacak, bölgesel kalkınmayı hızlandıracak politikaları gündeme taşımak durumundadır.

**Muhterem Dava Arkadaşlarım,
Kıymetli Basın Mensupları,**

Türkiye; günümüzde, 20 yıla varan bir süredir çok yüksek enflasyon oranlarıyla yaşayan bir ülke olma şanssızlığından kurtulma mücadelesi vermektedir. Bu dönem boyunca faizlerdeki tırmanış enflasyonu, enflasyon da faizleri arttırırken, Türk parası sürekli değer kaybetmiştir. Ekonomi bir anlamda, döviz, faiz, enflasyon kıskacında daralmış, küçülmüştür. Bu vahim tablo karşısında kötü gidişe dur denilmesi kaçınılmaz olmuştur.

57. Hükûmetin sürdürmekte olduğu istikrar politikalarını ortaya koyduğumuzda birçok çevreden yükselen itirazları hepimiz hatırlamaktayız. "Biz, bu tür istikrar politikalarını çok gördük." diyenler, "Bu kaçınıcı istikrar politikası?" diye soranlar, "Gene acı reçete" diye karamsar tablolar çizenler çoğunlukta idi. Her şe-

ye rağmen doğru olan politikaları belirledikten sonra biz bu konuda kararlılığımızı ifade ettik ve bunu yaparken de siyasî çıkar hesabı yapmadık. Siyasî risk büyük olmasına rağmen göze aldık. Siyaseten risk almak partimize zarar verebilirdi, fakat uzun vadede Türkiye kazanacak olduktan sonra, bunda tereddüt bile etmezdik, etmedik.

Biraz önce de ifade ettiğim gibi, mart ayından itibaren enflasyon oranları iniş sürecine girmiştir. Buna ek olarak, faizlerde düşüşler sürmektedir ve son bir aydır imalât sanayiinde üretim artışı ve piyasalarda büyüme eğilimi ortaya çıkmış bulunmaktadır.

Bugün, Türkiye, artık uluslar arası piyasalarda güven duyulan, kredibilitesi yükselen bir ülke hâline gelmiştir. Özellikle son 10 yılda yapamadığı özelleştirmeyi hızlı bir şekilde yapan, bir yıllık özelleştirme hedefinin yarısından fazlasını şimdiden gerçekleştirmiş, dinamizmi yükselen bir ülkedir.

Kısacası, bu tablodan anlaşılması gereken ifade şudur: Türkiye ekonomik toparlanma sürecini başarmaktadır. Ekonomik istikrar tedbirleri Türkiye'yi yeni bir atılıma taşıyacak zemini hazırlamaktadır. Bunların sağlayacağı istikrar, yeni büyüme stratejisi ile bütünleştirildiğinde Türkiye ekonomisi kendi potansi-

yelini ortaya koyacak imkânları bulacaktır.

Bu yeni büyüme stratejisinin temel niteliklerini belirleyip, ülkeyi sağlıklı bir gelişme sürecine sokmak, önümüzde duran en büyük görevlerden birisidir.

Bu bakımdan, ilk olarak ekonomide uluslar arası rekabete açık, mukayeseli avantajlara göre çalışacak yeni bir üretim yapısına geçmek; hemen akabinde teknolojik değişmelere ayak uyduracak, esnek üretim sistemlerine göre işleyen küçük ve orta ölçekli işletmelere öncelik veren iç ve dış rekabete dayanıklı, sermayeyi tabana yayan yeni bir örgütlenme modeline gitmek mecburiyeti vardır.

Gerek devlet tekeli gerekse özel kartel ve tröstlerin büyüme sürecinde olan ekonomilerde gelişmeyi engelleyici, tutucu bir rol oynadıkları görülmektedir. Rekabetin uyarıcılığı, üretim ve kalite artışı yönündeki dinamizmden mahrum olan ekonomiler, ancak sınırlı bir grubun tekel rantı elde etmesine hizmet etmektedirler. Bu gerekçeler, ekonomimizi harekete geçirecek rekabetçi yapıyı kurumlaştırmak, özelleştirme politikalarını da bu çerçevede uygulamaya koymak zorunluluğunun ifadesidir.

Kıymetli Arkadaşlarım,

Sayın Basın Mensupları,

Türkiye, büyük başarılar için daha yolun başın-

dadır. Ülkemizi, ekonomide bir "üretim devi" hâline getirmek için, her şeyden önce Türk dünyasıyla ekonomik alt yapıda etkili bir iş birliği ağını kurarak ulaşım sistemlerinin entegrasyonunu gerçekleştirmek zorundayız.

Türkiye'yi Balkanlar'dan başlayıp Çin Seddi'ne kadar uzanan kocaman bir dünya ile bütünleştirecek büyük bir etkileşim ağına ihtiyaç vardır. Petrol, doğalgaz boru hatlarından, demir yolu şebekelerine kadar gerçekleştirilecek entegre iş birliği politikaları sadece bizim ekonomik kaynaklarımızı harekete geçirmeyecek, bütünüyle bu coğrafyanın ekonomik kalkınma ve istikrarını temin edecektir.

Unutulmamalı ki, politikalarımızı küresel gelişmelere ve dinamiklere paralel bir şekilde adım adım inşa etmek, Türkiye'nin parlak geleceğine yol almak, Türkiye'yi küresel bir güç hâline dönüştürmek anlamına gelecektir.

Bu çerçevede, ülkemizin başta Türk dünyası olmak üzere Avrasya ülkeleri ile ilişkilerini gözden geçirecek, daha gerçekçi, kararlı ve istikrarlı politikalar üretilmesi zorunludur. Zon zamanlarda ortaya çıkan gelişmeler karşısında hem hükümetimizin ve meclisimizin hem de siyasî partilerin meseleye gerekli hassasiyeti göstermesi ve ağırlığı vermesi şarttır. Bu yaklaşım, Rusya'nın Avrasya politikalarını Kafkasya ve

Orta Asya ülkeleri üzerinde yeniden hâkimiyet kurma esasında temellendirmeye çalıştığı göz önüne alındığında daha da önem kazanmış bulunmaktadır.

Avrasya coğrafyasına, yayılcı politikalarla, Sovyetler Birliği'ni fiilen canlandırma anlamına gelecek yaklaşımlarla barış ve iş birliği ikliminin hâkim olması mümkün değildir. Türkiye'nin hiçbir ülke ile anlamsız bir rekabetin içine girme gibi bir düşüncesi ve projesi yoktur. Ama Türkiye'nin, Kafkasya'nın ve Orta Asya'nın çeşitli hesaplarla istikrarsızlaştırılması çabalarına rıza göstermesi de mümkün değildir. Aynı hassas coğrafyada birlikte yaşamak zorunda olan ülkelerin ilişkilerini, karşılıklı anlayış, yardımlaşma ve iş birliği üzerine bina etmesi sadece bölgenin değil, bütün dünyanın yararına olacaktır.

**Saygıdeğer Milletvekilleri,
Sayın Basın Mensupları,**

Geçen hafta ülkemizi ve Türk dünyasını sevince boğan Galatasaray'ın UEFA Kupasını kazanması sadece Türkiye'de ve Avrupa'da yaşayan Türklere değil; Azerbaycan'dan Türkmenistan'a, Özbekistan'a, Kazakistan'a, Kırgızistan'a kadar bütün Avrasya'da, Balkanlar'da, Türk ve İslâm coğrafyasında büyük sevinç ve bayram havası yaşatmıştır. Bu olay, yalın güzelliğin dışında birkaç açıdan dünyadaki durumumu-

zu değerlendirmek bakımından da önem taşımaktadır. Bunlardan ilki, milletimiz büyük başarılarla susamıştır; ikincisi, Türkiye'nin başarısı sadece vatan topraklarıyla sınırlı değildir.

Din, dil ve tarihle bağlı olduğumuz kocaman bir dünyada kendisini bizimle özdeşleştirmektedir. Bu gerçeği görmek zorundayız. Türkiye'nin başarısı onların da başarısı olmaktadır. Üçüncüsü, Türkler Avrupa'dan öğrendikleri futbol tekniğini onları yenecek kadar geliştirip tatbik etmeyi başardıklarını ispat etmişlerdir; sonuncusu ise, başarmak için önce inanmak gerekmektedir. İnanıldıktan sonra yapılacak iş, sadece çalışmaktır.

Galatasaray'a bunları bize hatırlattığı için, Türk insanının kendine güvenip çalıştıkları zaman başaramayacakları hiçbir şeyin olmadığını gösterdikleri için bir kez daha teşekkür etmek istiyorum.

Bugün Türkiye, daha büyük başarılarla özlem duymaktadır. Bu başarı Türkiye'yi küresel sürecin aktörlerinden birisi hâline getirecek, kendi dünyasıyla bütünleşen ve dış dünyayla rekabet eden, yarışan bir konuma taşıyacaktır. Biz inanıyoruz ki, lider ülke Türkiye bunu da başaracaktır.

Bu duygu ve düşüncelerle hepinizi tekrar saygı ve sevgiyle selâmlıyorum.

Sayın Genel Başkanımız

DR. DEVLET BAHÇELİ'nin

06 Haziran 2000 Günü TBMM MHP
Grup Toplantısı'nda Yapmış Oldukları
Konuşma Metni

**Muhterem Arkadaşlarım,
Sayın Basın Mensupları,**

Yüksek heyetinizi, öncelikle sevgi ve saygılarımla selâmlıyorum.

Bilindiği gibi, 57. Cumhuriyet Hükûmetinin görev ve başladığı tarihten bu yana bir yıl geçmiş bulunmaktadır. Bu sebeple de bu haftaki grup çalışmamızı hükûmette geçen bir yılın ayrıntılı bir muhasebesini yapmak üzere plânlamıştık. Ve yine bu çerçevede, Partimizin Araştırma Geliştirme Merkezi'nde tüm partili bakan arkadaşlarımızın katılımıyla bir toplantı düzenlemiştik. Bu toplantıda temel olarak hükûmetin icraatları, verimliliği ve gelecekteki hedef ve projeleri üzerine çok yararlı bulduğum değerlendirme ve analizler ortaya konulmuştu.

Ne var ki, son bir hafta boyunca ülke gündemini işgal eden soruşturma komisyonlarının çalışmalarıyla ilgili tartışmalar bu arzumuzu gerçekleştirmemize engel olmuştur.

Yine bilindiği gibi, Meclis'in bu yasama döneminin geçen yasama döneminden devraldığı meclis soruşturmaları tamamlanarak oylama aşamasına gelmiştir. Bu süreçte ortaya çıkan gelişme ve tartışmalar, siyasî gündemin ana teması hâline getirilmiştir. Özel-

likle soruşturma komisyonlarının birinde partili milletvekillerimizin vicdanî kanaatlerini ifade eden oyları hakkında, gelişigüzel birçok görüş dile getirilmiş, spekülasyonlar yapılmaya başlanmıştır. Partimiz, bu gelişmeler karşısında siyasî gündemde merkezî bir konum kazanmıştır.

Gelenen bu aşamada, genel bir değerlendirme yapmak, meselenin bazı veçheleriyle kavranmasına yardımcı olmak, bizler açısından bir zorunluluk hâline gelmiştir.

Kıymetli Dava Arkadaşlarım, Saygıdeğer Basın Mensupları,

Huzurlarınızda bir hususun altını öncelikle ve özellikle çizmek istiyorum.

Milliyetçi Hareket Partisi'nin bu meselenin ve tartışmaların odağında görünüyorsa olması, aslında bir gerçeği değil, yanılığın ifade etmektedir. Çünkü Milliyetçi Hareket Partili milletvekilleri, ne dosyaların konusudur ne de yolsuzluk ve usulsüzlük iddialarının tarafıdır. Milletvekillerimiz, sadece Anayasamızın ve milletimizin verdiği temsil yetkisinin bir parçası olan denetim görevlerini yerine getirmektedirler, hem de lâıykıyla getirmektedirler. Bundan da kimsenin şüphe etmeye ya da rahatsız olmaya hakkı yoktur.

Çünkü, Milliyetçi Hareket Partisi, hükümet etme sürecinde sergilediği uzlaşmacı, seviyeli ve duyarlı yaklaşımını, diğer siyasî faaliyetlerinde de titizlikle uygulamaya çalışan bir partidir. Seçim öncesinde ve sonrasında sergilediğimiz bu siyasî anlayışımız, gelecekte de değişmeyecektir. Dolayısıyla, Türk siyasetinin kötü bir alışkanlığı hâline gelen basit siyasî hesaplara ve çıkarıcılığa dayalı yaklaşımlar, partimizin hiçbir zaman tenezzül etmeyeceği bir tavidir. Bunu en iyi bilmesi gerekenler şüphesiz bizimle bir yıldır iktidar ortaklığı yapanlardır.

Şimdi zihnimizi ister istemez şu sorular kurcalayacaktır. Dört-beş gündür koparılmaya çalışılan fırtına neyi ifade etmektedir? Yapılan açıklama ve eleştiriler gerçekte hangi manaya gelmektedir? Ve son olarak yolsuzluk ile mücadele ve temiz siyaset, Türk demokrasisi için hangi anlama gelmektedir ve 57. Hükümet bunun neresindedir?

İzninizle bu soruları en sondan başlayarak cevaplandırmak istiyorum. Cevaplandırırken de tabîî ki ülkemiz ve milletimiz karşısında sahip olduğumuz görev ve sorumluluklarımızı gözardı etmeyeceğiz. Ve yine partimize yönelik açıklamalarda bulunanların seviyesine inmeyeceğiz. Çünkü bizler, siyaseti, sadece milletimize ve ülkemizin geleceğine hizmet için yaptığımızı unutma lüksüne sahip değiliz.

Değerli Arkadaşlarım, Sayın Basın Mensupları,

Hepinizin yakinen bildiği gibi, yolsuzluk aynı yoksulluk gibi, toplumsal ve siyasal dokuyu kemirip tahrip eden kanserli hücreler gibidir. Toplumsal ve siyasal dokunun bu tahribattan kurtulması, öncelikle bu hücrelerle yapılacak mücadeleye ve bu mücadeleden elde edilecek başarılarla bağlıdır. Daha sonra yapılması gereken ise, siyasî bünyeyi hastalıklara karşı koruyacak şekilde takviye etmektir.

Türk demokrasisi özellikle 1990'lı yılların başından itibaren ciddî bir yozlaşma ve istikrarsızlık süreciyle iç içe yaşamaktadır. Demokratik uzlaşma kültürünün yeterince gelişmediği, seviyesiz ve ilkesiz üslup ve yaklaşımların cirit attığı bir siyasî yapı varlığını korumaktadır. Zaman zaman ön plâna çıkan kaba bir demogoji, iktidar açlığı ile ikbal avcılığının gizlenemez boyutlara ulaşması, sağduyu, ölçü ve samimiyet gibi değerlerin zayıflığı sadece akademik ve fikrî çalışmalarda vurgu yapılan temalar olmamıştır. Milletimizin siyasete ve siyasetçiye güveni giderek azalmış, 90'lı yıllarda siyaset çok ciddî boyutlarda itibar erozyonuna uğramıştır.

Böyle bir siyasî yapının etik zemini, hiç şüphesiz yolsuzluk olguları ve iddiaları ile daha da zayıflamış-

tır. Hatta bir etik zemine sahip olup olmadığı bile tartışma konusu yapılmıştır.

İşte, Milliyetçi Hareket Partisi'nin temiz, ilkeli ve seviyeli siyaset konusuna sık sık vurgu yapması, bu ve benzeri meselelerde elinden gelen çabayı sarfetmesi, bu yüzdendir. Sadece siyasî rakiplerine karşı değil, kendi içinde de bu prensipleri savunması ve hayata geçirmeye çalışmasının temelinde de bu anlayış yatmaktadır.

18 Nisan seçimleri bu açıdan bir dönüm noktası olmuş, halkımız siyasî hayatın ciddî bir kimlik değişimi yaşamasını arzuladığını ortaya koymuştur.

Böyle bir süreçte kurulan 57. Cumhuriyet Hükûmeti de Türkiye Büyük Millet Meclisi gibi, ister istemez bu beklentilerin ve taleplerin birincil muhatabı olmuştur. Zaten bunun içindir ki, koalisyon protokolünde ve hükûmet programında bu meseleye özel bir önem verilmiştir.

Tam bir yıl önce yine bu kürsüden sizlere seslenirken kullandığımız ifadeler aynen şöyledir: "Devlet idaresi, milletimizin bize emanetidir. Yağmacılığa ve kayırmacılığa asla meydan vermemek, müsaade etmemek de bizim vazifemizdir... Yerleşik demokrasi-lerde en büyük ayıplar, sosyal ve siyasî suçlar, nüfuz suiistimali ile ilgili suçlardır..."

Bu görüş ve uyarılar, öncelikle kendimiz için, daha sonra da halka hizmet mevkiinde olan herkes içindir.

Benzer şekilde, 57. Hükûmeti oluşturan üç partinin müşterek iradesini yansıtan koalisyon protokolünde de bu çerçevede bir duyarlılık ortaya konmuştur. Protokolde yer alan şu cümle, 4 Haziran 1999 tarihinde mecliste okunan hükûmet programında da aynen yer almıştır. Buna göre;

"Hükûmetimiz, hukukun üstünlüğü ve hukuk devleti ilkelerine bağlılığının gereği olarak, yargının daha verimli ve etkili çalışabilmesini sağlamayı; aynı zamanda organize suç örgütleriyle, çetelerle, yolsuzluklarla mücadeleyi her türlü yasal imkân ve vasıtalarla yararlanarak sürdürmeyi öncelikli görevleri arasında saymaktadır."

**Muhterem Dava Arkadaşlarım,
Saygıdeğer Basın Mensupları,**

Buraya kadar yaptığımız açıklamalardan çıkarılması gereken ilk sonuç şudur: Milliyetçi Hareket Partisi, yolsuzluklarla ve haksızlıklarla mücadelede samimidir ve kararlıdır. Böyle bir suçu işleyen Milliyetçi Hareket Partili bile olsa, yasaların ve kamu vicdanının öngördüğü şekilde gerekenin yapılmasından

kaçınmamız mümkün değildir. Çünkü, bizler, zahmetli de olsa, acı da olsa siyasetin ahlâkî bir alt yapıya kavuşması gerektiğine inanıyoruz.

Çıkartmamız gereken ikinci sonuç, son günlerde yaşanan gelişme ve yapılan tartışmalarla ilişkilidir. Partili milletvekillerimizin soruşturma komisyonlarında meseleye yaklaşımı, siyasî değil ahlâkî, ön yargılı değil vicdanî kanaatlerini yansıtmaktadır. Zaten, Anayasanın da çok önem atfettiği ve usulünü belirlediği meclis soruşturması sürecine, başka türlü yaklaşılması mümkün değildir. Diğer siyasî parti temsilcilerinin hangi saikle hareket ettiği meselesi ise, bizi ilgilendirmemektedir.

Bütün bu sebeplerle, soruşturma dosyalarının muhatabı durumundaki iktidar ortağımız olan partinin yöneticilerinin alelâcele ve peşpeşe yaptığı açıklamaları, hem üzücü hem de düşündürücü bulmaktayız.

Partimize yönelik değerlendirmeler, her şeyden önce ön yargılı, aceleci ve duygusal bir bakış açısının ürünleri olmuşlardır.

Bize göre, meclis soruşturma komisyonlarının Yüce Divan'a sevk kararı vermemesi muhatapların aklanması anlamına gelmeyeceği gibi, sevk kararı vermesi durumunda da suçluluk kanıtlanmış olmayacaktır. Nihaî yargı merciî, Yüce Divan'dır, kamu vicdanıdır.

Yine unutulmamalı ki, geçmişte yaşanan siyasî kan davalarının sebebi de tarafı da Milliyetçi Hareket Partisi değildir. Milletvekili arkadaşlarımla kanaatleri de siyasî saiklere göre değil, vicdanî ve ahlâkî ölçülere göre şekillenmiştir. Her soruşturma komisyonunda farklı tercihlerin ortaya çıkmış olması, bunun kanıtlarından biridir.

Adı geçen soruşturma dosyalarının odağında yer alan parti yöneticileri gelinen noktayı nezaket kurallarını aşan üslûpla yorumlamaya çalışmıştır. Bu kişilerin meseleyi, hükûmet meselesi olarak takdim etmesi ve partimize yönelik tehditler savurmaya yeltenmesi üzerinde de durmak istiyorum.

Özellikle bazı parti yöneticilerinin ağzından çıkan kulağı duymayacak kadar kendilerini kaybettiği görülmektedir. Aslında bu tür üslûp ve beyanlar, siyasî mücadeleye ve meclis soruşturmasına nasıl yaklaşıldığını göstermesi bakımından anlamlı ve öğretici olmuştur. Bizler, öfke ve telâşın bu boyutlara ulaşmasını anlamakta güçlük çekiyoruz.

Bunun yanında, ortaya çıkan tablonun koalisyonu oluşturan partilerin birbirlerine karşı, ciddî bir güvensizlik ifadesi ve ortaklığın gözden geçirilmesi şeklinde yorumlandığı göze çarpmaktadır. Bu her şeyden önce, ortaklık hukukunun yanlış algılanmasından ve tanımlanmasından kaynaklanmaktadır.

İktidar ortaklığında esas, koalisyon protokolü ve hükûmet programıdır. Her yerde ve zamanda hükûmeti oluşturan partilerin sorumluluklarının çerçevesini bu belgeler belirlemekte, karşılıklı sorumluluk da bu belgelerin yürürlüğe giriş tarihiyle başlamaktadır. Bunun yanında, Koalisyon Protokolüyle de karara bağlanmış olan " Liderler Zirvesi" hükûmet içi sorunların ve faaliyetlerin ele alındığı önemli bir plâtfon oluşturmuştur. Bu yöntemin kullanılması, düne kadar gereksiz tartışma ve çatışmaların önüne geçilmesine vesile olmuştur. Bütün bunların dışında bir arayış ve yorum çabası ise, sadece koalisyonun ahengini olumsuz yönde etkilemez, aynı zamanda siyasetin doğasına da aykırılığı ifade eder. İşte, Milliyetçi Hareket Partisi'nin anladığı ve uyguladığı ortaklık hukuku ve karşılıklı güven anlayışı program, protokol ve zirve kararları ekseninde gelişmiştir. Zaten bir yıl boyunca ortaya çıkan uyum ve uzlaşma süreci ile hükûmet icraatları, bu ilkeler ve yaklaşımlar üzerine şekillenmiştir.

Partimize yönelik beyanların sahiplerinin gerçek düşüncelerini bilemeyiz ama, Milliyetçi Hareket Partisi'nin hükûmeti birlikte oluşturup ülkeyi birlikte yönetmeyi üstlendikleri bir koalisyon ortağına güvenmediğini ima etmek bile büyük bir haksızlıktır. Partimiz, bir yıl önce mevcut şartlar dahilinde ülkemiz için en uygun tercihin mevcut yapı olduğuna inanarak kararını

vermiştir.

Bizim ortaklık anlayışımızın özünü bu düşüncelerimiz oluşturmaktadır. Bu anlayışımız, aynı zamanda meclis soruşturma komisyonlarının çalışmalarına herhangi bir müdahalede bulunmamıza da engeldir. Çünkü, Milliyetçi Hareket Partisi, bu ve benzeri konularda, başkalarının zaman zaman yaptığı gibi, ön yargılı bir şekilde yaklaşmayacak, siyasî çıkar hesapları yapmayacak kadar prensip sahibi bir partidir.

Bu çerçevede son olarak şu hususları vurgulamayı gerekli görüyorum: Aslında, karşılıklı güven bu şekilde zarar görür görüşü ile, bu güvenin zaten güçlü bir şekilde oluşmadığı kabul edilmiş olmaktadır. Partimizin hükûmetin uyumu ve başarısı konusunda sergilediği tavırlar, fedakârlıklar ortadayken, istikrar ve uzlaşma zemininin oluşması için gösterdiği çabalar belliyken, bu ve benzeri görüşleri dile getirmeyi anlamak mümkün değildir. Partimizin, seçim beyannamesinde yer alan birçok politika ve öneriyi, siyasî ve ekonomik istikrarın bir an önce tesisi uğruna ertelediği unutulmamalıdır.

Hükûmetlerin nasıl kurulacağı ve çalışacağı da bir partinin yöneticilerinin isteğine ya da çıkarlarına göre değil, önce yasalara, daha sonra da siyasî temüllere göre belirlenmektedir. Bu yönde yapılmış subjektif beyanların sahiplerinin serinkanlı bir değer-

lendirme yaptıklarında hatalarını daha kolay fark edeceklerine şüphe yoktur.

Bu arada, muhalefet partilerinin bazı sözcülerinin yaptığı açıklamalar da ilginç, ilginç olduğu kadar da düşündürücü olmuştur. Çünkü, bizatihi kendilerinin de içinde aktör olarak yer aldığı bazı acı olayları hatırlamamızı sağlamıştır. Bu ülke, Refah-Yol döneminde de, 18 Nisan seçimleri öncesinde de, birbirleri hakkında soruşturma dosyaları hazırlayıp önergeler veren partilerin daha sonra neler yaptığını iyi bilmektedir. Yaptıkları suçlamalar ile soruşturma komisyonlarında takındıkları tavırlar arasında bariz farklılıklara dair birçok önemli örnek, hafızalarımızdaki canlılığını korumaktadır.

Yine, medyamızın gelişmeler karşısında sergilediği ikircikli tavırlar da dikkat çekici boyutlara ulaşmıştır. Başlangıçta, meclis, alaycı bir edayla aklama-paklama yapmakla suçlanmış, daha sonra çok farklı bir yaklaşım sergilenmiştir. Temiz toplum, temiz siyaset kampanyalarının bayraktarlığını yapan basınımızın bu ve benzeri konularda daha tutarlı ve duyarlı olmasını beklemek hakkımızdır.

**Kıymetli Arkadaşlarım,
Saygıdeğer Basın Mensupları,**

Bütün bu gelişmeler ve yapılan tartışmalar, özellikle bir gerçeğin önemini bir kez daha ortaya koymuş bulunmaktadır. Yeni yüzyıla adım attığımız bir zaman diliminde, hâlâ sağlıklı siyasî ilişkiler geleceğini tesis etmekten uzakta bulunuyoruz. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin denetim yetkisini kullanması sürecinde ortaya çıkan sorunlar, bu müessesenin siyasî çekişmelerde silâh olarak kullanılmasından mutlaka vazgeçilmesi gerektiğini, bir kez daha göstermiş bulunmaktadır.

En az bunun kadar önemli bir başka nokta da siyasî etiğin yerleşmesi için bütün partilerin samimî, dürüst ve açık bir çabayı sergilemesi zorunluluğunun ortaya çıkmış olmasıdır.

Demokratikleşme talepleri de, projeleri de, ancak o zaman sahici bir karakter kazanacak, demokratik kültür gelişip toplum-siyaset kucaklaşması mümkün hâle gelecektir.

Aynı şekilde, hem hükûmet ortakları arasında hem de meclis ile hükûmet, millet ile hükûmet arasında güven gelişmiş olacaktır. Bu sacayaklarından birinde meydana gelecek aksama, sadece siyasî istikrarsızlığı değil, ahlâk ve temsil zaafiyetini de beraberinde getirecektir.

Milliyetçi Hareket Partisi'nin meseleye yaklaşımı

bu kadar açık ve nettir. Bunu anlamayanlar var ise, artık bu bizim değil, onların problemidir. Partimiz, benzer bir yaklaşımın, kararlılığın diğer siyasî partiler tarafından da benimsenmesi gerektiğine inanmaktadır.

Bunu göz önüne almadan yapılan değerlendirmeler ile gelişigüzel açıklamalar, "kendine iğne batırmadan başkasına çuvaldız batırmaya kalkışmak"tan ibaret olan polemiklerdir, basit siyasî manevralardır.

Bizim, bu tür siyasî manevralar karşısında, temel prensiplerimizden ve hedeflerimizden vazgeçmemiz mümkün değildir. Milliyetçi Hareket Partisi'ni daha hâlâ tanıyamamış olanlar da bunu er ya da geç anlayacaklardır. Unutulmamalı ki Türk Milliyetçileri, her şartta aziz milletine hizmet etmesini bilen bir geleceğin temsilcileri, hem de tarihî bir misyonun sahibidirler.

Konuşmama bu duygu ve düşüncelerle son verirken hepimizi bir kez daha saygıyla selâmlıyorum.

Sayın Genel Başkanımız

DR. DEVLET BAHÇELİ'nin

13 Haziran 2000 Günü TBMM MHP
Grup Toplantısı'nda Yapmış Oldukları
Konuşma Metni

**Değerli Arkadaşlarım,
Sayın Basın Mensupları,**

Konuşmama başlarken hepinizi en iyi dileklerle selâmlıyorum.

Öncelikle Devlet Başkanı Hafız Esad'ın vefatı dolayısıyla yakın komşumuz Suriye halkına başsağlığı dileklerimi iletmek istiyorum. Hepinizin bildiği gibi Hafız Esad, Suriye'nin son otuz senesine damgasını vurmuş ve dolayısıyla hem ülkelerimiz arasındaki ilişkilerde ve hem de Orta Doğu'nun yakın tarihinde en önemli aktörlerden birisi olmuştur. Hafız Esad sonrasına ilişkin en büyük temennilerimizden biri, Suriye'nin iç çalkantı ve bunalıma sürüklenmemesidir. Yine son bir yıldır, başta Türkiye olmak üzere bölge ülkeleri ile ilişkilerinde takip ettiği barışçı siyasetin kesintiye uğramamasıdır.

Hafız Esad'ın dünya yüzünde yaptıkları bütün safhalarıyla artık tarih kayıtlarında mevcuttur. Gerek ölümün tazeliği ve gerekse kardeş Suriye halkının lideri olması hasebiyle kişisel değerlendirmeleri bir tarafa bırakmakta, buna karşılık genel çerçevede bir değerlendirme yapmakta ise fayda mülâhaza etmekteyiz.

Hafız Esad yönetiminde Suriye, ne yazık ki uzun yıllar boyunca âdeta bütün dünyanın teröristle-

rini eğiten, destekleyen bir üs vazifesi görmüş, terörizmi dış politikasında bir araç olarak kullanmaya başlamıştır. Ülkemizi ve insanlarımızı yıllar yılı üzen, yaralayan bölücü- yıkıcı terörist unsurlar da yine ne yazık ki Suriye'nin destek ve teşvikleriyle faaliyetlerini sürdürmüşlerdir.

Yüzyıllar boyu iç içe yaşadığımız ve aynı dine mensup olduğumuz Suriye halkını da derinden üzen bu siyaset, geçtiğimiz yıl Türkiye'nin kararlı tutumu ve girişimleri sonucunda Adana Deklarasyonu'nun imzalanması ile son bulmuştur.

Ama, bu siyasetin faturası Türkiye için bir hayli ağır olmuştur. Hâlbuki, en baştan itibaren teröre dayalı böyle bir siyaset yerine, son bir yıldır uygulanan ve sonuçları itibarıyla iki ülkenin de yararına olan barışçı siyaset ilişkilerimize egemen olsaydı şüphesiz ki bundan her iki ülkenin de büyük kazançları olacaktı.

Nitekim, Suriye'nin bölücü terör örgütünün arkasında durmaktan vazgeçmesi ve elebaşını sınır dışı etmesi üzerine önce örgüt geriletilmiş, akabinde de iki ülke arasındaki ticarî, siyasî ve kültürel ilişkilerde olumlu gelişmeler yaşanmaya başlamıştır.

Yine, aynı çerçevede, uzun yıllardan beri Orta Doğu'ya egemen olan istikrarsızlık, savaş ve terörizm

ortamı tüm bölgenin kaderini yakından etkilemiş, bu büyük coğrafya, bütün tabîî zenginliklerine, tarihî ve kültürel varlıklarına rağmen gelişememiştir.

Bugün hâlâ, İslâm dünyasında birlik sağlanabilmiş, ülkeler arasında ciddî, samimî ve verimli bir iş birliği ortamı tesis edilebilmiş değildir. Yüzlerce yıl aynı devlet idaresinde, kardeşçe birlikte yaşayan milletler, şu anda kendi aralarında derin ihtilâflar içerisinde bulunmaktadır.

Bizim dilek ve temennimiz, İslâm aleminin yeni yüzyılda geçmişte yaşanan acı deneyimlerin ışığında birlik ve beraberlik içerisinde hareket etmesi, Orta Doğu'ya kalıcı bir istikrar ve barış ikliminin hâkim olmasıdır.

Değerli Dava Arkadaşlarım, Saygıdeğer Basın Mensupları,

Hatırlanacağı üzere, meclis soruşturma komisyonlarının büyük ölçüde tamamlanmasıyla birlikte başlayan tartışmalar, geçen hafta boyunca siyasî gündeme damgasını vurmuştur. Bu bağlamda, özellikle siyasî etik, hükûmet-meclis ilişkileri gündeme gelmiş, komisyon kararları üzerine çok çeşitli yorum ve eleştiriler yapılmıştır.

Partimiz de bu meselelere yaklaşımını yine bu kürsüden genel siyaset üslûbu içinde ayrıntılı olarak ortaya koymuş; kamuoyunu aydınlatmaya çalışmıştır. Halkımızın da takdir ettiği gibi, partimizin konuya yaklaşım biçimi, kimseyi peşinen aklama ya da karalama yanlışlığına düşmeden, suçlama yerine ilkeleri ve açıklığı esas alan bir titizliği ifade etmiştir. Hiç kimse-nin Milliyetçi Hareket Partisi'nin tavrından rahatsız ol-maya hakkı yoktur dememizin temel sebebi de budur.

Diğer siyasî partiler ise, genellikle samimiyet ve ciddiyetten uzak bir şekilde çok çeşitli hesapların izle-rini taşıyan bir yaklaşım sergilemişlerdir. Hatta bazı siyasetçiler, kendi geçmişini, duruşunu ve söylemini sorgulama ihtiyacı hissetmeden başkalarına dil uzat-maya çalışan, kendi içinde bariz çelişkiler içeren açık-lamalar yapmakta beis görmemişlerdir.

Bu çerçevede, olayların ve tartışmaların sebep-leri, sorumluları ve çözüm yolları yerine, muhtemel siyasî yansımaları, koltuk hesapları ve karşılıklı suç-lamalar ön plâna çıkmıştır. Kısacası, meselenin özü ve boyutları gözden kaçmış ya da kaçırılmış, yine ha-vanda su dövülmeye başlanmıştır. Bütün bunlar so-nuç itibarıyla halkımızı trajikomik siyasî sahnelerle karşı karşıya bırakmış, siyasetin inisiyatif alma ve iti-bar kazanma ihtiyacına cevap verilememiştir.

Muhterem Dava Arkadaşlarım, Saygıdeğer Basın Mensupları,

Yolsuzluk ve usulsüzlük meselesi, Türkiye için bugünün değil, uzun yılların bir meselesidir. Milliyetçi Hareket Partisi'nin gündemine yeni giren bir konu da değildir. Yıllardır bu noktaya vurgu yapan, son olarak da bu konuda bağımsız bir proje geliştirerek kamu-oyunun takdirine sunmuş olan bir siyasî partidir.

Hafızalar yoklandığında günümüzden yaklaşık 15 ay önce Türk seçmeninin huzuruna "Yolsuzlukla Mücadele Projesi"yle çıktığımız hatırlanacaktır. 18 Ni-san seçimleri öncesinde gündeme getirdiğimiz bu projede, bugün özellikle aklama-karalama tartışma-larının tarafları olan partilerin şikâyet ettiği birçok konu-ya işaret edilerek çözüm yolları önerilmiştir.

İzninizle konuşmama, bu projeden hem güncel-liğini hem de önemini koruyan bazı pasajlar aktararak devam etmek istiyorum:

"Yolsuzlukların, toplum hayatını, demokratik re-jimi ve ahlâkî değerleri tahrip etmesi nedeniyle, Milli-yetçi Hareket Partisi yolsuzlukla mücadeleyi millî si-yaset konusu olarak görmektedir... Yolsuzluklar, hu-kuk devleti ilkesini temelden zedelemekte ve bütün vatandaşların kanun önünde eşitliği ilkesini ortadan kaldırmaktadır. Bunların yanı sıra yolsuzluklar, siyasî otoriteye duyulan saygıya büyük zarar vermekte,

devlet-millet yabancılaşmasına sebep olmaktadır."

Projenin "Giriş Bölümü"nde yer alan bu değerlendirmelerin ardından, şimdi de "Siyasî Yozlaşmanın Önlenmesi" bölümünden bazı hususları, sizlerin ve kamuoyunun dikkatine sunmak istiyorum:

"...Yolsuzluklar ve usulsüzlüklerin kamuoyunu sürekli meşgul etmesine rağmen, bu konularda somut adımların atılamaması, Temiz Siyaset-Temiz Yönetim beklentilerini boşa çıkarmakta, siyasetin yozlaşmasına ve toplumsal değerlerin aşınmasına sebep olmaktadır.

1991 Genel Seçimlerinin temel konusu yolsuzluklar olmuş, çok büyük yolsuzluk dosyalarından söz edilmiş ve bunun ardından kurulan 49. Hükûmette bir devlet bakanı 'yolsuzluklarla mücadele'den sorumlu olarak görevlendirilmiştir. Ancak bu bakanlık daha sonraki hükûmetler tarafından yolsuzlukla suçlanmıştır..."

Yine aynı bölümde şu hususun altı özellikle çizilmiştir:

"Anayasanın 100. ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İç Tüzüğü'nün 107-113. Maddelerinde "Ceza Ön Soruşturması" niteliğinde denetimsel bir kurum olarak düzenlenen Meclis Soruşturması, bu hukukî niteliğinden çıkarılıp âdeta siyaset arenasındaki düellolarda kullanılan bir silâh hâline getirilmiştir."

Son olarak öneriler kısmından bir paragrafı bil-

gilerinize sunmayı gerekli görüyorum:

"Başbakan ve bakanlar hakkındaki yolsuzluk iddiaları nedeniyle TBMM Genel Kurulunda soruşturma açılmasını takiben, söz konusu iddiaların Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca da adlî soruşturmasının yapılmasına imkân sağlayacak anayasal düzenlemeler yapılmalıdır. Böylece yolsuzluk iddialarının karalama ve aklama şeklinde siyasî pazarlıklara konu edilmesi önlenmelidir."

Evet, değerli arkadaşlarım görüldüğü gibi, partimizin bugün tartışılan meseleler hakkında dün söyledikleri bunlardır ve bugünde aynı duyarlılığı sergilemeye özen göstermektedir. Bizim temennimiz, siyasî mücadeleyi kan davası hâline getirenlerin, siyasî hırslını aklın önüne geçirenlerin, bütün yaşananlardan gerekli dersleri çıkartmasıdır. Yine, her fırsatta partimize dil uzatmayı alışkanlık hâline getiren ana muhalefet partisinin bazı yöneticilerinin arada sırada da olsa aynaya bakma zahmetine katlanmasıdır. Çünkü, köşe yazarlarının ve türkülerin arkasına sığınmak onları güçlü ve haklı yapmayacağı gibi, tutarsızlıklarını ve yanlışlıklarını gizlemeye de yetmeyecektir. Unutulmamalı ki bütün gelişmeler ve tartışmalar halkımızın gözü önünde cereyan etmekte, demokrasimizin ve ülkemizin içine düştüğü sıkıntıların sebepleri ve sorumlulukları iyi bilinmektedir.

Huzurlarınızda, Türk toplumunun ve siyasetinin bu meyanda dün ve bugün karşı karşıya kaldığı tartışma ve sorunlardan bazı genel sonuçlar çıkartarak halkımızın dikkatine sunmak, daha sonra da bir başka gündem maddesine geçmek istiyorum.

1-Ülkemizde son yıllarda siyasî yozlaşma süreci ile birlikte, kültürel ve ahlâkî erozyon da yaşanmaktadır. Toplumsal dayanışma ve iş birliği anlayışının zayıflaması ve özellikle medyanın kültürel değerlerimize yeterince özen göstermeyişi yanında, uzun yıllardır devam eden yüksek enflasyon, işsizlik ve gelir dağılımı adaletsizliği gibi belli başlı sosyoekonomik sorunlar, bu düşündürücü tablo üzerinde belirleyici olmaktadır. Sosyal ve siyasî bünyemizin bu tür olumsuzluklar karşısındaki direncinin artırılması zorunludur.

2-Toplum-siyaset ilişkilerinin onarılmasında yolsuzluklarla mücadelenin stratejik bir öneme sahip olduğu unutulmamalıdır. Dolayısıyla yolsuzluklarla mücadeleyi zaafa uğratacak, halkımızın zihninde soru işaretlerinin doğmasına yol açacak fikir ve eylemlerden uzak durmak önem taşımaktadır.

3-Yolsuzluk ve usulsüzlüklerin üzerine kararlılıkla gidilmesi için öncelikle bütün siyasî partilerin samimî ve tutarlı bir tavır sergilemesi gerekmektedir. Aynı duyarlılığın medya ve sivil toplum kuruluşları tarafın-

dan da ortaya konması şarttır.

4-Siyasî çekişme ve hesapların, meselelerin esasını gizlemesine izin verilmemelidir. Bu bağlamda, "suç işleme" ile "hizmet etme" arasında ilişki kuran çarpık meşrulaştırma mantığına bilerek veya bil-meyerek sarılmaktan kaçınmak gerekmektedir. Doğru ve anlamlı olan, devletin, yolsuzluk ve usulsüzlükleri en aza indirerek etkin, verimli ve adil hizmet üretebilmesidir.

5-Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni ve siyasî hayatımızı aklama-karalama ikileminden çekip çıkaracak yeni siyasî üslupların ve hukukî mekanizmaların bir an önce hayata geçirilmesi zorunludur.

Bugün ülke gündeminde yer alan meclis soruşturma dosyalarının da siyasî çekişmelere kurban edilmemesi için bu çerçevede ele alınması gerekmektedir.

Şimdi bütün siyasî partilere ve kamuoyuna şu hususları bir kez daha hatırlatmayı gerekli görüyorum. Milliyetçi Hareket Partisi, Türkiye'de huzur, istikrar ve gelişmeden yanadır. Bunun için de bugüne kadar üzerine düşen görev ve sorumlulukları bütün siyasî risklerine rağmen büyük bir fedakârlıkla yerine getirmekten kaçınmamıştır. Bizim yolsuzluklarla mücadele konusunda gösterdiğimiz hassasiyet, her şeyden önce siyasetin yeniden itibar kazanmasına

yöneliktir. Yolsuzluklarla mücadele istikrarın alternatifi değil; tam aksine istikrarın meşruiyetini sağlayan bir ahlâkî tutarlılığı ifade etmektedir. Meclis soruşturma komisyonlarında milletvekillerimizin sergilediği tavırlar, ahlâkî ve vicdanî kanaatlerinin ürünleridir. Bu konuda ileri sürülen "siyasî hesap iddiaları" gerçeklerle bağdaşmadığı gibi, bugüne kadar "temiz siyaset-temiz toplum" sloganını savunanların bizim bu hassasiyetimiz karşısındaki yaklaşımları da oldukça düşündürücüdür.

Bazı siyasetçilerin, köşe yazarlarının ve siyaset yorumcularının partimizi bir siyasî oyun ve hesap içinde gösterme çabaları, bizi, istikrarı bozan bir unsur gibi takdim etme gayretleri, aslında istikrar içinde yolsuzluklarla mücadele edilemeyeceği gibi bir anlayışı ifade etmektedir.

Burada bir noktayı açıkça ifade etmek istiyorum. Milliyetçi Hareket Partisi'nin maksadı, herhangi bir siyasî partiyi ya da bir lideri töhmet altında bırakmak veya suçlamak değildir. Yolsuzlukla mücadelenin siyasî hesaplaşmalara alet edilmemesi gerektiği zaten hükümet programında da belirtilmiştir. Biz, şimdi bunun hayata geçirilmesini öneriyoruz.

Kısaca ifade etmek gerekirse, bu tür yolsuzluk soruşturmalarının siyasî yaklaşımlar içerisinde mülâ-

haza edilmekten kurtulmasının yolu, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısına bu tür durumlarda soruşturma yetkisi verecek bir anayasa değişikliğine gitmekten geçmektedir. Dolayısıyla, Anayasa'nın 83. ve 100. maddelerini bir an önce değiştirerek yolsuzlukla mücadeleyi hukukî ve kurumsal yapıya kavuşturmak, siyasî zaafiyetlerden arındırmak mümkün olacaktır. Ayrıca, bu değişiklikte birlikte şu ana kadar soruşturma komisyonlarında görüşülerek Yüce Divan'a sevk edilen veya reddedilen bütün dosyaların Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına intikali de sağlanmalıdır.

Muhterem Dava Arkadaşlarım, Sayın Basın Mensupları,

Bilindiği gibi, ülkemiz büyük bir kararlılıkla bir zoru aşmaya, yaklaşık 20 yıldır başarısız bir işi başarmaya çalışmaktadır. Ekonomide uygulamaya koyduğumuz enflasyonu yenme, ekonomiyi içine düşürülmüş bulunan dar boğazdan kurtaracak, ekonomide yanlış yapılanma diyebileceğimiz üretim ve büyüme yerine, enflasyon-faiz, iç ve dış borçlar çerçevesinde sıkışmış ilişkileri kökten değiştirecek adımlar atılmaya başlanmıştır.

Bunun ilk neticeleri bilindiği gibi faizlerde ortaya çıkmış, bunu enflasyon oranlarındaki belirgin bir dü-

şüş izlemeye başlamıştır. Bugün Türkiye, sadece enflasyona veya ekonomideki kötü gidişata dur demiyor, 21. yüzyıla adım attığımız bir dönemde kendisini ekonomik ve toplumsal olarak üstün bir şekilde inşa etmenin çarelerini ortaya koymuş oluyor.

Çağdaş toplumların içinde yaşadığı teknolojik ve ekonomik değişme hızını yakalayamayan toplumların ayakta kalması mümkün değildir. Türkiye'nin bu çağı yakalaması, öncelikle üretim teknolojilerinde modern ekonomilerin ulaştığı seviyeyi yakalamasıyla mümkündür. Faizlerin yüzde yüz ellileri aştığı, enflasyonun yüzde yüzler seviyesinde dolaştığı zamanlar, artık geride kalmaktadır. Bu gelişmeler rant ekonomisine dayalı çıkar gruplarının ülkenin ekonomik kaynaklarını keyfi olarak kullandıkları bir devrin kapandığının işaretleri olarak görülmelidir.

Türkiye'nin yeni bir büyüme bir stratejisine yönelmesi için gerekli olan istikrar sağlanmaya başlamıştır. Bütün bunlar bize, Türkiye'nin doğru politikaları tercih ettiğinde istenilen hedeflere ulaşabileceğini göstermesi bakımından önemlidir.

Değerli Arkadaşlarım,

Kıymetli Basın Mensupları,

Bugün Türkiye bir dönüm noktasındadır. Bu gelinen noktada gösterilen kararlılık, aldığımız siyasî

risk ve sorumluluk bilinciyle bu gelinen noktadan daha ilerisine gitmek zorunda olduğumuzu biliyoruz. Zaten popülizme kaymayan ve büyük fedakârlıklar içeren tavrımızın sebebi de budur.

Türkiye'nin önündeki hedef bellidir. Dünyada küresel ölçekte rekabet ve mücadelelerin yaşandığı yeni ilişkiler sürecinde, Türkiye'nin bu ilişkilerin dışında kalması veya bunlara mahkûm olmasına seyirci kalamayız. Dünyanın yeniden şekillendiği bu süreçte sürüklenen bir Türkiye değil, bölgesel etkinliği artan, kendi coğrafyasında bölgesel güç hâline dönüşmeyi başaran, küresel ilişkilerin şekillenmesine katkıda bulunan bir Türkiye'yi inşa etmek, gerçekleştirmek istiyoruz. Bunun yolu, öncelikle ekonomik istikrarı sağlamaktan, Türkiye'yi istikrar içinde gelişme yoluna sokmaktan geçmektedir.

Yıllardır takip edilen politikaların artık Türk ekonomisini yönetilemez hâle getirmiş olması, Türkiye'yi bir yol ayrımına getirmiş bulunmaktadır. Bir tarafta Türkiye'yi küçülten, ekonomiyi felç eden politikalar, diğer tarafta büyümeyi ve gelir dağılımında düzelmeyi teşvik eden politikalar vardır. Bizim temel tercihimiz istikrar içinde kalkınma, gelişme içinde adil paylaşım sağlayacak olan bu ikinci tür politiklardır.

Yakın zamanlara kadar sürdürülen popülist poli-

tikalar bir taraftan gelir dağılımını bozmuş, enflasyonu azdırmış, halkın büyük bir kısmının reel gelirini düşürerek yoksullaştırmıştır. Netice itibarıyla, artık gününbirlik popülist politikalar, halkı sürekli aldatan ve ülkenin ekonomik kaynaklarını israf eden yaklaşımlar terk edilmiştir.

Bu politikalar uygulanırken bizim ilk adımda sınıktısını çektiğimiz olay, düşük gelir gruplarının durumunu iyileştirecek, gelir dağılımını düzeltecek yaklaşımları ancak belirli bir vadede uygulayabilecek olamazdır. Özellikle çalışanlara, düşük gelir gruplarına gelir transferi yapmak, ancak enflasyonu yendikten sonra takip edilmesi mümkün olabilecek yaklaşımlardır.

Son günlerde açıklanan tarım ürünleri destekleme fiyatlarının küçük üreticiler açısından maliyet yükseklüğünden dolayı bazı sorunlara yol açabilecektir. Halkımız iyi bilmelidir ki mevcut şartlar zorlanarak çiftçimize mümkün olan en iyi fiyat verilmeye çalışılmıştır. Daha önce ayda birkez uygulanan fiyat artışının on beş günde bir uygulanması sağlanarak hububat üreticisinin enflasyona karşı belirli bir ölçüde de olsa korunmasına gayret edilmiştir. Bununla birlikte, Türk

çiftçisinin alın terinin karşılığını tam anlamıyla veremediğimizin de bilincindeyiz.

Fakat şunu da biliyoruz ki enflasyonu teşvik edecek, hedeflerin tutmasını engelleyecek bir taban fiyat politikasını benimsemek de netice olarak gelir dağılımını daha da bozacağı gibi, Türkiye'nin tarımsal verimliliğini azaltan uluslar arası fiyatlar karşısında ülkenin dış ticaretini olumsuz etkileyen, yoksullaştıran politikalar olacaktır. Bu anlamda izlediğimiz yol, Türkiye'nin önünü açan, Türkiye'yi önünü görebilir duruma taşıyacak politiklardır.

Türkiye'de tarım girdi maliyetlerinin çok yüksek olduğu bir gerçektir. Bu çerçevede tarımdaki üreticilerin desteklenmesi gerekmektedir. Türkiye'deki tarımın desteklenmesi, tarımsal ürün fiyatlarının devlet tarafından belirlenmesiyle yapılmaktadır. Fakat, ürün fiyatlandırmasında yapılan desteğin doğrudan doğruya üreticiye yansımadağı görülmektedir. Yapılan hesaplamalarda bu tarz bir desteğin ancak %16'sının üreticiye yansıdığı tespit edilmiştir. Bunun için tarıma verilen destekten üreticinin daha çok yararlanması yönünde çalışmalar devam etmektedir.

Türkiye'de tarımın güçlenmesi ve varlığını sürdürmesi için devlet desteğine büyük ölçüde ihtiyaç olduğu gerçeği görülmektedir. Çünkü tarım sektörünün

millî gelir içindeki payı %14'ün altına düşmüştür. Oysa Türkiye'de nüfusun hâlâ yarıya yakın bir bölümü geçimini tarımdan sağlamaktadır.

Türkiye'de hububat taban fiyatlarının, dünya fiyatlarının üzerinde belirlenmesinde birçok mahsur ortaya çıkmaktadır. Bu çerçevede gıda ürünlerinin özellikle ekmeğin nispî fiyatı yükselmektedir. Oysa dar gelirli kesimlerin bütçe harcamalarının çok büyük bir kısmı gıda tüketimine gitmekte, bu ise gelir dağılımını daha da bozmaktadır. Üstelik buğday tüketicisinin önemli bir kısmı yine tarım sektöründe yer almaktadır. Ayrıca, dünya fiyatlarının üzerinde belirlenen buğday taban fiyatları sebebiyle, yurt dışından çok miktarda buğdayın kaçak yollarla Türkiye'ye girdiği de bilinmektedir.

Türkiye'de tarımın temel problemlerinden bir tanesi de gelişmiş ülkelere nazaran daha düşük verimlilikte oluşudur. Bu verimliliğin düşük olması tarımda çalışanların gelirlerinin düşük olmasına ve tarım sektörünün millî gelir içindeki payının düşük kalmasına yol açmaktadır. Bu ise tarımın verimliliğini yükseltecek modern bir tarım işletmeciliğini yapmayı engellemektedir. Tarım sektörünü, içinde bulunduğu bu kısır döngüden kurtaracak yapısal reform çalışmalarımız

devam etmektedir.

**Muhterem Arkadaşlarım,
Sayın Basın Mensupları,**

Bütün bunlar, Türkiye'nin her alanda topyekûn bir mücadeleyi başlatıp başarmasının önemini ortaya koymaktadır. Bunun için önümüzdeki zamanı boşa harcamamıza sebep olacak ve halkımızı incitecek davranışlardan kaçınmak şarttır. Aksi takdirde insanımızın çektiği sıkıntılar ile yaptığı fedakârlıkların hiçbir anlamı kalmayacağı gibi, geleceğe güveni de sarsılmaya başlayacaktır. Hangi hesap ve niyetle olursa olsun böyle bir duruma yol açmaya hiçbir kimsenin hiçbir şekilde hakkı yoktur.

Bizlerin, meclisimizin ve hükûmetimizin büyük milletimizden aldığı destek devam ettiği sürece başarıya ulaşacağına inancımız tamdır. Zaten Türk siyasetinin başka bir makul seçeneği de bulunmamaktadır. Biz, Türkiye'nin, her türlü engele sorunlara rağmen doğru ve gerçekçi yolda ilerleyeceğine inanıyoruz. Bu inanç, herkes tarafından samimiyetle paylaşıldığında da yeni gelişme hamlemizin manevî dinamosunu oluşturacaktır.

Bu duygu ve düşüncelerle konuşmama son verirken hepinizi bir kez daha saygı ve sevgilerimle selâmlıyorum.

Sayın Genel Başkanımız

DR. DEVLET BAHÇELİ'nin

20 Haziran 2000 Günü TBMM MHP
Grup Toplantısı'nda Yapmış Oldukları
Konuşma Metni

**Kıymetli Arkadaşlarım,
Medyamızın Sayın Temsilcileri,**

Konuşmama başlarken öncelikle hepinizi en iyi dileklerle selâmlıyorum.

Yine, yolsuzluk, istikrar, demokrasi ve ahlâk gibi değer ve kavramların bolca ve gelişigüzel kullanıldığı tartışma ve açıklamalarla dolu bir haftanın ardından bir araya gelmiş bulunuyoruz. Önemli bir bölümü esasa ilişkin olmayan bu tartışmalar, ülke gündemini gereksiz yere boğmasına rağmen, bazı açılardan çok anlamlı olmuştur. Son günlerde yaşanan gelişmelerin ve sıkıntıların hem senaristleri, hem de oyuncularının olanların düştüğü durumlar, bütün çıplaklığıyla gözler önüne serilmiştir. Bu çerçevede, partimizin yaklaşımları ile ilgili olarak yapılan, birçoğu da nezaket ve insaf sınırlarını aşan beyanların üzerinde durmak bizler açısından bir zorunluluk hâline gelmiştir.

Ancak, bu değerlendirmelere geçmeden önce, mutlu bir gelişmeyi bugün sizlerle paylaşmak istiyorum.

Galatasaray'ın büyük zaferinden sonra Milli Takımımız da Avrupa 1/2ampiyonası'nda çeyrek finale kalarak Türk milletinin yüzünü bir kez daha ağartmıştır. Hepsini grubumuz ve partimiz adına canı gönülden kutluyor, kendilerinden daha büyük başarılar beklediğimizi ifade etmek istiyorum.

Bugün yine dokuz değerli ve çalışkan belediye başkanı arkadaşımız, hizmetlerini ve siyasî faaliyetlerini, giderek insanımızın yegâne ümidi hâline gelen Milliyetçi Hareket Partisi bünyesinde devam ettirmeye karar vermişlerdir. Bugün bunun için aramızda bulunuyorlar. Kendileri, inşallah halkımıza en iyi şekilde hizmet etmeye devam edecekler, ülkemizin ve davamızın yükselişinde önemli sorumluluklar üstleneceklerdir. Hepsine grubumuz ve camiamız adına bir kez daha hoş geldiniz diyor, canı gönülden kutluyorum.

**Muhterem Arkadaşlarım,
Saygıdeğer Basın Mensupları,**

Bizim açımızdan, Türkiye'nin temel sorunlarını çözmeye çalışıp, küresel rekabete hazırlanması gereken bir dönemde, yolsuzluklarla mücadelenin ülke gündeminde birinci sırada yer alıyor ve tartışılıyor olması bir talihsizliktir. Hem bütün siyasî partilerin seçim beyannamelerinde, hem de hükûmetimizin programında vurgulanmış olan bu konuda geline nokta hiç de iç açıcı değildir.

Yolsuzluklar ve usulsüzlükler, özellikle 1990'lı yıllarda Türk siyasetinin sırtında bir kambur olmaya başlamıştır. Siyasetin ve siyasetçinin yaşadığı itibar

kaybının dramatik boyutlara ulaşmasında bu ve benzeri olgular ve iddialar, çok önemli bir yer tutmuştur. Sadece devlet-millet, siyasetçi-seçmen ilişkilerinde değil, siyasî partiler ve siyasetçilerin kendi aralarında ki mücadeleyi de belirleyen bir nitelik kazanmıştır.

Bu dönemde, siyasetin çözüm üretmekte zorlanması, ilke ve değerlerin yerini imaj savaşlarının alması siyasette kolaycılığı ve seviyesizliği teşvik etmiştir. Bunun tabii bir yansıması olarak da, siyasî başarının başkalarının başarısızlıkları üzerine bina edilmesi anlayışı yerleşmeye başlamıştır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin 1995 seçimleri ile 1999 seçimleri arasını kapsayan 20. Yasama Dönemi'nin siyasî ilişkiler bilânçosuna bir göz gezdirmek, ülkemizin ve demokrasimizin yaşadığı sıkıntıları kavramak için yeterlidir. Bu dönemde gündeme gelen soruşturma ve dokunulmazlık dosyaları ile partiler arası milletvekili trafiğinin sayısal görünümü baş döndürücü bir boyuta sahiptir. 18 Nisan seçimleri öncesinde yaşanan seçim erteletme teşebbüsleri bile, tek başına siyasî hayatımızın sıkıntılarını ve açmazlarını tasvir edici bir mahiyettedir.

Millî iradenin şekillenmesinde bütün bu gelişme ve tartışmalar ister istemez rol oynamış, seçim sürecinde bunların ağırlığı bir hayli hissedilmiştir.

Meclisin ve hükûmetin çalışmalarında yeni bir siyasî anlayışın hâkim olmaya başlamasında ve ülke sorunlarını çözmek için büyük bir gayretin içine girilmesinde öncelikle geçmişin olumsuzluklarından çıkartılan dersler büyük rol oynamıştır. Uzlaşma, hoşgörü ve diyalog kültürünü benimseme düzeyi açısından gözle görülür bir farklılık ortaya çıkmıştır. Sözün kısası, meclis ve hükûmet, milletimizden aldığı destek ve ilham ile, siyasî görev ve sorumluluklarının gereğini yerine getirmeye çalışmıştır. Bu dönemi, geçen dönemden ayıran özelliklerden birisi, işte bu farklı yaklaşımlardır.

Milliyetçi Hareket Partisi'nin sadece 18 Nisan seçimleri sonrasında değil, öncesinde de sahiplendiği ve savunduğu görüş ve düşünceler ile gelinen nokta arasında büyük paralellikler bulunmaktadır. Yeni bir siyaset anlayışının hâkim olması konusunda insanımızın sahip olduğu beklentiler, bugün de önemini korumaktadır.

Bundan sonra bizlere düşen temel görev, halkımızın açtığı krediyi çarçur etmeden, verimli bir şekilde kullanmak; verdiği yetkinin gereğini lâfzına ve ruhuna uygun olarak yerine getirmektir. Diğer bir deyişle, Meclisimizin ve Hükûmetimizin faaliyetlerinin böy-

le bir sistematik dahilinde sürdürülmesi herkes açısından bir zorunluluğu ifade etmektedir.

Zaten, 57. Hükûmetin kendisini bir "uzlaşma ve atılım hükûmeti" olarak tanımlaması, öncelikler sıralaması yaparak siyasî ve ekonomik istikrarı temine yönelmesi bu yüzdendir. Bu konuda da önemli başarılar kazanılmış, kayda değer bir mesafe katedilmiştir. Bu süreçte, partimizin, koalisyonun hem kuruluş felsefesine hem de programına riayet etme hususunda azamî çabayı gösterdiğine şüphe yoktur. On üç ayı bulan dönem boyunca, partimize yönelik çok çeşitli eleştiriler ve manipülasyonlar, bunun en açık delillerinden biridir. Bizler, bundan sonra da aynı duyarlılık ve sorumluluk ekseninde faaliyetlerimizi ve ülkemize hizmeti sürdürmeye kararlıyız.

Haziran ayı başından itibaren, ortaya çıkan tartışma ve eleştiriler, bu genel yaklaşımımızı ve kararlılığımızı etkileyecek değildir. Çünkü, Milliyetçi Hareket Partisi'nin dünkü yaklaşımları ile bugünkü yaklaşımları arasında bir fark bulunmamaktadır. Meclis soruşturma komisyonları, bizim açımızdan bir hesaplaşma ya da tasfiye arenası değildir. Hizmet etme sorumluluğunu paylaştığımız bir siyasî partiyi arkadan vurma aracı hiç değildir.

Süreç, bizim açımızdan, daha önce de ifade ettiğim gibi, geçen dönemden devralınan soruşturma dosyalarının sonuçlandırılması anlamına gelmektedir. Yine, bu yaklaşımımızın dışında başka bir niyet ve çaba içinde olmadığımızı ifade ettik, anlaşılincaya kadar da ifade etmeye devam edeceğiz. Soruşturma komisyonlarında görev alan arkadaşlarımız, kendi vicdanî kanaatleri doğrultusunda hareket etmişlerdir. Bunu yaparken de başkalarının iddia ettiği ya da yaptığı gibi, herhangi bir siyasî entrikanın ya da kirli oyunun içinde olmamışlardır.

Sonuçta ortaya çıkan tablo, ne partimiz açısından siyasî bir zaferi, ne başkaları açısından mağlubiyeti, ne de suçluluğun ya da suçsuzluğun kanıtlanmasını ifade etmektedir. Bütün bunların cevapları, hiç şüphesiz zamanla ortaya çıkacaktır. Ancak, hem değişik siyaset hem de medya zeminlerinde yürütülen tartışma ve eleştiriler, meseleye, geçmişin dar siyasî kalıpları içinde yaklaşıldığını ortaya koymaktadır.

Her şeyden önce, partimizin, bilinçli bir şekilde istikrarı bozan unsur olarak gösterilmeye çalışıldığı göze çarpmaktadır. İster istemez partili milletvekillerimizin böyle bir anlayışın içinde olduğu anlamına gelen bu ve benzeri yorumlar, peşin ve ön yargılı bir düşüncenin ürünüdürler.

Bu görüş, ilk olarak istikrarın devamı ile yolsuzluk iddialarını yok farz etmek arasında açık bir ilişki kurduğu; ikinci olarak da milletvekilliği görevini yerine getiren arkadaşlarımıza karşı peşin hükümü ifade ettiği için yanlıştır. Üçüncü ve son olarak da hükûmet ortaklarının, yolsuzlukla mücadeleyi önemsememesi, iddiaları ciddiye almaması gerektiği şeklindeki yorumlara kapı aralayan bir bakış açısını yansıtmaktadır.

Bunun için de siyasetin itibarı, hükûmetin saygınlığı ve geleceği bakımından birçok sakınca içermektedir.

Milliyetçi Hareket Partisi, sadece kendisi açısından değil, demokrasimiz açısından da böyle bir yorumun kabul görmesinden rahatsızlık duyan bir anlayışa sahiptir. Çünkü, Türk siyasetini yolsuzluklardan da, yolsuzluk iddialarının gölgesinden de kurtarmak hepimizin, herkesin görevidir.

Yine, iddiaların muhataplarının Yüce Divan'a sevk edilip edilmemesi konusundaki her türlü peşin hükümlü tavrın, siyasî meşruluk tartışmalarına vesile olacağı unutulmamalıdır. Bugün bize, çok haksız bir şekilde "istikrarı bozma" eleştirisi yöneltmeye çalışanların bu noktayı gözden uzak tutmamaları gerekir. Her sorumlu siyasetçi, meclis komisyonlarında alınan kararların birilerinin arzuladığı gibi çıkması durumun-

da, hem meclisimizin hem de hükümetimizin karşılaştığı sıkıntılarının ve eleştirilerin boyutlarını ve sonuçlarını iyi düşünmek zorundadır. Böyle bir durumda, siyasetin itibarından ve siyasî istikrardan ne kadar söz edilebileceği üzerine kafa yormak şarttır.

Bu ve benzeri değerlendirmeleri yapanların bir kısmında gözlenen eski defterleri karıştırma telâşını hakkında söylenecek çok sözümüzün olduğunu hatırlatmak isterim. Fakat, sözü fazla uzatmamak için, sadece bir hususu hatırlatmayı şimdilik yeterli görüyorum. Bazı yorumcular "eski defterleri açarak, yeni defterleri kapatmaya çalışmak" gibi, tutarsız bir duruma düştüklerinin farkında olmalıdır. Milliyetçi Hareket Partisi, bazıları gibi, geçmişinden utanıp sıkılan bir siyasî geleneğin adı değildir. Ama, geçmişe takılıp kalan bir parti de değildir. Milliyetçi Hareket Partisi, geçmişten dersler çıkararak geleceğe uzanan bir siyasî misyonun sahibidir.

**Muhterem Dava Arkadaşlarım,
Saygıdeğer Basın Mensupları,**

Bugüne kadar yaşanan tartışma ve gelişmeler bir çarpıklığın meydana çıkmasına vesile olması bakımından da önem arz etmektedir. Geçen yasama

döneminde yolsuzluk iddialarının büyük bir kısmının sahibi olanlar, siyasî mücadeleyi hangi saiklerle yürüttüklerini ortaya koymuşlardır. Milletvekili arkadaşlarımızın tavırları karşısında, yarın partimizin de benzeri bir durumla karşı karşıya kalacağını iddia edenler, maalesef kendilerini ele verdiklerinin farkında bile değildir. Bugün meclisin çalışmalarından rahatsızlık duyanların, güvensizlik beyanında bulunanların, partimize yönelik açıklamalarının hiçbir değer taşımadığı açıktır.

Bu düşünceye sahip olan muhalefet temsilcilerinin, şimdi Milliyetçi Hareket Partisi'nin kendilerinin kullandığı silâhlarla altlarını oymaya çalıştığını söylemeleri çok üzücüdür. Her siyasî davranışı ve şahsiyeti, kendi anlayış ve uygulamaları içinde değerlendirmeye çalıştıkları için sürekli olarak böyle bir yanlışın içine düşmektedirler.

İzninizle, demokratik siyasetin bir evrensel kuralını burada hatırlatmak istiyorum. Siyasette nihaî karar mercî halkın vicdanıdır, bunun en büyük tecelli aracı ise oy'larıdır. Hangi partinin hangi siyasî pozisyonu kazanacağına da yine halk karar vermektedir.

Ayrıca, Milliyetçi Hareket Partisi'nin kimsenin yerinde gözü olmadığı gibi, etik dışı bir mücadele yürütmesi de mümkün değildir. Bizler yerimizden de du-

ruşumuzdan da memnunuz. Bizim için siyaset, ne bir ölüm kalım mücadelesidir, ne zikzaklarla dolu bir manevra alanıdır, ne de koltuk kapma yarışıdır. Bizim için siyaset, belirli üslûp ve seviyeden taviz vermeden yapılacak hizmet yarışıdır, büyük ve güçlü Türkiye'ye ulaşma yoludur. Meşru ve hukukî zeminlerde, yine aynı vasıftaki araçlarla yürütülen bir uğraşı alanıdır.

Kıymetli Arkadaşlarım,

Sayın Basın Mensupları,

Konuşmama son vermeden önce, bizler açısından "bir kaşık suda fırtına kopartmaya çalışmak" anlamına gelen partimiz mahreçli bir tartışmaya, yani "erken seçim" konusuna temas etmek istiyorum.

Hatırlanacağı üzere, geçtiğimiz cumartesi günü toplanan Merkez Yürütme ile Merkez Karar Kurulu'nda Türkiye ve Dünya gündemi üzerine değerlendirmeler yapılmıştır. Bu meyanda, çok tabîi olarak, siyasî hayatımızın bugünü ve yarını üzerine çeşitli görüşler ileri sürülmüş, muhtemel gelişmeler ve sorunlar ele alınmıştır. Bu arada Anayasa Mahkemesi'nde davası karar aşamasında olan bir siyasî partinin durumu da bu çerçevede gündeme gelmiştir.

Basına kapalı yapılan bu toplantılardan dışarıya yansıyan ve bir-iki gazetemizde de "kulis bilgisi" olarak yer alan bazı hususlar üzerine, sorumlu ve önem-

li bir konumda bulunan ana muhalefet partisi yöneticileri akıl almaz beyan ve eleştirilerde bulunma yarışına girmişlerdir. Bunların, partimize yönelik olarak hiç sıkılmadan sarf ettikleri sözler, kullandıkları sıfatlar, aslında kendi ruh dünyalarını ve psikolojilerini açığa vurması bakımından anlamlı olmuştur. Bunun için, bırakınız nezaket sınırlarını, terbiye ve insaf sınırlarının bile dışına taşan bu beyanları, siyaset yaklaşımlarının ve zihniyetlerinin bir yansıması olarak görüyoruz ve değerlendiriyoruz. Dolayısıyla, siyaseti fukaralaştıran ve körelten bu tür üslûp ve anlayışlardan her türlü tahrik çabalarına rağmen uzak durmaya gayret edeceğiz. Bu sebeple, onların alelâcele söylediklerinin gerçekte hangi manaya geldiğini kavramalarına yardımcı olmak için sadece birkaç noktayı hatırlatmakla yetineceğim.

Her şeyden önce, bu saldırgan üslûp ile insafsız beyanlar, bu partinin yönetim kurullarında siyasî gündemin değerlendirilip değerlendirilmediği, eğer değerlendiriliyorsa bunun nasıl yapıldığına dair bilgileri hatırlamamızı sağlamıştır. İster istemez kendi parti toplantılarında alınması gereken kararların daha önceden tebliğ edildiği, seçilecek yönetici isimlerinin daha önceden belirlendiği ve hatta bir gün önceden gazetelerinde yayımlandığına dair örnekler akıllara gel-

mektedir. Bunun için herhâlde parti kurullarında siyaset dışı konuların konuşulmasını olağan karşılamak gerekmektedir.

Yine kendi beyanlarından parti tabanlarını ve seçmenlerini hafife aldıkları sonucunu çıkarmak da mümkündür. Bu ülkede yıllardır siyaset dünyasının içinde yer alanların Türk milletinin basit siyasî hesaplar peşinde olanlara, seviyesiz ve haksız bir yarışın içinde bulunanlara prim vermeyeceğini bilmeleri gerekir.

Milliyetçi Hareket Partisi, ne dün, ne de bugün hiçbir gayriadil ve gayriahlâkî bir yarışın içinde olmamıştır. Yarın da olmayacaktır. Milletimizin manevî değerleri konusundaki hassasiyetlerinin istismarına karşı çıkarken de aynı duygu ve düşüncelerle hareket etmiştir. Partimizin herhangi bir siyasî partinin kapatılmasından da memnuniyet duyması mümkün değildir. Bunun için, aylar önce, "Kişilerin cezalandırılmasının esas, tüzel kişiliklerin cezalandırılmasının ise istisna olması gerekir." ilkesini yüksek sesle dillendirmiş bir partidir.

Tabii bütün bunları, her gün "komplo teorileri"yle yatıp kalkanların, ürettiği senaryoların daha sonra

esiri olanların ve bunlardan beslenen siyasetçilerin anlaması ve kabul etmesi çok zordur. Anlasa bile itiraf etmesi imkânsızdır. Partimiz karşıtı siyasî argümanlarını, Avrupa Birliği bünyesindeki Türkiye aleyhtarları çevrelerin beyanlarına yaslandırarak kadar ileriye götürenlerin zaten tutarlı, seviyeli ve millî bir yaklaşım içinde olmalarını bekliyor da değiliz. Daha bir yıl önce, eleştirilerini "irticanın, yolsuzlukların kapatılması için kılıf olarak kullanıldığı" noktasına kadar vardi-ranların, son günlerde yaptığı açıklamalarla ne yapmak istediğini anlamaya çalışmak gibi bir niyetimiz de yoktur. Ancak eleştirilerde ölçüyü kaçırdıklarını ve hakkaniyete uymadıklarını fark etmeleri gerekmektedir.

Unutulmamalı ki aynı 18 Nisan seçimleri öncesinde olduğu gibi, bugün de Milliyetçi Hareket Partisi'ne saldırmak, haksızlık etmek hiç kimseye siyasî prim sağlamayacaktır. Bilâkis, onların tarih ve millet önünde mahkum olmasına yol açacaktır.

Artık herkes, partimizin düne kadar Türkiye'de hâkim olan çarpık siyasî yaklaşımlar ve kısır çekişmeler şablonuyla tanımlanamayacağını anlaması gerekmektedir. Bırakınız hükûmet ortağımızı, herhangi bir siyasî rakibimizin bile içinde bulunduğu sıkıntılı du-

rumdan siyaset üretmek ya da çıkar temin etmeye çalışmak bizim için onursuzluktur. Ama aynı samimiyeti ve duyarlılığı rakiplerimizden de beklemek hakkımızdır.

Bunun için, herkes "şapkasını önüne koyup düşünmeli", demokrasimiz ve halkımız için en doğru ve güzel olanın arayışı içinde olmalıdır. Çünkü, Cumhuriyetimizi ve demokrasimizi birlikte yaşatmak ve yüceltmek, temiz ve ilkeli siyaseti hâkim kılmak hepimizin boynunun borcudur. Bizim en büyük hedefimiz ve düşüncemiz budur. Yani Türkiye'nin, daha güçlü bir devlet, daha huzurlu bir millet olarak ilelebet var olmasını sağlamaktır. Bu hedefe ulaşmak için de yapamayacağımız hiçbir fedakârlık yoktur. Bunun için hiçbir engel, hiçbir haksız eleştiri bizi doğru ve hak bildiğimiz yoldan ayıramayacaktır.

Bu duygu ve düşüncelerle muhterem heyetinizi bir kez daha saygı ve sevgiyle selâmlıyorum.